

SM/R. 224

Butlletí Oficial

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

Gener-Febrer 1998

Núm. 1

GENER-FEBRER 1998 Núm. 1

MEMORIA
DE LA
MISION
DE LA
MISION

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

Gener-Febrer 1998

Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Núm. 1

Dipòsit Legal: MH-283/1992

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL.....7

SANTA SEU

- Instrucció sobre algunes qüestions referents a la col·laboració dels laics al ministeri sacerdotal
- Congregació per la Doctrina de la Fe. Reglament per a l'examen de les doctrines

PRELAT

- Homilia de la Festa de Sant Antoni (17-I-1998)
- Homilia de la Festa de Sant Joan Bosco (31-I-1998)
- Homilia de la Jornada de la Vida Consagrada (1-II-1998)
- Homilia de l'Eucaristia de "Vida Creixent" (2-II-1998)
- Homilia de la Festa de Santa Maria en la Presentació del Senyor (2-II-1998)
- Homilia de l'Eucaristia de "Mans Unides" (6-II-1998)
- Homilia del Dimecres de Cendra (25-II-1998)
- Paraules en l'obertura de la tercera sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (24-I-1998)
- Paraules en l'obertura de la quarta sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (28-II-1998)
- Paraules en l'acte del lliurament dels premis del Diari "Menorca" (16-I-1998)
- Exhortació per la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians
- Exhortació per la Jornada de la Vida
- Exhortació per la Campanya contra la Fam
- Exhortació per la Quaresma
- Invitació per la celebració de Sant Antoni
- Invitació per l'Aplec de l'Esperit

VICARIA GENERAL

- Comunicació sobre la Jornada de Formació Permanent del clergat
- Publicació de "Jesucristo, Buena Noticia"

SECRETARIA GENERAL

- Nomenament
- Dies de dijuni i abstinència
- Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari

ORGANISMES DIOCESANS

– Assemblea Diocesana

- Convocatòria de reunió de la Comissió Organitzadora (10-I-1998)
- Acta de la reunió de la Comissió Organitzadora (10-I-1998)
- Convocatòria de reunió de la Comissió Organitzadora (21-II-1998)

– Consell Diocesà d'Economia

- Reunió ordinària. Acords (13-II-1998)

- Comissió de Patrimoni
  - Reunió ordinària. Acords (5-II-1998)
- Delegació de Joventut
  - Aplec de l'Esperit
- Delegació d'Ecumenisme
  - Ante la Semana de la Unidad

SECCIÓ INFORMATIVA 73

- Activitats del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana

· Pregària Ecumènica:

- * Crònica
- * Homilia del Sr. Bisbe
- * Homilia del Rvnd. Dr. S.E. Stephens, de l'Església Anglicana

- Vè. Aplec Missioner Infantil
- Diada de Vida Creixent

SECCIÓ DOCUMENTAL 81

- Missatge del Sant Pare per la celebració de la Quaresma 1998
- Mensaje del Papa con ocasión de la VI Jornada Mundial del Enfermo (11-II-1998)
- Mensaje del Santo Padre para la XXXV Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones (3-V-1998)
- Carta de Juan Pablo II con ocasión del L Aniversario de la Carta de los Equipos de Nuestra Señora
- Subcomisión Episcopal para la Familia y Defensa de la Vida. "La vida, un regalo del Espíritu"
- Comisión Episcopal de Relaciones Interconfesionales. Semana de Oración por la Unidad de los Cristianos 1998

SUMARI

- Comissió de Patrimoni
- Reunió ordinària. Acords (3-II-1998)
- Delegació de Joventut
- Aplec de l'Esport
- Delegació d'Humanisme
- Antel Semanari de la Unió

VICARIA GENERAL

77

- Pregària Eucarística
- Còdica
- Homília del Sr. Bisbe
- Homília del Rev. D. J. B. Zepheros de l'Església Anglicana
- Aplec Missioner
- Dia de Vida Creixent

SECCIÓ INFORMATIVA

- Arxiveria del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana

LAICIA

81

- Missatge del Sr. Bisbe per la celebració de la Quaresma 1998
- Missatge del Sr. Bisbe per la celebració de la VI Jornada Mundial de la Família (1998)
- Missatge del Sr. Bisbe per la XXXV Jornada Mundial de la Família (1998)
- Carta de Juan Pablo II con ocasió del I Aniversari de la Carta de los Espiritus de Nueva Señora
- Subcomissió Episcopal para la Família y Defensa de la Vida
- "La vida, un regalo del Espíritu"
- Comisión Episcopal de Relaciones Internacionales
- Semana de Oración por la Unión de los Cristianos 1998
- Invitación al Aplec de Espíritu

VICARIA GENERAL

- Comunicació sobre la Jornada de Formació Permanent del clergat
- Publicació de "Resucito. Buena Noticia"

SECRETARIA GENERAL

- Nomenament
- Dies de dejuni i abstinència
- Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari

ORGANISMES DIOCESANS

- Assembla Diocesana
  - Convocatòria de reunió de la Comissió Organitzadora (10-I-1998)
  - Acta de la reunió de la Comissió Organitzadora (16-I-1998)
  - Convocatòria de reunió de la Comissió Organitzadora (21-II-1998)
- Consell Diocesà d'Economia
  - Reunió ordinària. Acords (13-II-1998)

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

INSTRUCCIÓ SOBRE ALGUNES QÜESTIONS REFERENTS A LA COL·LABORACIÓ DELS LAICS AL MINISTERI DELS SACERDOTS *

Introducció

Del misteri de l'Església brolla la crida adreçada a tots els membres del Cos místic per tal que participin activament a la missió i a l'edificació del Poble de Déu en una comunitat orgànica. L'eco d'aquesta crida ha ressonat repetidament en els documents del Magisteri, particularment d'ençà del Concili Ecumènic Vaticà II (1). Sobretot en les últimes tres Assemblees generals del Sínode dels bisbes, s'ha reafirmat la identitat, en la comuna dignitat i diversitat de funcions, pròpia dels fidels laics, dels ministres sagrats i dels consagrats, i tots els fidels han estat encoratjats a edificar l'Església col·laborant en comunitat per a la salvació del món.

Convé tenir present la urgència i la importància de l'acció apostòlica dels fidels laics en el present i en el futur de l'evangelització. L'Església no pot prescindir d'aquesta obra, perquè li és connatural, en tant que Poble de Déu, i perquè en té necessitat per realitzar la pròpia missió evangelitzadora.

La crida a la participació activa de tots els fidels a la missió de l'Església ha estat escoltada. El Sínode dels bisbes del 1987 ha constatat "com l'Esperit Sant ha continuat rejuvenint l'Església, suscitant noves energies de santedat i de participació en tants fidels laics. Ho testimonien, entre altres coses, el nou estil de col·laboració entre sacerdots, religiosos i fidels laics; la participació activa en la litúrgia, en l'anúncia de la paraula de Déu i en la catequesi; els múltiples serveis i tasques confiats als fidels laics i assumits per ells; l'esponerosa florida de grups, associacions i moviments d'espiritualitat i de compromís laicals; la participació més àmplia i significativa de la dona en la vida de l'Església i en el desenvolupament de la societat" (2). Semblantment, en la preparació del Sínode dels bisbes del 1994 sobre la vida consagrada s'ha trobat "arreu un desig sincer d'instaurar autèntiques relacions de comunitat i de col·laboració entre bisbes, instituits de vida consagrada, clergat secular i laics" (3). En la successiva Exhortació apostòlica postsinodal el Summe Pontífex confirma l'aportació específica de la vida consagrada a la missió i a l'edificació de l'Església (4).

Es dona, en efecte, una col·laboració de tots els fidels en els dos àmbits de la missió de l'Església, tant en l'espiritual de portar el missatge de Crist i la seva gràcia als homes, com en el temporal d'impregnar i de perfeccionar l'ordre de les realitats seculares amb l'esperit evangèlic (5). Especialment en el primer àmbit —evangelització i santificació—, "l'apostolat dels laics i el ministeri pastoral es complementen recíprocament" (6). Els fidels laics d'ambdós sexes hi tenen

innombrables ocasions de fer-se actius, amb el coherent testimoniatge de vida personal, familiar i social, amb l'anunci i la compartició de l'evangeli de Crist en cada ambient i amb el compromís de distingir, defensar i rectament aplicar els principis cristians als problemes actuals (7). En particular, els pastors són exhortats a "reconèixer i promoure els ministeris, oficis i funcions dels fidels laics, que tenen el fonament sacramental en el baptisme i en la confirmació, i per a molts d'ells, en el matrimoni" (8).

En realitat, la vida de l'Església en aquest camp ha conegut, sobretot després del notable impuls donat pel Concili Vaticà II i pel Magisteri pontifici, una sorprenent florida d'iniciatives pastorals.

Avui, en particular, la tasca prioritària de la nova evangelització, que afecta tot el Poble de Déu, demana, junt amb l'"especial protagonisme" dels sacerdots també la plena recuperació de la consciència del caràcter secular de la missió del laic (9).

Aquesta empresa obre als fidels laics els horitzons immensos, alguns dels quals encara per a explorar, del compromís en el segle, en el món de la cultura, de l'art i de l'espectacle, de la recerca científica, del treball, dels mitjans de comunicació, de la política, de l'economia, etc., i els demana la genialitat de crear modalitats cada vegada més eficaces a fi que aquests àmbits trobin en Jesucrist la plenitud de llur significat (10).

Dintre aquesta vasta àrea d'activitat concorde, ja sigui específicament espiritual o religiosa, ja sigui en la consecratio mundi, hi ha un camp especial, el que afecta al sagrat ministeri del clergat, en l'exercici del qual poden ser vidats a ajudar els fidels laics, homes i dones, i, naturalment, també els membres no ordenats dels Instituts de vida consagrada i de les Societats de vida apostòlica. A aquest àmbit particular es refereix el Concili Ecumènic Vaticà II, allí on ensenya: "Finalment, la jerarquia confia als laics algunes tasques, que estan més íntimament vinculades amb els deures dels pastors, com en l'exposició de la doctrina cristiana, en alguns actes litúrgics, en la cura de les ànimes" (11).

Precisament perquè es tracta de tasques més íntimament vinculades amb els deures dels pastors —que, com a tals, han d'estar investits del sagrament de l'orde— cal, per part de tots els qui d'alguna manera hi estan implicats, una particular diligència perquè siguin ben salvaguardades tant la natura i la missió del sagrat ministeri com la vocació i el caràcter singular dels fidels laics. Col·laborar no significa, en efecte, substituir.

Hem de constatar amb viva satisfacció que en moltes Esglésies particulars la col·laboració dels fidels no ordenats al ministeri pastoral del clergat es desplega d'una manera força positiva, amb abundants fruits de bé, en el respecte dels límits fixats per la natura dels sagraments i per la diversitat dels carismes i de les funcions eclesials, amb solucions generoses i intel·ligents per a afrontar situacions de manca o d'escassetat de ministres sagrats (12). D'aquesta manera ha quedat palès aquell aspecte de la comunió per la qual alguns membres de l'Església es lliuren sol·lícitament a remeiar, en la mesura que els és possible, no estant investits del

caràcter del sagrament de l'orde, situacions d'emergència i de necessitats cròniques en algunes comunitats (13). Aquests fidels són cridats i designats a assumir tasques precises, tan importants com delicades, sostinguts per la gràcia del Senyor, acompanyats dels sagrats ministres i ben acollits per les comunitats a favor de les quals presten el propi servei. Els sagrats pastors estan profundament agraïts per la generositat amb la qual nombrosos consagrats i fidels laics s'ofereixen per a aquest específic servei, exercit amb fidel sentit d'Església i edificant dedicació. Una particular gratitud i encoratjament és adreçada als qui exerceixen aquestes tasques en situacions de persecució de la comunitat cristiana, en els àmbits de missió, territorials o culturals, allí on l'Església és escassament implantada, o la presència del sacerdot és sols esporàdica (14).

No és aquest el lloc per a aprofundir tota la riquesa teològica i pastoral del paper dels fidels laics en l'Església. Aquesta ha estat amplament il·lustrada per l'Exhortació apostòlica *Christifideles laici*.

L'objectiu del present document, en canvi, és simplement de proporcionar una resposta clara i autoritzada a les urgents i nombroses peticions arribades als nostres Dicasteris per part de bisbes, preveres i laics els quals, davant noves formes d'activitat "pastoral" dels fidels no ordenats en l'àmbit de les parròquies i de les diòcesis, han demanat de ser il·luminats.

Sovint, en efecte, es tracta de pràctiques que, bé que nascudes en situacions d'emergència i de precarietat, i sovint desenvolupades amb la voluntat de prestar un generós ajut en l'activitat pastoral, poden tenir conseqüències greument negatives en perjudici de la recta comprensió de la veritable comunió eclesial. Aquestes pràctiques en realitat són molt presents en algunes regions i, a vegades, varien de molt a l'interior de la mateixa regió.

Aquestes, tanmateix, reclamen la greu responsabilitat pastoral dels qui, sobretot bisbes (15), estan al davant de la promoció i de la tutela de la disciplina universal de l'Església damunt la base d'alguns principis doctrinals ja clarament enunciats pel Concili Ecumènic Vaticà II (16) i pel successiu Magisteri pontifici (17).

S'ha fet un treball de reflexió a l'interior dels nostres Dicasteris; s'ha reunit un simposi en el qual han participat representants dels episcopats més interessats en el problema i, finalment, ha estat duta a terme una ampla consulta entre nombrosos presidents de Conferències episcopals i altres prelats i experts de diverses disciplines eclesiàstiques i àrees geogràfiques. N'ha resultat una clara convergència en el sentit precís de la present Instrucció que, tanmateix, no pretén ser exhaustiva, tant perquè es limita a considerar els casos actualment més coneguts com per l'extrema varietat de circumstàncies particulars en les quals aquests casos es verifiquen.

El text, redactat damunt la segura base del Magisteri extraordinari i ordinari de l'Església, és confiat, per a la seva fidel aplicació, als bisbes interessats, però és portat a coneixement també dels prelats d'aquelles circumscripcions eclesiàstiques que, tot i no registrar actualment pràctiques abusives, podrien estar-hi interessades aviat, atesa l'actual rapidesa de difusió dels fenòmens.

Abans de respondre als casos concrets arribats a nosaltres, hom considera necessari posar, en consideració al significat de l'orde sagrat en la constitució de l'Església, alguns breus i essencials elements teològics aptes per a afavorir una motivada comprensió de la mateixa disciplina eclesiàstica la qual, en el respecte de la veritat i de la comunió eclesial, vol promoure els drets i els deures de tothom, a través d'aquella "salvació de les ànimes que ha de ser en l'Església la llei suprema" (18).

Principis teològics

1. El sacerdocí comú i el sacerdocí ministerial

Jesucrist, Summe i Etern Sacerdot, ha volgut que el seu únic i indivisible sacerdocí fos participat a la seva Església. Aquest és el poble de la nova aliança, en la qual, "per la nova naixença i la unció de l'Esperit Sant els batejats són consagrats fins al punt d'esdevenir una casa espiritual i un sacerdocí sant, per tal que, en totes les obres del cristià, ofereixin sacrificis espirituals i proclamïn les meravelles d'aquell qui els ha cridat de les tenebres a la seva llum admirable (cf. 1 Pe 2, 4-10)" (19). "Un de sol és, doncs, el Poble de Déu elegit: "un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme" (Ef 4, 5). La dignitat dels membres per la seva regeneració en Crist és comuna, ho és la gràcia de fills, ho és la vocació a la perfecció" (20). Vivint entre tots "una veritable igualtat pel que fa a la dignitat i a l'acció comunes a tots els fidels per a l'edificació del cos de Crist", alguns són constituïts, per voluntat de Crist, "de cara als altres, doctors, dispensadors dels misteris i pastors" (21). Tant el sacerdocí comú dels fidels, com el sacerdocí ministerial o jeràrquic, "per bé que es diferenciïn essencialment i no només en grau, s'ordenen tanmateix l'un a l'altre, ja que tots dos participen, cadascun a la seva manera, de l'únic sacerdocí de Crist" (22). Entre aquests hi ha una eficaç unitat perquè l'Esperit Sant unifica l'Església en la comunió i en el servei i la proveeix de diversos dons jeràrquics i carismàtics (23).

La diferència essencial entre el sacerdocí comú i el sacerdocí ministerial no es troba, doncs, en el sacerdocí de Crist, el qual continua sempre únic i indivisible, ni tampoc en la santedat a la qual tots els fidels són cridats: "El sacerdocí ministerial no significa per ell mateix un major grau de santedat respecte al sacerdocí comú dels fidels; però, per mitjà d'ell els preveres reben del Crist en l'Esperit un do particular, perquè puguin ajudar el Poble de Déu a exercir amb fidelitat i plenitud el sacerdocí comú que els ha estat conferit" (24). En l'edificació de l'Església, Cos de Crist, vigeix la diversitat de membres i de funcions, però un és l'Esperit, el qual per a la utilitat de l'Església distribueix els seus diversos dons amb magnificència proporcionada a la seva riquesa i a la necessitat dels serveis (cf. 1 Co 12, 1-11) (25).

La diversitat afecta el mode de la participació al sacerdocí de Crist i és essencial en el sentit que "mentre el sacerdocí comú dels fidels es realitza en el desplegament de la gràcia baptismal, vida de fe, d'esperança i de caritat, vida segons l'Esperit, el

sacerdoci ministerial està al servei del sacerdoci comú, és relatiu al desplegament de la gràcia baptismal de tots els cristians” (26). En conseqüència, el sacerdoci ministerial “difereix essencialment del sacerdoci comú dels fidels perquè confereix un poder sagrat per al servei dels fidels” (27). Amb aquesta finalitat, el sacerdot és exhortat a “créixer en la consciència de la profunda comunió que el vincula al Poble de Déu” “per suscitar i desenvolupar la corresponsabilitat en la comuna i única missió de salvació, amb la diligent i cordial valoració de tots els carismes i tasques que l’Esperit atorga als creients per a l’edificació de l’Església” (28).

Les característiques que diferencien el sacerdoci ministerial dels bisbes i dels preveres del sacerdoci comú dels fidels, i dibuixen, doncs, també els límits de la col·laboració d’aquests al sagrat ministeri, es poden sintetitzar així:

a) el sacerdoci ministerial té l’arrel en la successió apostòlica, i és dotat d’una potestat sagrada (29), la qual consisteix en la facultat i en la responsabilitat d’actuar en la persona del Crist Cap i Pastor (30).

b) aquest fa els ministres sagrats servidors de Crist i de l’Església, per mitjà de la proclamació autoritzada de la paraula de Déu, de la celebració dels sacraments i del guiatge pastoral dels fidels (31).

Posar els fonaments del ministeri ordenat en la successió apostòlica, en tant que aquest ministeri continua la missió rebuda dels Apòstols de part de Crist, és punt essencial de la doctrina eclesiològica catòlica (32).

El ministeri ordenat, per tant, és constituït sobre el fonament dels apòstols per a l’edificació de l’Església (33) “és totalment al servei de l’Església mateixa” (34). “Intrínsecament lligat a la naturalesa sacramental del ministeri eclesial hi ha el seu caràcter de servei. En efecte, totalment dependents del Crist que dóna missió i autoritat, els ministres són realment “servents del Crist”, a imatge del Crist que per nosaltres va prendre lliurement la “forma d’esclau” (Fl 2, 7). Com que la paraula i la gràcia de les quals són ministres no els pertanyen, sinó que són del Crist que els les ha confiades en bé dels altres, s’han de fer lliurement esclaus de tots” (35).

2. Unitat i diversificació de les tasques ministerials

Les funcions del ministeri ordenat, preses en el seu conjunt, constitueixen, per raó de llur únic fonament (36), una indivisible unitat. Una i única, en efecte, com en Crist (37), és l’arrel de l’acció salvífica, significada i realitzada pel ministre en l’exercici de les funcions d’ensenyar, de santificar i de regir els altres fidels. Aquesta unitat qualifica essencialment l’exercici de les funcions del sagrat ministeri, que són sempre exercici, sota diverses perspectives, de la funció de Crist, Cap de l’Església.

Si, doncs, l’exercici per part del ministre ordenat dels *munus docendi*, *sanctificandi* et *regendi* constitueix la substància del ministeri pastoral, les diverses funcions dels ministres sagrats, formant una indivisible unitat, no poden ser enteses separadament les unes de les altres, sinó que han de ser considerades en llur mútua

correspondència i complementarietat. Només per a algunes d'aquestes, i en certa mesura, poden cooperar amb els pastors altres fidels no ordenats, si són cridats a practicar aquesta col·laboració per la legítima autoritat i de la manera deguda. "Jesucrist reparteix constantment en el seu cos, que és l'Església, els dons dels serveis, amb els quals, per virtut d'ell, ens ajudem els uns als altres en ordre a la salvació" (38). "L'exercici d'aquestes tasques no fa del fidel laic un pastor: en realitat no és la tasca allò que constitueix el ministeri, sinó l'ordenació sacramental. Només el sagrament de l'orde atribueix al ministre ordenat una peculiar participació a l'ofici del Crist Cap i pastor i al seu sacerdoci etern. La tasca exercida a tall de suplent té la seva legitimació immediatament i formalment en la designació oficial donada pels pastors, i en el seu concret exercici, depèn de la direcció de l'autoritat eclesiàstica" (39).

Convé reafirmar aquesta doctrina perquè algunes pràctiques que miren de suplir la manca numèrica de ministres ordenats al si de la comunitat, en certs casos, ha pogut donar suport a una concepció de sacerdoci comú dels fidels que en confon el caràcter i el significat específic, tot afavorint, entre altres coses, la disminució dels candidats al sacerdoci i enfosquant l'especificitat del seminari com a lloc típic per a la formació del ministre ordenat. Es tracta de fenòmens íntimament connexos, sobre la interdependència dels quals caldrà oportunament reflexionar per tal de treure'n conclusions operatives assenyades.

3. Insubstituïbilitat del ministeri ordenat

Una comunitat de fidels, perquè sigui anomenada Església i ho sigui de debò, no pot fer derivar el seu guiatge de criteris organitzatius de natura associativa o política. Cada Església particular deu a Crist el seu guiatge, perquè és ell fonamentalment qui ha concedit a la mateixa Església el ministeri apostòlic, que cap comunitat no té el poder de donar-se-la a si mateixa (40) o d'establir-la per mitjà d'una delegació. L'exercici del munus de magisteri i de govern demana, en efecte, la determinació canònica o jurídica per part de l'autoritat jeràrquica (41).

El sacerdoci ministerial, doncs, és necessari per a l'existència mateixa de la comunitat com a Església: "No s'ha de pensar en el sacerdoci ordenat (...) com si fos posterior a la comunitat eclesial, com si aquesta pogués ser concebuda com ja constituïda sense aquest sacerdot" (42). En efecte, si en la comunitat manca el sacerdot, aquesta es troba privada de l'exercici i de la funció sacramental de Crist Cap i Pastor, essencial per a la vida mateixa de la comunitat eclesial.

El sacerdoci ministerial és, per tant, absolutament insubstituïble. Se'n dedueix immediatament la necessitat d'una pastoral vocacional que sigui zelosa, ben ordenada i contínua per a donar a l'Església els necessaris ministres, com també la necessitat de reservar una acurada formació als qui, en els seminaris, es preparen a rebre el presbiterat. Tota altra solució per a fer front als problemes que deriven de la manca de ministres sagrats no pot sinó resultar precària.

"El deure de donar increment a les vocacions sacerdotals pertoca a tota la comunitat cristiana, que ha de dur a terme aquesta tasca abans que res amb una

vida perfectament cristiana” (43). Tots els fidels són corresponsables de contribuir a encoratjar les respostes positives a la vocació sacerdotal, amb un seguiment cada vegada més fidel de Jesucrist, superant la indiferència de l’ambient, sobretot en les societats fortament marcades pel materialisme.

4. La col·laboració dels fidels no ordenats al ministeri pastoral

En els documents conciliars, entre els diversos aspectes de la participació dels fidels no investits del caràcter de l’orde a la missió de l’Església, és considerada llur directa col·laboració amb les tasques específiques dels pastors (44). En efecte, “quan la necessitat o la utilitat de l’Església ho exigeix, els pastors –segons les normes establertes pel dret universal– poden confiar als fidels laics algunes tasques que estan connexes amb llur propi ministeri de pastors però que no exigeixen el caràcter de l’orde” (45). Aquesta col·laboració ha estat successivament regulada per la legislació postconciliar i, d’una manera particular, pel nou Codi de dret canònic.

Aquest, després d’haver-se referit a les obligacions i als drets de tots els fidels (46), en el títol successiu, dedicat a les obligacions i als drets dels fidels laics, tracta no sols d’aquells específics de llur condició secular (47), sinó també d’altres tasques o funcions que no els pertanyen de manera exclusiva. D’aquestes, algunes afecten qualsevol fidel sigui ordenat o no; (48) d’altres, en canvi, es col·loquen en la línia de directe servei al sagrat ministeri dels fidels ordenats (49). Respecte a aquestes últimes tasques o funcions, els fidels no ordenats no detenen un dret a exercir-los, sinó que són “capacitats per a ser cridats pels sagrats pastors per a aquells oficis eclesiàstics i comeses que puguin exercir d’acord amb les prescripcions del dret” (50), o bé “si no hi ha ministres (...) poden suplir-los en algunes de llurs funcions (...) segons les prescripcions del dret” (51).

Per tal que aquesta col·laboració sigui harmoniosament inserida en la pastoral ministerial, cal que, per evitar desviacions pastorals i abusos disciplinaris, els principis doctrinals siguin clars i que, consegüentment, amb coherent determinació, es promogui en tota l’Església una atenta i lleial aplicació de les disposicions vigents, no eixamplant, abusivament, els termes d’excepcionalitat als casos que no poden ser considerats “excepcionals”.

Sempre que, en algun lloc, es verifiquin abusos i pràctiques transgressives, els pastors han de posar en marxa els mitjans necessaris i oportuns per a impedir-ne oportunament la difusió i per evitar que sigui perjudicada la correcta comprensió de la natura mateixa de l’Església. En particular, aplicaran aquelles normes disciplinàries ja establertes, les quals ensenyen a conèixer i a respectar útilment la distinció i la complementarietat de funcions que són vitals per a la comunió eclesial. I on aquestes pràctiques transgressives ja s’hagin difós, esdevé absolutament l’autoritat que ha de fer-ho, i així es faci veritable artífex de comunió, la qual pot ser constituïda exclusivament entorn de la veritat. Comunió, veritat, justícia, pau i caritat són termes interdependents (52).

A la llum dels principis ara recordats, s'indiquen a continuació els oportuns remeis per a afrontar els abusos senyals als nostres Dicasteris. Les disposicions que segueixen són tretes de la normativa de l'Església.

Disposicions pràctiques

Article 1

Necessitat d'una terminologia apropiada

El sant pare, en el discurs adreçat als participants al Simposi sobre “Col·laboració dels fidels laics al ministeri presbiteral”, va subratllar la necessitat d'aclarir i de distingir les diverses accepcions que el terme “ministeri” ha pres en el llenguatge teològic i canònic (53).

§ 1. “D'un temps ençà ha pres força l'ús d'anomenar ministeris no sols els officia (oficis) i els munera (funcions) exercits pels pastors en virtut del sagrament de l'orde, sinó també aquells exercits pels fidels no ordenats, en virtut del sacerdocí baptismal. La qüestió lexical esdevé encara més complexa i delicada quan es reconeix a tots els fidels la possibilitat d'exercir –a tall de suplents, per designació oficial concedida pels pastors– algunes funcions més pròpies dels clergues, les quals, tanmateix, no exigeixen el caràcter de l'orde. Convé reconèixer que el llenguatge es fa incert, confús, i per tant, no útil per a expressar la doctrina de la fe, sempre que, de la manera que sigui, s'enfosqueix la diferència “d'essència i no sols de grau” que hi ha entre el sacerdocí baptismal i el sacerdocí ordenat” (54).

§ 2. “El que ha permès, en alguns casos, l'extensió del terme ministeri als munera propis dels fidels laics és el fet que també aquests, en llur mesura, són participació a l'únic sacerdocí de Crist. Els officia, confiats a ells temporalment, són, en canvi, exclusivament fruit d'una designació de l'Església. Sols la referència constant a l'únic i original “ministeri de Crist” (...) permet, en una certa mesura, d'aplicar també als fidels no ordenats, sense ambigüïtat, el terme ministeri: és a dir, sense que sigui percebut o viscut com una indeguda aspiració al ministeri ordenat, o com una progressiva erosió de la seva especificitat.

“En aquest sentit originari, el terme ministeri (*servitium*) expressa solament l'obra amb la qual els membres de l'Església prolonguen, en el seu interior i per al món, la missió i el ministeri de Crist. Quan, en canvi, el terme és diferenciat en la relació i en la comparació entre els diversos munera i officia, llavors convé advertir amb claredat que només en virtut de la sagrada ordenació aquest obté aquella plenitud i univocitat de significat que la tradició sempre li ha atribuït” (55).

§ 5. El fidel no ordenat pot assumir la denominació genèrica de “ministre extraordinari”, sols si i quan és cridat per l'autoritat competent a exercir, únicament en funció de suplència, els càrrecs esmentats en el càn. 230, § 3, (56) i en els càn. 943 i 1112. Naturalment pot ser utilitzat el terme concert amb què és canònicament determinada la funció confiada, per ex., catequista, acòlit, lector, etc.

La delegació temporal en les accions litúrgiques, de què parla el càn. 230, § 2, no confereix cap denominació especial al fidel no ordenat (57).

No és lícit, per tant, que els fidels no ordenats assumeixin, per exemple, la denominació de “pastor”, de “capellà”, de “coordinador”, de “moderador” o altres denominacions que podrien, tanmateix, confondre llur funció amb la del pastor, que és únicament el bisbe i el prevere (58).

Article 2

El ministeri de la paraula (59)

§ 1. El contingut d'aquest ministeri consisteix “en la predicació pastoral, en la catequesi i en tota la instrucció cristiana, en la qual l'homilia litúrgica ha de tenir un lloc privilegiat” (60).

L'exercici originari de les relatives funcions és propi del bisbe diocesà, com a moderador, en la seva Església, de tot el ministeri de la paraula (61), i és també propi dels preveres cooperadors seus (62). Aquest ministeri pertoca també als diaques, en comunió amb el bisbe i el seu presbiteri (63).

§ 2. Els fidels no ordenats participen, segons llur índole, en la funció profètica de Crist, són constituïts testimonis seus i proveïts del sentit de la fe i de la gràcia de la paraula. Tots són cridats a esdevenir, cada vegada més, “heralds eficaços de la fe en allò que s'espera” (cf. He 11, 1)” (64). Avui, l'obra de la catequesi, en particular, depèn molt de llur compromís i de llur generositat al servei de l'Església.

Per tant, els fidels i particularment els membres dels Instituts de vida consagrada i de les Societats de vida apostòlica poden ser cridats a col·laborar, de maneres legítimes, en l'exercici del ministeri de la paraula (65).

§ 3. Per tal que l'ajut esmentat al § 2 sigui eficaç, cal recordar algunes condicions relatives a les modalitats d'aquesta.

El CIC, càn. 766, estableix les condicions per a les quals la competent autoritat pot admetre els fidels no ordenats a predicar in ecclesia vel oratorio. La mateixa expressió utilitzada, admetti possunt, posa en relleu que en cap cas no es tracta d'un dret propi com el que és específic dels bisbes (66), o d'una facultat com la dels preveres o dels diaques (67).

Les condicions a què és sotmesa aquesta admissió –“si en determinades circumstàncies n'hi ha necessitat”– evidencien l'excepcionalitat del fet. El càn. 766, a més, precisa que sempre s'ha d'actuar iuxta Episcoporum conferentiae praescripta. En aquesta última clàusula el cànon citat estableix la font primària per a discernir rectament pel que fa a la necessitat o utilitat, en casos concrets, ja que en aquestes prescripcions de la Conferència episcopal, que necessiten la “recognitio” de la Seu Apostòlica, han de ser senyalats els oportuns criteris que poden ajudar el bisbe diocesà a prendre les apropiades decisions pastorals, que li són pròpies per la natura mateixa de l'ofici episcopal.

§ 4. En les circumstàncies d'escassetat de ministres sagrats en determinades zones, poden presentar-se situacions permanents i objectives de necessitat o d'utilitat que suggereixin l'admissió de fidels no ordenats a la predicació.

La predicació a les esglésies i oratoris, per part dels fidels no ordenats, pot ser concedida per suplència de ministres sagrats o per especials raons d'utilitat en els casos particulars previstos per la legislació universal de l'Església o per les Conferències episcopals i, per tant, no pot esdevenir un fet ordinari, ni pot ser entesa com una autèntica promoció del laïcat.

§ 5. Sobretot en la preparació als sacraments, els catequistes han de procurar adreçar l'interès dels catequizands vers el paper i la figura del sacerdot com a únic dispensador dels divins misteris per als quals es van preparant.

Article 3

L'homilia

§ 1. L'homilia, forma eminent de predicació "en la qual al llarg de l'any litúrgic són exposats els misteris i les normes de la vida cristiana a partir del text sagrat" (68), és part de la mateixa litúrgia.

Per tant, l'homilia durant la celebració de l'Eucaristia ha de ser reservada al ministre sagrat, sacerdot o diaca (69). En són exclosos els fidels no ordenats, encara que exerceixin la funció anomenada d'"assistents pastorals" o de catequistes, en qualsevol tipus de comunitat o agregació. No es tracta, en efecte, d'eventual major capacitat expositiva o preparació teològica, sinó de funció reservada a aquell que és consagrat amb el sacrament de l'orde sagrat, per la qual cosa ni tan sols el bisbe diocesà és autoritzat a dispensar de la norma del cànon (70), perquè no es tracta d'una llei merament disciplinària, sinó d'una llei que afecta les funcions d'ensenyament i de santificació estretament lligades entre elles.

No es pot admetre, per això, la praxi, en algunes ocasions practicada, per la qual es confia la predicació homilètica a seminaristes estudiants de teologia, encara no ordenats (71). L'homilia no pot, en efecte, ser considerada com un aprenentatge per al futur ministeri.

Cal considerar abrogada pel càn. 767, § 1 qualsevol norma anterior que hagi admès fidels no ordenats a pronunciar l'homilia durant la celebració de la missa (72).

§ 2. És lícita la proposta d'una breu comentari per afavorir la major comprensió de la litúrgia que és celebrada i també, excepcionalment, algun eventual testimoniatge, sempre adequat a les normes litúrgiques i ofert en ocasió de litúrgies eucarístiques celebrades en particulars jornades (dia del seminari o del malalt, etc.), si és considerada objectivament convenient, com il·lustrativa de l'homilia regularment pronunciada pel sacerdot celebrant. Aquests comentaris i testimoniatsges no han d'assumir característiques tals que puguin ser confoses amb l'homilia.

§ 3. La possibilitat del "diàleg" en l'homilia (73) pot ser, algunes vegades, prudentment usada pel ministre celebrant com a mitjà expositiu amb el qual no es delega a altres el deure de la predicació.

§ 4. L'homilia fora de la santa missa pot ser pronunciada pels fidels no ordenats en conformitat al dret o a les normes litúrgiques i en l'observança de les clàusules que aquestes contenen.

§ 5. L'homilia no pot ser confiada, en cap cas, a sacerdots o diaques que hagin perdut l'estat clerical o que, tanmateix, hagin abandonat l'exercici del sagrat ministeri (74).

Article 4

El rector i la parròquia

Els fidels no ordenats poden exercir, com de fet en nombrosos casos es fa lloablement a les parròquies, en els àmbits sanitaris, assistencials, educatius, penitenciaris, en els ordinariats militars, etc., tasques d'efectiva col·laboració al ministeri pastoral dels clergues. Una forma extraordinària de col·laboració, en les condicions previstes, és la regulada pel càn. 517, § 2.

§ 1. La recta comprensió i aplicació d'aquest cànon, segons el qual “si per penúria de sacerdots el bisbe diocesà considera que ha de confiar-se una participació en l'exercici de la cura pastoral de la parròquia a un diaca o a una altra persona no investida de caràcter sacerdotal o a una comunitat de persones, designarà un sacerdot que, dotat de les potestats i les facultats de rector, dirigeixi l'activitat pastoral”, demana que aquesta provisió excepcional tingui lloc en l'acurat respecte de les clàusules que hi ha contingudes, és a dir:

a) per penúria de sacerdots, i no per raons de comoditat o d'una equívoca “promoció del laïcat”, etc.;

b) restant ferm que es tracta de participació en l'exercici de la cura pastoral i no de dirigir, coordinar, moderar, governar la parròquia; cosa que, segons el text del cànon, pertoca solament al sacerdot.

Precisament perquè es tracta de casos excepcionals, convé per damunt de tot considerar la possibilitat de valer-se, per exemple, de sacerdots ancians encara vàlids, o de confiar diverses parròquies a un sol sacerdot o a un grup de sacerdots (75).

En tot cas, no s'ha de desatendre la preferència que el mateix cànon estableix per al diaca.

Queda tanmateix afirmat, en la mateixa normativa canònica, que aquestes formes de participació en la cura de les parròquies no poden substituir, de cap manera, l'ofici de rector. La normativa sanciona, en efecte, que també en aquests casos excepcionals, “el bisbe diocesà [...] designarà un sacerdot que, dotat de les potestats i les facultats de rector, dirigeixi l'activitat pastoral”. L'ofici de rector, en efecte, pot ser vàlidament confiat solament a un sacerdot (cf. càn. 521 § 1), també en els casos d'objectiva penúria de clergat (76).

§ 2. Sobre això cal tenir també en compte que el rector és el pastor propi de la parròquia confiada a ell (77) i continua essent-ho fins que no hagi cessat del seu ofici pastoral (78).

La presentació de les dimissions del rector per haver complert setanta-cinc anys d'edat no el fa cessar ipso facto del seu ofici pastoral. La cessació es verifica només quan el bisbe diocesà –després de considerar prudentment cada circumstància– hagi acceptat definitivament les seves dimissions, segons la norma del càn. 538, § 3, i l'hi hagi comunitat per escrit (79). Més encara, a la llum de situacions de penúria de sacerdots existents en alguns llocs, serà assenyat usar, sobre aquest punt, una particular prudència.

També en consideració del dret que cada sacerdot té d'exercir les funcions inherents a l'orde rebut, llevat que no hi hagi greus motius de salut o de disciplina, es recorda que el setanta-cinquè any d'edat no constitueix un motiu que obligui el bisbe diocesà a acceptar les dimissions. Això també per evitar una concepció funcionalista del sagrat ministeri (80).

Article 5

Els organismes de col·laboració en l'Església particular

Aquests organismes, demanats i experimentats positivament en el camí de la renovació de l'Església segons el Concili Vaticà II i codificats per la legislació canònica, representen una forma de participació activa a la vida i a la missió de l'Església com a comunió.

§ 1. La normativa del Codi sobre el consell presbiteral estableix quins sacerdots en poden ser membres (81). Això, en efecte, és reservat als sacerdots, perquè troba el seu fonament en la comuna participació del bisbe i dels preveres en el mateix sacerdoci i ministeri (82).

No poden, doncs, fruit del dret de veu activa i passiva, ni els diaques, ni els fidels no ordenats, encara que siguin col·laboradors dels sagrats ministres, com tampoc els preveres que hagin perdut l'estat clerical o que, tanmateix, hagin abandonat l'exercici del sagrat ministeri.

§ 2. El consell pastoral, diocesà i parroquial (83) i el consell parroquial per als afers econòmics (84), dels quals formen part també fidels no ordenats, frueixen únicament de vot consultiu i no poden, de cap manera, esdevenir organismes deliberatius. Poden ser elegits per a aquests càrrecs solament aquells fidels que posseeixen les qualitats requerides per la normativa canònica (85).

§ 3. És propi del rector presidir els consells parroquials. Per tant, són invàlides, i doncs, nul·les, les decisions deliberades per un consell parroquial reunit sense la presidència del rector o contra ell (86).

§ 4. Tots els consells diocesans poden expressar vàlidament el propi consentiment a un acte del bisbe solament quan aquest consentiment és requerit expressament pel dret.

§ 5. Ateses les realitats locals, els Ordinaris poden valer-se d'especials grups d'estudi o d'experts en qüestions particulars. Tanmateix aquests no poden constituir organismes paral·lels o de desautorització dels consells diocesans presbiteral i pastoral, com igualment dels consells parroquials, regulats pel dret

universal de l'Església en els cànons 536, § 1 i 537 (87). Si aquests organismes van néixer en el passat a partir de consuetuds locals o de circumstàncies particulars, s'han d'actuar els mitjans necessaris per a fer-los conformes a la vigent legislació de l'Església.

§ 6. Els arxiprestos, anomenats també vicaris foranis, degans o amb un altre nom, i aquells que els substitueixen, “proarxiprestos”, “prodegans”, etc., han de ser sempre sacerdots (88). Per tant, qui no és sacerdot no pot ser vàlidament nomenat per a aquests càrrecs.

Article 6

Les celebracions litúrgiques

§ 1. Les accions litúrgiques han de manifestar amb claredat la unitat ordenada del Poble de Déu en la seva condició de comunitat orgànica (89) i, doncs, l'íntima connexió entre l'acció litúrgica i la natura orgànicament estructurada de l'Església.

Això s'esdevé quan tots els participants exerceixen amb fe i devoció la funció que és pròpia de cadascun.

§ 2. Per tal que, també en aquest camp, sigui salvaguardada la identitat eclesial de cadascú, queden eliminats els abusos de tota mena contraris al càn. 907, segons el qual en la celebració eucarística, als diaques i als fidels no ordenats no és permès de dir les oracions o qualsevol part reservada al sacerdot celebrant –sobretot la pregària eucarística amb la doxologia conclusiva– o exigir accions o gestos que són propis del mateix celebrant. Igualment és un greu abús que un fidel no ordenat exerceixi, de fet, una quasi “presidència” de l'Eucaristia deixant al sacerdot solament el mínim per a garantir-ne la validesa.

En la mateixa línia resulta evident la il·licitud d'usar, en les accions litúrgiques, per part del qui no és ordenat, ornaments reservats als sacerdots o als diaques (estola, casulla, dalmàtica).

S'ha de mirar d'evitar acuradament àdhuc l'aparença de confusió que pot sorgir de comportaments litúrgicament anòmals. Així com els ministres ordenats estan obligats a vestir tots els ornaments sagrats prescrits, així també els fidels no ordenats no poden assumir el que no els és propi.

Per evitar confusions entre la litúrgia sacramental presidida per un sacerdot o un diaca amb altres actes animats o guiats per fidels no ordenats, és necessari que per a aquests últims s'emprin formulacions clarament distintes.

Article 7

Les celebracions dominicals en absència del prevere

§ 1. En alguns llocs les celebracions dominicals (90) són guiades, per manca de preveres o diaques, per fidels no ordenats. Aquest servei, vàlid i alhora delicat, és exercit segons l'esperit i les normes específiques emanades per la competent autoritat eclesiàstica (91). Per guiar les esmentades celebracions el fidel no ordenat haurà de tenir un especial mandat del bisbe, el qual tindrà cura de donar les

oportunes indicacions sobre la durada, el lloc, les condicions i el prevere responsable.

§ 2. Aquestes celebracions, els textos de les quals han de ser els aprovats per la competent autoritat eclesiàstica, es configuren sempre com solucions temporals (92). És prohibit inserir en llur estructura elements propis de la litúrgia sacrificial, sobretot la “pregària eucarística” encara que sigui en forma narrativa per no provocar errors en la ment dels fidels (93). Amb aquesta finalitat ha de ser sempre subratllat als participants a les celebracions que aquestes no substitueixen el Sacrifici eucarístic i que el precepte festiu se satisfà solament participant a la santa missa (94). En aquests casos, on les distàncies i les condicions físiques ho permeten, els fidels han de ser estimulats i ajudats a fer els possibles per a complir el precepte.

Article 8

El ministre extraordinari de la sagrada comunió

Els fidels no ordenats ja fa temps que col·laboren en diversos àmbits de la pastoral amb els sagrats ministres perquè “el do inefable de l'Eucaristia sigui cada vegada profundament conegut i perquè es participi a la seva eficàcia salvífica cada vegada amb més intensitat” (95).

Es tracta d'un servei litúrgic que respon a objectives necessitats dels fidels, destinat sobretot als malalts i a les assemblees litúrgiques en les quals són particularment nombrosos els fidels que desitgen rebre la sagrada comunió.

§ 1. La disciplina canònica sobre el ministre extraordinari de la sagrada comunió ha de ser, però, aplicada rectament per no generar confusió. Aquesta estableix que el ministre ordinari de la sagrada comunió és el bisbe, el prevere i el diaca (96), mentre que són ministres extraordinaris tant l'acòlit instituït com el fidel designat per a això segons la norma del càn. 230 § 3 (97).

Un fidel no ordenat, si ho suggereixen motius de veritable necessitat, pot ser designat pel bisbe diocesà, en qualitat de ministre extraordinari, per distribuir la sagrada comunió també fora de la celebració eucarística, ad actum vel ad tempus, o d'una manera estable, tot fent servir per a això l'apropiada fórmula litúrgica de benedicció. En casos excepcionals i imprevistos l'autorització pot ser concedida ad actum del sacerdot que presideix la celebració eucarística (98).

§ 2. Perquè el ministre extraordinari, durant la celebració eucarística, pugui distribuir la sagrada comunió, cal o que no hi hagi ministres ordinaris o que aquests, tot i ser-hi presents, estiguin realment impeditos (99). Pot exercir també el mateix càrrec també quan, a causa de la particularment nombrosa participació de fidels que desitgen rebre la sagrada comunió, la celebració eucarística es prolongaria excessivament per la insuficiència de ministres ordinaris (100).

Aquest encàrrec és supletiu i extraordinari (101) i ha de ser exercit segons la norma del dret. Amb aquesta finalitat és oportú que el bisbe diocesà dicti normes particulars que, en estreta harmonia amb la legislació universal de l'Església, regulin l'exercici d'aquest càrrec. S'ha de preveure, entre altres coses, que el fidel

designat per a això sigui degudament instruït sobre la doctrina eucarística, sobre l'índole del seu servei, sobre les rúbriques a observar per a la deguda reverència a aquest august Sagrament i sobre la disciplina sobre l'admissió a la comunió.

Per no generar confusions cal evitar i eliminar algunes pràctiques introduïdes d'un temps ençà en algunes Esglésies particulars, com ara:

- combregar-se a si mateixos com si es tractés de concelebrants;
- associar a la renovació de les promeses dels sacerdots, en la santa missa crismal del Dijous Sant, també altres categories de fidels que renoven els vots religiosos o reben el mandat de ministres extraordinaris de la comunió;
- l'ús habitual dels ministres extraordinaris en les santes misses, estenent arbitràriament el concepte de "participació nombrosa".

Article 9

L'apostolat per als malalts

§ 1. En aquest camp, els fidels no ordenats poden aportar una preciosa col·laboració (102). Són innumbrables els testimoniatges d'obres i gestos de caritat que persones no ordenades, tant individualment com en formes d'apostolat comunitari, acompleixen envers els malalts. Això constitueix una presència cristiana de primera línia en el món del sofriment i de la malaltia. Allí on els fidels no ordenats acompanyen els malalts en els moments més greus és llur tasca principal suscitar el desig dels sagraments de la penitència i de la unció, afavorint-ne les disposicions i ajudant-los a preparar una bona confessió sacramental i individual com també per a rebre la santa unció. En recórrer a l'ús dels sagraments els fidels no ordenats tindran cura que aquest gest no porti a reconèixer-hi aquells sagraments l'administració dels quals és pròpia i exclusiva del bisbe i del prevere. En cap cas no poden fer uncions els qui no són sacerdots, ni amb oli beneït per a la unció dels malalts, ni amb oli no beneït.

§ 2. Per a l'administració d'aquest sagrament, la legislació canònica recull la doctrina teològica certa i la praxi multiseccular de l'Església, (103) segons les quals l'únic ministre vàlid és el sacerdot (104). Aquesta normativa és plenament coherent amb el misteri teològic significat i realitzat per mitjà de l'exercici del servei sacerdotal.

Ha d'afirmar-se que l'exclusiva reserva del ministeri de la unció al sacerdot rau en la relació d'aquest sagrament amb el perdó dels pecats i la digna recepció de l'Eucaristia. Ningú més no pot exercir la funció de ministre ordinari o extraordinari del sagrament, i qualsevol acció en aquest sentit constitueix una simulació del sagrament (105).

Article 10

L'assistència als matrimonis

§ 1. La possibilitat de delegar fidels no ordenats per a assistir els matrimonis pot esdevenir necessària, en circumstàncies molt particulars de greu manca de ministres sagrats.

Aquesta, però, és condicionada a la verificació de tres requisits. El bisbe diocesà, en efecte, pot concedir aquesta delegació únicament en els casos en què manquen sacerdots o diaques, i solament després d'haver obtingut, per a la pròpia diòcesi, el vot favorable de la Conferència episcopal i la necessària llicència de la Santa Seu (106).

§ 2. També en aquests casos ha de ser observada la normativa canònica sobre la validesa de la delegació (107) i sobre la idoneïtat, capacitat i actitud del fidel no ordenat (108).

§ 3. Excepte el cas extraordinari previst pel càn. 1112 del CIC, per absoluta manca de sacerdots o de diaques que puguin assistir a la celebració del matrimoni, cap ministre ordenat no pot autoritzar un fidel no ordenat per a aquesta assistència i la relativa petició o recepció del consentiment matrimonial segons la norma del càn. 1108, § 2.

Article 11

El ministre del baptisme

És particularment lloable la fe amb la qual no pocs cristians, en doloroses situacions de persecució, però també en els territoris de missió o en casos d'especial necessitat, han assegurat –i continuen assegurant– el sacrament del baptisme a les noves generacions, en absència dels ministres ordenats.

Fora del cas de necessitat, la normativa canònica preveu que, sempre que el ministre ordinari manqui o estigui impedit (109), el fidel no ordenat pugui ser designat ministre extraordinari del baptisme (110). Amb tot, cal estar atent a interpretacions massa extensives i evitar de concedir aquesta facultat de manera habitual.

Així, per exemple, l'absència o l'impediment, que fan lícita la delegació de fidels no ordenats a administrar el baptisme, no poden configurar-se amb l'excessiu treball del ministre ordinari o amb la seva no residència en el territori de la parròquia, com tampoc amb la seva no disponibilitat per al dia previst per la família. Aquestes motivacions no constitueixen raons suficients.

Article 12

La presidència de les celebracions de les exèquies eclesiàstiques

En les actuals circumstàncies de creixent descristianització i d'allunyament de la pràctica religiosa, el moment de la mort i de les exèquies pot, a vegades, constituir una de les més oportunes ocasions pastorals per a un trobament directa dels ministres ordenats amb aquells fidels que, habitualment, no practiquen.

Per tant, és desitjable que, àdhuc amb sacrifici, els sacerdots o els diaques presideixin personalment els ritus fúnebres segons els més lloables usos locals, per pregar convenientment pels difunts, apropant-se igualment a les famílies i aprofitant-ho per a una oportuna evangelització.

Els fidels no ordenats poden presidir les exèquies eclesiàstiques només en el cas de veritable manca d'un ministre ordenat i observant les corresponents normes

litúrgiques (111). Amb aquesta finalitat han de ser ben preparats tant doctrinalment com litúrgicament.

Article 13

Necessària selecció i adequada formació

És deure de l'autoritat competent, quan es doni l'objectiva necessitat d'una "suplència", en els casos recencionats en els articles precedents, d'escollir el fidel que sigui de sana doctrina i exemplar conducta de vida. No poden, doncs, ser admesos a l'exercici d'aquestes tasques aquells catòlics que no menen una vida digna, no frueixen de bona fama, o es troben en situacions familiars no coherents amb l'ensenyament moral de l'Església. A més, han de tenir la formació deguda per a l'adequat exercici de la funció confiada.

Segons la norma del dret particular han de perfeccionar llurs coneixements freqüentant, tant com puguin, els cursos de formació que l'autoritat competent organitzarà en l'àmbit de l'Església particular (112), en ambients diferenciats dels seminaris, que són reservats només als candidats al sacerdoci (113), bo i tenint gran cura que la doctrina ensenyada sigui absolutament conforme al magisteri eclesial i el clima sigui realment espiritual.

Conclusió

La Santa Seu confia el present document al zel pastoral dels bisbes diocesans de les diverses Esglésies particulars i als altres Ordinaris, en la confiança que la seva aplicació produeixi fruits abundants per al creixement, en la comunió, dels sagrats ministres i dels fidels no ordenats.

En efecte, com ha recordat el Sant Pare, "convé reconèixer, defensar, promoure, discernir i coordinar amb saviesa i determinació el do peculiar de cada membre de l'Església, sense confusió de papers, de funcions o de condicions teològiques i canòniques" (114).

Si, per una part, l'escassetat numèrica dels sacerdots és especialment notada en algunes zones, en altres es verifica una prometedora florida de vocacions que deixa entreveure positives perspectives per al futur. Les solucions proposades per a l'escassetat dels ministres ordenats, per tant, no poden sinó ser transitòries i simultànies d'una prioritària pastoral específica per la promoció de les vocacions al sagrament de l'orde (115).

A propòsit d'això recorda el Sant Pare que "en algunes situacions locals s'han creat solucions generoses i intel·ligents. La mateixa normativa del Codi de dret canònic ha ofert possibilitats noves que han de ser aplicades rectament, per no caure en l'equívoc de considerar ordinàries i normals unes solucions normatives que han estat previstes per a situacions extraordinàries de manca o d'escassetat de ministres sagrats" (116).

Aquest document vol marca directrius precises per a assegurar l'eficaç col·laboració dels fidels no ordenats en aquestes contingències i en el respecte de

la integritat del ministeri pastoral dels sacerdots. “Convé fer comprendre que aquestes precisions i distincions no neixen de la preocupació de defensar privilegis clericals, sinó de la necessitat de ser obedients a la voluntat de Crist, respectant la forma constitutiva que ha inesborrablement imprès en la seva Església” (117).

Llur recta aplicació, en el marc de la vital comunió jeràrquica, ajudarà els mateixos fidels laics, invitats a desenvolupar totes les riques potencialitats de les respectives identitats i la “disponibilitat cada vegada més gran a viure-la en el compliment de la pròpia missió” (118).

L’apassionada recomanació que l’Apòstol dels pagans adreça a Timoteu, “Davant de Déu i de Jesucrist (...) et conjuro: proclama la paraula, insisteix quan és oportú i quan no ho és, reprèn, interpel·la, exhorta (...) vetlla atentament (...) compleix bé el teu ministeri” (2 Tm 4, 1-5), interpel·la d’una manera especial els pastors sagrats a exercir llur tasca pròpia de “promoure la disciplina comuna a tota l’Església (...) instar l’observança de les lleis eclesiàstiques” (119).

Aquest greu deure constitueix l’instrument necessari per tal que les riques energies que hi ha en cada estat de vida eclesial siguin correctament encaminades segons els admirables designis de l’Esperit i la comunió sigui realitat efectiva en el camí quotidià de tota la comunitat.

Que la Verge Maria, Mare de l’Església, a la intercessió de la qual confiem aquest document, ajudi tothom a comprendre’n les intencions i a fer tots els esforços per a la seva fidel aplicació amb vista a una més ampla fecunditat apostòlica.

Queden revocades les lleis particulars i les consuetuds vigents que siguin contràries a aquestes normes, i també eventuals facultats concedies ad experimentum per la Santa Seu o per qualsevol altra autoritat inferior.

El Summe Pontífex, en data del 13 d’agost de 1997, ha aprovat de forma específica la present Instrucció i n’ha ordenat la promulgació.

Des del Vaticà, 15 d’agost de 1997, solemnitat de l’Assumpció de la B.V. Maria.

Congregació per al clergat: † Darío Castrillón Hoyos, Proprefecte;

† Crescenzo Sepe, Secretari.

Pontifici Consell per als laics: † James Francis Stafford, President;

† Stanislaw Rylko, Secretari.

Congregació per a la doctrina de la fe: † Joseph Card. Ratzinger, Prefecte; † Tarcisio Bertone, SDB, Secretari.

Congregació per al culte diví i la disciplina dels sagraments:

† Jorge Arturo Medina Estévez, Proprefecte; † Geraldo Majella Agnelo, Secretari.

Congregació per als bisbes: † Bernardin Card. Gantin, Prefecte;

† Jorge María Mejía, Secretari.

Congregació per a l’evangelització dels pobles:

† Josef Card. Tomko, Prefecte; † giuseppe Uhac, Secretari.

Congregació per als Instituts de vida consagrada i les Societats de vida apostòlica: † Eduardo Card. Martínez Somalo, Prefecte; † Piergiorgio Silvano Nesti CP, Secretari.
Pontifici Consell per a la interpretació dels textos legislatius: † Julián Herranz, President; † Bruno Bertagna, Secretari.

- (1) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 33; Decr. Apostolicam actuositatem, n. 24.
- (2) Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Christifideles laici (30 desembre 1988), n. 2: AAS 81 (1989), p. 396 [D d'E. 1989, 226].
- (3) Sínode dels bisbes, IX Assemblea general ordinària, Instrumentum laboris, n. 73.
- (4) Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Vita consecrata (25 març 1996), n. 47: AAS 88 (1996), p. 420 [D. d'E. 1996, 345].
- (5) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decr. Apostolicam actuositatem, n. 5.
- (6) *Ibid.*, n. 6.
- (7) Cf. *Ibid.*
- (8) Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Christifideles laici n. 23: l.c., p. 429 [241].
- (9) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 31; Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Christifideles laici n. 15: l.c., pp. 413-416 [241].
- (10) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. Gaudium et spes, n. 32.
- (11) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decr. Apostolicam actuositatem, n. 24.
- (12) Cf. Joan Pau II, Discurs al Simposi sobre la "Col·laboració dels laics al ministeri pastoral dels preveres" (22 abril 1994), n. 2: L'Osservatore Romano, 23 abril 1994.
- (13) Cf. C.I.C., càn. 230, § 3; 517, § 2; 861, § 2; 910, § 2; 943; 1112; Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Christifideles laici n. 23 i nota 72: l.c., p. 430 [241].
- (14) Cf. Joan Pau II, Carta enc. Redemptoris missio (7 desembre 1990), n. 37: AAS 83 (1991), pp. 282-286 [D d'E. 1991, 177-178].
- (15) Cf. C.I.C., càn. 392.
- (16) Cf. sobretot: Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, Const. Sacrosanctum Concilium; Decr. Presbyterorum Ordinis i Decr. Apostolicam actuositatem.
- (17) Cf. sobretot les Exhortacions apostòliques Christifideles laici i Pastores dabo vobis.
- (18) C.I.C., càn. 1752.
- (19) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 10.
- (20) *Ibid.*, n. 32.
- (21) *Ibid.*
- (22) *Ibid.*, n. 10.
- (23) Cf. *ibid.*, n. 4.
- (24) Cf. Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Pastores dabo vobis (25 març 1992) n. 17: AAS 84 (1992), p. 684 [D. d'E. 1992, 374].
- (25) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 7.
- (26) Catecisme de l'Església catòlica, n. 1547.
- (27) *Ibid.*, n. 1592.

- (28) Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Pastores dabo vobis n. 74: l.c. p. 788 [421].
- (29) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, nn. 10, 18, 27, 28; Decr. Presbyterorum Ordinis, 2, 6; Catecisme de l'Església catòlica, nn. 1538, 1576.
- (30) Cf. Joan Pau II, Exhort, ap. postsinodal Pastores dabo vobis n. 15: l.c., p. 680 [372]; Catecisme de l'Església catòlica, n. 875.
- (31) Cf. Joan Pau II, Exhort, ap. postsinodal Pastores dabo vobis n. 16: l.c., pp. 681-684 [373]; Catecisme de l'Església catòlica, n. 1592.
- (32) Cf. Joan Pau II, Exhort, ap. postsinodal Pastores dabo obis nn. 14-16: l.c., pp. 678-684 [371-373]; Congregació per a la doctrina de la fe, Carta Sacerdotium ministeriale (6 agost 1983), III, 2-3: AAS 75 (1983), pp. 1004-1005 [D. d'E. 1983, 1097-1099].
- (33) Cf. Ef 2, 20; Ap 21, 14.
- (34) Joan Pau II. Exhort. ap. postsinodal Pastores dabo vobis n. 16: l.c., p. 681 [373].
- (35) Catecisme de l'Església catòlica, n. 876.
- (36) Cf. ibid., n. 1581.
- (37) Cf. Joan Pau II, Carta Novo incipiente (8 abril 1979), n. 3: AAS 71 (1979), p. 397 [D. d'E. 1979, 657].
- (38) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 7.
- (39) Joan Pau II, Exhort. ap. postsinodal Christifideles laici, n. 23: l.c., p. 430 [240].
- (40) Cf. Congregació per a la doctrina de la fe, Carta Sacerdotium ministeriale, III, 2: l.c., p. 1004 [1098].
- (41) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, Nota explicativa prèvia, n. 2.
- (42) Joan Pau II, Exhort, ap. postsinodal Pastores dabo vobis n. 16: l.c., p. 6822 [373].
- (43) Conc. Ecum. Vat. II, Decr. Optatam totius, n. 2.
- (44) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Decr. Apostolicam actuositatem, n. 24.
- (45) Joan Pau II, Exhort, ap. postsinodal Christifideles laici, n. 23: l. c., p. 429 [240].
- (46) Cf. C.I.C. càns. 208-223.
- (47) Cf. ibid., càns. 225, § 2; 226; 227; 231, § 2.
- (48) Cf. ibid., càns. 225, § 1; 228, § 2; 229; 231, § 1.
- (49) Cf. ibid, càn. 230, §§ 2-3, pel que fa a l'àmbit litúrgic; càn. 228, § 1, en relació a altres camps del sagrat ministeri; aquest últim paràgraf s'estén també a altres àmbits fora del ministeri dels clergues.
- (50) Ibid, càn. 228, § 1.
- (51) Ibid, càn. 230, § 3; cf. 517, § 2; 776; 861, § 2; 910, § 2; 943; 1112.
- (52) Cf. Sagrada Congregació per al culte diví i la disciplina dels sacraments, Instr. Inaestimabile donum (3 abril 1980), proemi: AAS 72 (1980), p. 331-333 [388*].
- (53) Cf. Joan Pau II, Discurs al Simposi sobre la "Col·laboració dels laics al ministeri pastoral dels preveres" (22 abril 1994), n. 3: l.c.
- (54) Ibid.
- (55) Cf. Joan Pau II, Discurs al Simposi sobre la "Col·laboració dels laics al ministeri patsoral dels preveres" (22 abril 1994), n. 3: l.c.
- (56) Cf. Pontificia Comissió per a la interpretació autèntica del Codi de dret canònic, Resposta (1 juny 1988: AAS 80 (1988) p. 1373.

- (57) Cf. Pontifici Consell per a la interpretació dels textos legislatius, Resposta (11 juliol 1992): AAS 86 (1994) pp. 541-542. Quan es preveu una funció per a l'inici de la col·lació d'un càrrec de cooperació dels assistents pastorals al ministeri dels clergues, cal evitar de fer coincidir o d'unir aquesta funció amb una cerimònia de sagrada ordenació, o també de celebrar un ritu anàleg al previst per a conferir l'acolitat o el lectorat.
- (58) En aquestes exemplificacions cal incloure totes les expressions lingüístiques que, en els idiomes dels diversos països, poden ser anàlogues o equivalents i indicadores d'un paper directiu de guiatge o de vicarietat respecte a aquest.
- (59) Per a les diverses formes de predicació, cf. C.I.C., càn. 761; Missale Romanum, Ordo lectionum Missae, Praenotanda: ed. Typica altera, Libreria editrice Vaticana 1981.
- (60) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Dei Verbum, n. 24.
- (61) Cf. C.I.C., càn. 756, § 2.
- (62) Cf. ibid, càn. 757.
- (63) Cf. ibid.
- (64) Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 35.
- (65) Cf. C.I.C., càns. 758-759; 785, § 1.
- (66) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. dogm. Lumen gentium, n. 25; C.I.C., càn. 763.
- (67) Cf. C.I.C., càn. 764.
- (68) Conc. Ecum. Vat. II, Const. Sacrosanctum Concilium, n. 52; cf. C.I.C., càn. 767, § 1.
- (69) Cf. Joan Pau II, Exhort. ap. Catechesi tradendae (16 octubre 1979), n. 48: AAS 71 (1979), pp. 1277-1340 [D. d'E. 1980, 38-39]; Pontificia Comissió per a la interpretació dels decrets del Concili Vaticà II, Resposta (11 gener 1971): AAS 63 (1971), p. 329; Sagrada Congregació per al culte diví, Instrucció Actio pastoralis (15 maig 1969), n. 6 d: AAS 61 (1969), p. 809; Ordenament general del Missal romà (26 març 1970), nn. 41, 42, 165; Instrucció Liturgicae instaurationes (15 setembre 1970), n. 2 a: AAS 62 (1970), 696 [D. d'E. 1971, 6]; Sagrada Congregació per al culte diví i la disciplina dels sacraments, Instr. Inaestimabile donum (3 abril 1980), n. 3: AAS 72 (1980), p. 331 [D. d'E. 1980, 390].
- (70)
- (71) Cf. C.I.C., càn. 266, § 1.
- (72) Cf. ibid., càn. 6, § 1, 2º.
- (73) Cf. Sagrada Congregació per al culte diví, Directori Pueros Baptizatos per a les misses dels infants (1 novembre 1973), n. 48: AAS 66 (1974), p. 44 [D. d'E. 1974, 211-212].
- (74) Pel que fa als sacerdots que han obtingut la dispensa del celibat, cf. Sagrada Congregació per a la doctrina de la fe, Normae de dispensatione a sacerdotali coelibatu ad instantiam partis (14 octubre 1980), "Normae substantiales", art. 5.
- (75) Cf. C.I.C., càn. 517, § 1.
- (76) Que s'eviti, per tant, de denominar amb el títol de "guia de la comunitat" –o amb altres expressions que indiquen el mateix concepte– el fidel no ordenat o un grup d'aquests als quals és confiada una participació a l'exercici de la cura pastoral.
- (77) Cf. C.I.C., càn. 519.

- (78) Cf. *Ibid.*, cà. 538, § 1-2.
- (79) Cf. C.I.C., cà. 186.
- (80) Cf. Congregació per al clergat, Directori per al ministeri i la vida dels preveres Tota Ecclesia (31 gener 1994), n. 44.
- (81) Cf. C.I.C., càns. 497-498.
- (82) Cf. Concili Ecum. Vat. II, Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 7.
- (83) Cf. C.I.C., càns. 514, 536.
- (84) Cf. *ibid.*, cà. 537.
- (85) Cf. C.I.C., cà. 512, § 1 i 3; *Catecisme de l'Església catòlica*, n. 1650.
- (86) Cf. C.I.C., cà. 536.
- (87) Cf. *ibid.*, cà. 135, § 2.
- (88) Cf. *ibid.*, cà. 553, § 1.
- (89) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, nn. 26-28; C.I.C., cà. 837.
- (90) Cf. Conc. Ecum. Vat. II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, nn. 26-28; C.I.C., cà. 1248, 2.
- (91) Cf. C.I.C., cà. 1248; Sagrada Congregació de ritus. Instrucció Inter oecumenici (26 setembre 1964), n. 37: AAS 66 (1964), p. 885; Sagrada Congregació per al culte diví, Directori per a les celebracions dominicals en absència del prevere Christi Ecclesia (10 juny 1988), *Notitiae* 263 (1988).
- (92) Cf. Joan Pau II, Al·locució (5 juny 1993): AAS 86 (1994), p. 340.
- (93) Sagrada Congregació per al culte diví, Directori per a les celebracions dominicals en absència del prevere Christi Ecclesia, n. 35: l.c.; cf. també C.I.C., cà. 1378, § 2, n. 1 i § 3; cà. 1384.
- (94) Cf. C.I.C., cà. 1248.
- (95) Sagrada Congregació per a la disciplina dels sacraments, Instrucció *Immensae caritatis* (29 gener 1973), proemi: AAS (1973), p. 264 [D. d'E. 1973, 545].
- (96) Cf. C.I.C., cà. 910, § 1; cf. també Joan Pau II, Carta *Dominicae Coenae* (24 febrer 1980) n. 11: AAS 72 (1980), p. 142 [D. d'E. 1980, 666].
- (97) Cf. C.I.C., cà. 910, § 2.
- (98) Sagrada Congregació per a la disciplina dels sacraments, Instrucció *Immensae caritatis*, n. 1: l.c., p. 264 [547-548] *Missale Romanum*, Appendix: *Ritus ad deputandum ministrum S. Communionis ad actum distribuendae; Pontificale Romanum: De institutione lectorum et acolythorum*.
- (99) Pontifícia Comissió per a la interpretació autèntica del Codi de dret canònic, Resposta (1 juny 1988): AAS 80 (1988), p. 1373.
- (100) Sagrada Congregació per a la disciplina dels sacraments, Instrucció *Immensae caritatis*, n. 1: l.c., p. 264 [548]; Sagrada Congregació per al culte diví i la disciplina dels sacraments, Instr. *Inaestimabile donum* (3 abril 1980), 10: l.c., p. 336 [391*].
- (101) El cà. 230, § 2 i § 3 del C.I.C., afirma que els serveis litúrgics allí descrits poden ser exercits pels fidels no ordenats sols "ex temporanea deputatione" o per suplència.
- (102) Cf. *Rituale Romanum - Ordo Unctionis Infirmorum*, praenotanda, n. 17: *Editio typica*, 1972.

- (103) Cf. Jm 5, 14-15; St. Tomàs d'Aquino, In IV Sent. d. 4, q. un.; Conc. Ecum. de Florència, butlla Exultate Deo (DS 1325); Conc. Ecum. de Trento, Doctrina de sacramento extremae unctionis, cap. 3 (DS 1697, 1700) i càn. 4 de extrema unctione (DS 1719); Catecisme de l'Església catòlica, n. 1516.
- (104) Cf. C.I.C., càn. 1003, § 1.
- (105) Cf. ibid., càns. 1379 i 392, § 2.
- (106) Cf. ibid., càn. 1112.
- (107) Cf. ibid., càn. 1111, § 2.
- (108) Cf. ibid., càn. 1112, § 2.
- (109) Cf. C.I.C., càn. 861, § 2; Ordo baptismi parvulorum, praenotanda generalia, nn. 16-17.
- (110) Cf. C.I.C., càn. 230.
- (111) Cf. Ordo Exsequiarum, praenotanda, n. 19.
- (112) Cf. C.I.C., càn. 231, § 1.
- (113) Cal excloure els anomenats seminaris "integrats".
- (114) Joan Pau II, Discurs al Simposi sobre la "Col·laboració dels laics al ministeri pastoral dels preveres", n. 3: l.c.
- (115) Cf. Ibid., n. 6.
- (116) Ibid., n. 2.
- (117) Ibid., n. 5.
- (118) Joan Pau II, Exhort, ap. postsinodal Christifideles laici, n. 58: l.c., p. 507 [271].
- (119) C.I.C., càn. 392.

CONGREGACIÓ PER A LA DOCTRINA DE LA FE

REGLAMENT PER A L'EXAMEN DE LES DOCTRINES

Art 1. La Congregació per a la doctrina de la fe té la missió de promoure i de tutelar la doctrina sobre la fe i els costums arreu del món catòlic (1). Cercant aquest fi, presta un servei a la veritat, tot salvaguardant el dret del poble de Déu a rebre íntegrament i en la seva puresa el missatge de l'Evangelí. Per tant, per tal que la fe i els costums no sofreixin perjudici a causa d'errors divulgats de la manera que sigui, té també el deure d'examinar els escrits i les opinions que semblen contraris a la recta fe o perillosos (2).

Art. 2. Aquesta fonamental preocupació pastoral, per altra part, afecta tots els pastors de l'Església, els quals tenen el deure i el dret de vetllar, ja sigui individualment, ja sigui reunits en Concilis particulars o en les Conferències episcopals, per tal que hom no lesioni la fe i els costums dels fidels que tenen encomanats (3). Per obtenir-ho, poden servir-se també de les Comissions doctrinals, que constitueixen un òrgan consultiu institucionalitzat per a ajudar les

mateixes Conferències episcopals i cadascun dels bisbes en llur zel per la doctrina de la fe (4).

Tanmateix resta ferm el principi segons el qual la Santa Seu pot sempre intervenir, i en general intervé, quan l'influx d'una publicació excedeix els límits d'una Conferència episcopal, o bé quan el perill per a la fe revesteix una particular gravetat (5). En aquest cas, la Congregació per a la doctrina de la fe s'atén al procediment següent:

I. Examen preliminar

Art. 3. Els escrits o doctrines senyalades, divulgades de la manera que sigui, són objecte de l'atenció de la Secció competent, la qual els sotmet a l'examen del Congrés. Després d'una primera valoració de la gravetat de la qüestió, el Congrés decideix si cal iniciar o no un estudi d'Ofici.

II. Estudi d'Ofici

Art. 4. L'escrit, un cop comprovada la seva autenticitat, és sotmès a un examen acurat, fet amb la col·laboració d'un o més consultors de la Congregació o d'altres experts en la matèria (6).

Art. 5. El resultat d'aquest examen és presentat al Congrés, el qual decideix si és suficient per a intervenir davant les autoritats locals, o bé si cal aprofundir l'examen segons les altres dues modalitats previstes: examen ordinari o examen amb procediment urgent (7).

Art. 6. Els criteris per a aquesta decisió es refereixen als possibles errors trobats, tenint-ne en compte l'evidència, la gravetat, la difusió, l'influx i el perill de dany als fidels.

Art. 7. El Congrés, si ha considerat suficient l'estudi fet, pot confiar el cas directament a l'Ordinari (8) i, per mitjà d'ell, fer conèixer a l'autor els problemes doctrinals presents en el seu escrit. En aquest cas l'Ordinari és invitat a aprofundir la qüestió i a demanar a l'autor que faci els necessaris aclariments, per tal de sotmetre'ls deprés al judici de la Congregació.

III. Examen amb procediment ordinari

Art. 8. L'examen ordinari s'adopta quan un escrit sembla contenir errors doctrinals greus, la identificació dels quals requereix un atent discerniment i el seu negatiu influx sobre els fidels no sembla tenir una urgència particular. Aquest examen s'articula en dues fases: la fase interna, constituïda per la investigació prèvia feta a la seu de la Congregació (9), i la fase externa, que preveu la contestació i el diàleg amb l'autor (10).

Art. 9. El Congrés designa dos o més experts que examinen els escrits en qüestió, expressen el propi parer i discernen si el text és conforme amb la doctrina de l'Església.

Art. 10. El mateix Congrés nomena el "relator pro auctore", la tasca del qual és

mostrar amb esperit de veritat els aspectes positius de la doctrina i els mèrits de l'autor, cooperar amb la genuïna interpretació del seu pensament en el context teològic general i expressar un judici sobre l'influx de les opinions de l'autor. Amb aquesta finalitat té el dret a examinar tota la documentació referent al cas.

Art. 11. La relació de la Secció competent, que conté totes les notícies útils per a l'examen del cas –inclosos els relatius precedents– els estudis dels experts i la presentació del “relator pro auctore”, és distribuïda a la Consulta.

Art. 12. A la Consulta poden ser invitats, a més dels consultors de la Congregació, del “relator pro auctore”, i de l'Ordinari de l'autor, el qual no pot enviar un substitut i està vinculat al secret, també els experts que han preparat els estudis dels escrits en qüestió (11). La discussió comença amb l'exposició del “relator pro auctore”, que fa una presentació completa del cas. A continuació, intervenen l'Ordinari de l'autor, els experts i cadascun dels consultors expressant, de viva veu i per escrit, el propi parer sobre el contingut del text examinat. El “relator pro auctore” i els experts poden respondre les possibles observacions i oferir aclariments.

Art. 13. Acabada la discussió, només els consultors romanen a l'aula per a la votació general sobre el resultat de l'examen, amb la fidelitat de determinar si en el text es troben errors doctrinals o opinions perilloses, especificant-los en concret a la llum de les diverses classes de proposicions de veritat contingudes en la Professio fidei (12).

Art. 14. Tota la ponència, incloent-hi l'acta de la discussió, la votació general i els vots dels consultors, és sotmesa a l'examen de la Sessió ordinària de la Congregació, que decideix si cal procedir a una contestació a l'autor, i en cas afirmatiu, sobre quins punts.

Art. 15. Les decisions de la Sessió ordinària són sotmeses a la consideració del Summe Pontífex (13).

Art. 16. Si en la fase precedent s'ha decidit procedir a una contestació se n'informa l'Ordinari de l'autor o els Ordinaris interessats, com també als dicasteris competents de la Santa Seu.

Art. 17. La llista de les propostes errònies o perilloses a confutar, acompanyada d'una argumentació motivada i de la documentació necessària per a la defensa “reticito nomine”, és comunicada, a través de l'Ordinari, a l'autor i a un conseller seu, que ell té dret a indicar, amb l'aprovació del mateix Ordinari, per tal que l'assisteixi. L'autor ha de presentar per escrit, en el termini de tres mesos útils, la seva resposta. És oportú que l'Ordinari enviï a la Congregació junt amb la resposta escrita de l'autor, un parer propi.

Art. 18. Està prevista també la possibilitat d'un encontre personal de l'autor, assistit pel seu conseller –que pren part activa en el col·loqui– amb alguns delegats de la Congregació. En aquesta eventualitat els delegats de la Congregació, nomenats pel Congrés, han de redactar una acta del col·loqui i firmar-la junt amb l'autor i el seu conseller.

Art. 19. En el cas que l'autor no enviï la resposta escrita, sempre necessària, la Sessió ordinària prendrà les oportunes decisions.

Art. 20. El Congrés examina la resposta escrita de l'autor, com també l'acta del possible col·loqui. Si d'aquestes resultaven elements doctrinals veritablement nous, que requereixen un estudi més profund, el Congrés decideix si la qüestió ha de ser presentada novament a la Consulta, la qual podria ser ampliada incloent-hi altres experts, entre els quals també el conseller de l'autor, nomenat d'acord amb l'art. 17. En cas contrari, la resposta escrita i l'acta del col·loqui són sotmeses directament al judici de la Sessió ordinària.

Art. 21. Si la Sessió ordinària considera que la qüestió ha estat resolta d'una manera positiva, i la resposta és suficient, no es procedeix ulteriorment. En cas contrari, es prenen les mesures adequades, àdhuc pel bé dels fidels. La mateixa Sessió ordinària decideix igualment si cal publicar el resultat de l'examen i com ha de fer-se aquesta publicació.

Art. 22. Les decisions de la Sessió ordinària són sotmeses a l'aprovació del Summe Pontífex i, després, comunicades a l'Ordinari del lloc, a la Conferència episcopal i als dicasteris interessats.

IV. Examen amb procediment urgent

Art. 23. L'examen amb procediment urgent s'adopta quan l'escrit és clarament i certament erroni i la seva divulgació podria ocasionar o ja ocasiona un dany greu als fidels. En aquest cas són informats immediatament l'Ordinari o els Ordinaris interessats, com també els dicasteris competents de la Santa Seu.

Art. 24. El Congrés nomena una Comissió amb l'encàrrec especial de determinar com més aviat millor les proposicions errònies i perilloses.

Art. 25. Les proposicions indicades per la Comissió, junt amb la relativa documentació, són sotmeses a la Sessió ordinària, la qual donarà prioritat a l'examen de la qüestió.

Art. 26. Les proposicions esmentades, en el cas que la Sessió ordinària les jutgi efectivament errònies i perilloses, després de l'aprovació del Sant Pare, són transmesses, a través de l'Ordinari, a l'autor, invitant-lo a corregir-les en el termini de dos mesos útils.

Art. 27. En el cas que l'Ordinari, havent escoltat l'autor, considerés necessari demanar-li també una explicació escrita, aquesta haurà de ser transmesa a la Congregació, acompanyada del parer del mateix Ordinari. Aquesta explicació és presentada tot seguit a la Sessió ordinària per a les oportunes decisions.

V. Disposicions

Art. 28. En el cas que l'autor no hagi corregit d'una manera satisfactòria i amb adequada publicitat els errors senyalats, i la Sessió ordinària hagi arribat a la conclusió que ha incorregut en el delictes d'heretgia, apostasia o cisma (14), la

Congregació procedeix a declarar les penes latae sententiae en què ha incorregut (15); contra aquesta declaració no s'admet recurs.

Art. 29. Si la Sessió ordinària verifica l'existència d'errors doctrinals per als quals no hi ha previstes penes latae sententiae (16), la Congregació procedeix d'acord amb el dret ja sigui universal (17), ja sigui propi (18).

El Summe Pontífex Joan Pau II, en el transcurs de l'audiència concedida a l'infrascrit cardenal prefecte el 30 de maig de 1997, ha donat la seva aprovació al present Reglament, decidit en la Sessió ordinària d'aquesta Congregació, tot aprovant al mateix temps in forma specifica els articles 28-29, sense que cap cosa contrària hi faci obstacle, i n'ha ordenat la publicació.

Roma, a la seu de la Congregació per a la doctrina de la fe, el 29 de juny de 1997, solemnitat dels apòstols sant Pere i sant Pau.

Joseph Card. Ratzinger

Prefecte

† Tarcisio Bertone, SDB

Arquebisbe emèrit de Vercelli

Secretari

- (1) Cf. Const. ap. Pastor bonus, art. 48: AAS 80 (1988) 873 [D. d'E. 1988, 1317].
- (2) Cf. ib. art. 51, 2º i Reglament propi de la Congregació per a la doctrina de la fe, art. 4 b.
- (3) Cf. CIC, càn. 823, 1-2; CCEO, càn. 652, 2.
- (4) Cf. CONGREGACIÓ PER A LA DOCTRINA DE LA FE, Carta sobre les comissions doctrinals, 23 novembre 1990, n. 3.
- (5) Cf. Const. ap. Pastor bonus, art. 48: AAS 80 (1988) 873 [D. d'E. 1988, 1317].
- (6) Cf. Reglament propi de la Congregació per a la doctrina de la fe, art. 74.
- (7) Cf. ib. art. 66, 2.
- (8) Cf. CIC, càn. 134, 1 i 2; 295, 1; CCEO, càn. 984, 1-3.
- (9) Cf. Reglament per a l'examen de les doctrines, art. 8-15.
- (10) Cf. ib., art. 16-22.
- (11) Cf. Const. ap. Pastor bonus, art. 12: AAS 80 (1988) 855 [D. d'E. 1988, 1310].
- (12) Cf. AAS 81 (1989) 104 s. [D. d'E. 1989, 354].
- (13) Cf. Reglament propi de la Congregació per a la doctrina de la fe, art. 16, 2 i art. 77.
- (14) Cf. CIC, càn. 751.
- (15) Cf. CIC, càn. 1364, 1; CCEO, càn. 1436, 1 i 1437.
- (16) Cf. CIC, càn. 752; CCEO, càn. 599.
- (17) Cf. CIC, càn. 1371 n. 1; CCEO, càn. 1436, 2.
- (18) Cf. Const. ap. Pastor bonus, art. 52: AAS 80 (1988) 874 [D. d'E. 1988, 1317].

HOMILIA DE LA FESTA DE SANT ANTONI (17-I-1998)

A l'edat de divuit anys, Sant Antoni escoltava un diumenge aquelles paraules de Jesús: "Si vols ser perfecte, vés, ven tot el que tens i dóna-ho als pobres, i tindràs un tresor en el cel. Després vine i segueix-me" (Mt 19, 21). Aquestes paraules van canviar la seva vida. Les va sentir com si haguessin estat pronunciades per primera vegada, personalment, per a ell sol. Va seguir exactament el manament de Crist: distribuí tot el que tenia i es dedicà a una vida d'ascetisme i de pregària, retirant-se gradualment, més i més lluny, dins la soletat del desert, a fi d'estar sol amb Déu. "Si vols ser perfecte". La seva set de perfecció, el seu amor a Déu eren talment irresistibles i absoluts, que renuncià a tota la resta per l'amor de Déu.

Aquesta experiència de l'encontre de Sant Antoni amb Jesucrist no va ser quelcom superficial sinó molt profund. Un encontre en la fe i en l'amor. Un encontre de vertader creient. Com el profeta Jeremies, podia reconèixer Sant Antoni que l'amor de Déu l'havia pogut (Cfr. Jr 20, 7). Perquè Déu sempre pot més quan es vol medir amb Ell la força de l'amor. El seu amor és sempre el primer i el més fort. La força de l'amor de Déu és una seducció, una mena d'encantament. La qual cosa no significa perdre la llibertat sinó potenciar-la. Ningú no és més lliure que el qui estima i se sent estimat. On hi ha amor gratuït, desinteressat, allí hi ha llibertat vertadera. Déu, que és l'amor suprem, és per açò la suprema llibertat. Abans d'escoltar la crida del Crist, moltes coses havien seduït, sens dubte, els anys joves de Sant Antoni. Però aquella era una seducció que esclavitzava. Quan es va trobar amb Jesucrist, quan es va sentir acollit i estimat pel Déu viu i vertader de Jesucrist, va experimentar la seducció especial de la llibertat que dóna l'amor. Va descobrir que l'amor generós pot més, és a dir, allibera més que l'egoisme i el materialisme. Es la descoberta que va fer Sant Pau, el qual escriu: "Més encara, tot ho consider una pèrdua, comparat amb el bé suprem que és conèixer Jesucrist, el meu Senyor. Per ell m'heavingut a perdre-ho tot i a considerar-ho escòria, a canvi de guanyar-lo a ell i de viure unit a ell" (Fil 3, 8).

Sant Antoni va escoltar el mateix fragment evangèlic, que s'acaba de proclamar. Per ell no fou una "lectura pietosa" sinó "paraula de vida", amb la conseqüència d'un compromís totalitzant. Va entendre el "vendre-ho tot" amb el realisme del seguiment de Jesús a través d'una conversió no sols interna sinó també externa, total, en la línia d'un amor concret. Sant Antoni va saber entendre les "raons de Déu" des de l'Evangeli que, com l'amor, parla més al cor que no pas a la intel·ligència. Mai serà del tot raonable per als homes estimar fins a deixar-ho tot. Fins i tot, posats a ser raonables, ningú no donaria la vida pels altres. Més bé el que és raonable, a nivell humà, és la filosofia subjacent en aquelles dites tan conegudes: "pensa mal i no erraràs", "no vagis mai amb el cor a la mà", "no es pot ser bo per res del món". El qui ha estat format per aquesta mena de saviesa no pot acollir

l'amor gratuït. Es un cor ressec i endurit, capaç només de calcular egoísticament i, per tant, incapaç de confiar i d'estimar. I avui, malauradament, el món funciona amb persones que són finament raonables. Comença a mancar l'heroisme de l'amor sacrificat i comença a sobreabundar l'egoisme individualista dels càlculs i de les raons. L'amor heroic, l'amor sense mesura fins a donar, si cal la pròpia vida, més bé es considera una bojeria. Estem en una cruïlla històrica, on l'egoisme i l'autocomplaença narcisista i un replegament sobre si mateix capitalitzen les opcions, tan individuals com col·lectives... Substituïm la realitat que no ens satisfà per una estètica trivial de la imatge, de la realitat i de nosaltres mateixos, en la qual recrear-nos. A una absència de vlors, a una ètica mínima correspon, com la seva compensació, la maximització d'una estètica narcisista, quotidiana i convencional de la subjectivitat despersonalitzada i confeccionada en sèrie, és a dir, buida i desproveïda d'intimitat. En poques paraules, molta aparença externa i molta buidor interior... ¿Ens espera, per tant, un futur buit? Els sociòlegs, que escruten el futur, diuen que el segle XXI serà un segle religiós. Així com l'actual ha prioritzat la raó i ara prioritza l'economia i la tècnica, en el segle que tenim al tombant de la cantonada el fet religiós serà un valor en alça. El progrés purament material no acaba de satisfer del tot i apareixen símptomes de recerca del transcendent, de quelcom que doni més consistència a la persona, com pot ser el retorn als valors morals i religiosos.

Mai com avui s'ha experimentat la necessitat d'un món més solidari i fratern. I davant d'aquesta necessitat s'intueix que experiències religioses com la de Sant Antoni, que porten a una radicalitat de l'amor que va més enllà del que humanament sembla raonable, que entren en el camp del que és utòpic, són molt necessàries per al nostre món. Davant la situació d'un pesimisme antropològic i d'absència de tradicions culturals utòpiques, en què ens trobem a finals del segle XX, són moltes les veus que proclamen la necessitat d'unes noves fons d'entusiasme, perquè només si hi ha "entusiasme" utòpic –etimològicament "en theos"= un déu interior–, és possible desplegar la capacitat de donació i de sacrifici per tal de aconseguir un món més solidari i just. La lluita contra la precarietat i la marginació social del nostre món només serà possible des de tradicions culturals i subjectes socials que no calculin sinó que estimin amb generositat. Per açò hi ha intel·lectuals que descobreixen en el fet religiós i concretament en la vivència de la fe catòlica una força humanitzadora molt important. Cito com exemple un text d'un document dels poscomunistes italians: "No som indiferents a l'experiència religiosa; expressem el nostre apreci pels valors d'elevació humana que particularment la religió cristiana genera en els creients. L'experiència d'aquests anys demostra com el sentiment religiós pot representar una contribució indispensable per donar a la crisi que la societat passa una sortida de renovació, de pau, de solidaritat... Nosaltres no pensem en l'experiència religiosa i en la mateixa existència de l'Església com un fet privat, sense influència en la vida social. Estem interessats en una Església Catòlica que mira amb preferència els últims de la

societat, que és per a tots –forces polítiques democràtiques i institucions– ocasió de sollicitud crítica sobre la centralitat de l’home, que contribueix a afirmar la pau” (V. Chiti. Lettera del partito comunista toscano ai vescovi, ADISTA 9/11. 1989).

Per açò avui, en la festa de Sant Antoni i en el Dia del Poble de Menorca, vull reafirmar que el millor servei que, com Església Catòlica, podem realitzar al nostre poble, és la fidelitat a la nostra identitat i missió d’Església, que té el seu camí, com no es cansa de repetir-ho l’actual Papa Joan Pau II, en el servei a l’home. I ella el serveix portant-lo al coneixement i a l’encontre amb Crist, l’únic que fa renéixer un món nou, on cada ésser humà és respectat i estimat en la seva dignitat més pròpia. El que està en joc és la persona humana, la seva veritat més profunda. La joia, l’esperança, la llibertat i la vida que brollen de l’Evangeli i la força de salvació de Crist no es pot amagar. Aquest és el camí que volem seguir i per açò estem celebrant l’Assemblea Diocesana: perquè la nostra Església, guiada per l’Esperit Sant, trobi el camí més adequat per servir els homes i dones d’avui, des de la seva especificitat religiosa. La nostra Església de Menorca vol oferir a tots els menorquins allò que els catòlics tenim i valorem com a “bona notícia” per a l’home: que Déu va enviar el seu Fill, fet home i nascut de la Verge Maria, perquè fos el Salvador del món. En Crist, el nostre Salvador, es compleixen els anhels de tots els homes i dones, de totes les generacions i de tots els pobles, de totes les religions, de les més altes intuïcions i dels més nobles desitjos de la humanitat. En Crist tota persona humana ha assolit un valor absolut. Aquesta és la nostra convicció i amb tota humilitat i respecte la proposem com una ajuda perquè tota persona pugui trobar un sentit profund a la seva vida i perquè tota la societat, sobretot els pastors de l’Església, les autoritats a tots els nivells, els pares i els educadors trobem un estímul davant el repte d’un necessari sanejament moral i d’una implantació urgent de valors en els teixit profund de la nostra societat. Si ens desentenem de la nostra raó de ser, perdrem irremissiblement el nostre propi ser.

Que l’exemple de radicalitat religiosa de Sant Antoni ens ajudi a viure amb força la nostra pròpia identitat eclesial per tal de poder comunicar la joiosa salvació de Jesucrist que nosaltres, ajudats per la gràcia de Déu, cerquem viure i transmetre.

HOMILIA DE LA FESTA DE SANT JOAN BOSCO (31-I-1998)

En aquesta Eucaristia, tot celebrant joiosament la memòria de Sant Joan Bosco, volem donar gràcies a Déu per les meravelles de santedat, amb què l’adornà. Ell, amb l’ajut de la gràcia de Déu, va realitzar la seva santedat personal mitjançant el compromís educatiu viscut amb zel i cor apostòlics, i va saber proposar, al mateix temps, la santedat com a meta concreta de la seva pedagogia. Precisament aquest bescanvi entre “educació” i “santedat”, és l’aspecte característic de la seva figura:

ell va ser un “educador sant”, es va inspirar en un “model sant” –Sant Francesc de Sales–, va ser deixeble d’un “mestre espiritual sant” –Giuseppe Cafasso–, i va saber formar, entre els seus joves, un “educand sant” –Domenico Savio.

Sant Joan Bosco va ser un apòstol de la santedat, no sols testimoniant-la amb la seva vida, sinó amb la seva preocupació per transmetre l’ideal de santedat entre els seus col·laboradors i als seus deixebles. I ho va fer així perquè ell estimava la persona humana en totes les seves dimensions. Volia salvar, com Jesucrist, la persona en la seva totalitat. Si ensenyava a llegir i a escriure, ensenyava també a reçar. Si ensenyava a jugar i a divertir-se, ensenyava també a conèixer Déu i, com a meta última, ensenyava a lluitar per la santedat, que és la plenitud de tot el que és humà.

Avui, en el dia de la seva festa, l’Església en els presenta com un model. Sembla com si ell mateix ens parlés amb les paraules de Sant Pau, que hem escoltat en la 2ª Lectura: “I allò que heu après, rebut, sentit i vist de mi, practiqueu-ho i el Déu de la pau serà amb vosaltres” (Flp 4, 9).

Sant Joan Bosco es va santificar acollint i educant els joves. Ells van ser la seva ocupació i la seva preocupació. A ells es va dedicar en ànima i cos. L’expressió feliç: “Basta que sigueu joves perquè jo us estimi força” és la paraula i, encara abans, l’opció educativa fonamental del Sant: “He promés a Déu que fins el meu darrer alè seria per als meus pobres joves”. I realment per a ells desplegà una impressionant activitat amb les paraules, els escrits, les institucions. Per ells, sobretot, manifestà una atenció sol·lícita, adreçada a les seves persones, perquè, en el seu amor de pare, els joves poguessin captar i descobrir l’amor de Déu. Ell va posar en pràctica el consell de Jesús d’acollir els més petits i els més necessitat, com hem escoltat en la lectura de l’Evangeli. Ell es va fer senzill i humil per tal de servir millor els petits i els humils. El secret de la seva fecunditat espiritual i pastoral es troba en aquell fer-se “tot amb tots” de Sant Pau (Cfr. 1 Cor 9, 22) en una imitació fidel de Jesucrist, el qual “essent ric es feu pobre per amor nostre”, per enriquir-nos amb la seva pobresa (Cfr 2 Cor 8,9). Sant Joan Bosco va enriquir tothom en valors humans i espirituals, donant-se plenament ell mateix, com el bon pastor, del qual n’ha parlat el profeta Ezequiel en la 1ª Lectura: un bon pastor, té cura delicadíssima de totes les seves ovelles, sobretot de les més necessitades d’ajuda. Es va donar generosament amb l’exercici d’una caritat heroica. Tenia una veritable disponibilitat per als joves, una simpatia profunda i gran capacitat de diàleg. És típica i d’allò més il·luminadora l’expressió: “Aquí amb vosaltres estic bé: és precisament la meva vida estar amb vosaltres”. Amb feliç intuïció explícita: allò que importa és que “els joves no solament siguin estimats, sinó que sàpiguen que són estimats”. Per ell l’educador no havia de ser considerat “un superior”, sinó “un pare i un amic”. Aquest va ser el decret de la seva eficaç pedagogia: va estimar els joves i es va entregar a ells i per ells. Al centre de la seva vida hi ha la “caritat pastoral”, que l’inclinà a estimar els joves, fos quin fos l’estat en que es trobessin, per portar-los a aquella plenitud d’humanitat, que s’ha revelat en Crist, i per donar-

los la consciència i la possibilitat de viure com a ciutadans honrats i com a fills de Déu.

¡Que bé coneixia Sant Joan Bosco la pedagogia de Déu i del Crist! Déu ens estima plenament, sense violències, amb una compassió i tendresa infinites. I Crist, per salvar-nos, va suportar, amb paciència, el pes de les nostres misèries i pecats. ¡I també amb quina profunditat coneixia Sant Joan Bosco les aspiracions de l'ànima humana! Estava convençut que tots tenim una set insaciable de ser estimats i que, per tant, només l'amor pot desvetllar la confiança i l'obertura a les exigències d'una vida plenament humana i cristiana. Deia ell: "Tinguem comprensió en el present i esperança en el futur, com convé a uns vertaders pares, que es preocupen sincerament de la correcció i esmena dels seus fills".

¿Què ens diu a nosaltres avui la figura admirable de Sant Joan Bosco, "pare i mestre de la joventut"?

El seu exemple ha de ser sempre un estímulo pel nostre esforç evangelitzador i educador dels joves d'avui. La tasca no és pas fàcil. Però no ens hem de descoratjar en recórrer aquest camí privilegiat de l'amor, que és l'educació. Com ell ens cal assumir la pedagogia de Déu i de Crist, que és la pedagogia de l'amor misericordiós i pacient. La situació dels joves necessita que tota l'Església els ofereixi, sobretot, amb el testimoni d'una vida joiosa i coherent, una resposta a les seves inquietuds. Una resposta que només pot ser Crist i el seu Evangeli. Una resposta potser exigent però l'única que pot donar plena satisfacció als anhels dels seus cors inquietes. No és difícil endevinar què faria Sant Joan Bosco en una situació com l'actual: estimaria els joves amb la passió del qui els vol salvar; concentraria el seu esforç en descobrir el mal i en obrir camins cap a la plena veritat, que és Crist. I sobretot confiaria plenament en l'acció de l'Esperit en el cor dels joves. Tot esforç evangelitzador i educatiu l'hem de viure com un ministeri de col·laboració amb l'Esperit Sant, l'únic que fecunda la nostra acció apostòlica.

Sota la mirada de Maria Auxiliadora demanem al Senyor que el carisma de Sant Joan Bosco permaneixi ben viu en les comunitats salesianes i en cor de l'Església perquè sigui una font d'esperança per al futur de l'Església i del món. Gràcies, germans salesians, per la vostra tasca pastoral i educativa i per la vostra fidelitat creativa al carisma de Sant Joan Bosco! Gràcies, pares, per la confiança que us mereix el carisma educatiu de Sant Joan Bosco, continuat generosament per tota la gran Família Salesiana! Que el Senyor, per intercessió de Sant Joan Bosco, ens beneeixi a tots!

HOMILIA DE L'EUCARISTIA DE LA JORNADA DE LA VIDA CONSAGRADA (1-II-1998)

Ens hem reunit, en aquesta Eucaristia, per a celebrar la Jornada de la Vida Consagrada, instituïda per aprofundir en la bellesa del vostre camí de seguiment dels consells evangèlics i per a donar gràcies a Déu pel do que significa la vida consagrada per a l'Església i per al món.

El Papa us invita, amb ocasió de la festa de la Presentació del Senyor en el temple, on Ell s'oferí al Pare per braços de la Verge Maria, a reviuere aquest misteri en la vostra vida, perquè heu estat cridats i cridades a ser, en el món, testimonis d'aquesta mateixa donació. Per l'acció de l'Esperit Sant, per mitjà de la vostra consagració religiosa, participeu en l'oblació del Fill al Pare. I no solament us oferiu a Déu sinó que, com una conseqüència necessària, esteu destinats i destinades a oferir al món Jesús, el seu únic Salvador.

Avui dono gràcies a la Santíssima Trinitat pel do de la vida consagrada, amb què ha enriquit la nostra Església de Menorca. I amb gratitud us recordo a tots i a totes davant el Senyor, perquè serviu amb generositat aquesta Església. I en aquests moments esperançadors de l'Assemblea Diocesana jo us demano que ens ajudeu, des de la radicalitat del vostre profetisme, a trobar camins perquè esdevinguem tots testimonis cada cop més convincents de Jesucrist.

La Paraula de Déu, que acabem d'escoltar, il·lumina la dimensió profètica que ha tenir la vostra vida. En la 1ª Lectura, Jeremies ha narrat la seva crida profètica. Un diàleg ple de tendresa i de sinceritat, del qual sorgeixen lluminosament dues veritats: la fragilitat humana i la força creadora de Déu. Jeremies no "sap parlar" i és "jove"; però Déu, que l'ha escollit des del si de la mare, li transmet la seva paraula i, amb ella, el seu Esperit. Ell esdevé fort, com un mur de bronze, capaç de resistir, en nom de Déu, davant de reis i del poble sense por. Aquest és el profeta: el qui està davant del món "en nom de Déu" per transmetre-li les paraules i el judici de Déu, per a ser un senyal per al poble, per 'arrancar i destruir' per tal d'edificar i plantar. Sempre humil, fins i tot en seu combat.

Però Jeremies experimentarà en si mateix les conseqüències de ser portaveu de les exigències de l'amor de Déu, perquè aquest, com tot amor de pare, és alhora misericordiós i exigent; un amor que vol fer créixer els fills. I Jeremies, en presentar al poble les exigències de l'Aliança amb Jahvé, coneixerà la incomprensió i, fins i tot, la persecució.

La tradició cristiana, des dels seus inicis, ha vist en el drama de Jeremies una anticipació del drama de la passió de Jesucrist. I aquest és, sens dubte, el sentit del fragment evangèlic que hem escoltat: Jesús no és ben rebut pels seus. Comença la incomprensió. Perquè Jesús no adula, no dóna falses seguretats ni solucions còmodes i afalagadores; més bé, és molt exigent, cridant a la conversió i al canvi de vida. Ell és el Profeta definitiu, que no sols anuncia paraules de Déu sinó que és la Paraula definitiva de Déu. Una Paraula que és tota ella profètica: és judici

interpel·lador de Déu, que posa en evidència les mentides del pecat del món i edifica el Regne de l'amor i de la veritat de Déu.

En la 2ª Lectura Sant Pau ens ha dit que la caritat és més important que la profecia. “Si tingués el do de profecia... però no estimés, no seria res... L'amor no passarà mai... Vindrà un dia en què la profecia serà inútil...” (1 Cor 12, 31-13, 13). Certament, és veritat que la caritat és més gran que la profecia, però també és veritat que la caritat pot esdevenir profecia. Fixem-nos que la missió profètica de Jesús l'ha portat a la mort en creu, però la grandesa d'aquesta mort no consisteix en haver estat la mort d'un profeta sinó la mort d'un que estimava fins a l'extrem. I així, en la creu de Crist, com expressió màxima d'amor, trobem també la màxima profecia, perquè és el no més gran que mai s'ha pogut donar al pecat, al desamor, a la mentida... i, al mateix temps, és el sí més gran que s'ha donat a Déu i a tota la persona humana.

Amb el vostre seguiment radical de Jesucrist, heu de ser profetes de l'amor. Heu d'anunciar l'amor de Déu i denunciar les actituds de pecat, sobretot amb la pràctica dels consells evangèlics com expressió d'una vida d'amor desinteressat i gratuït. Tota la vida dels consagrats ha de tenir la finalitat de ser profetes de l'amor de Déu. Aquest és el valor absolut, pel qual val la pena viure i, fins i tot, morir. Com recorda l'exhortació apostòlica “Vita Consacrata”, “el profetisme és inherent a la vida consagrada com a tal, pel radicalisme del seguiment de Crist i la consegüent dedicació a la missió que la caracteritza. La funció de signe, que el Concili Vaticà II reconeix a la vida consagrada, s'expressa en el testimoni profètic de la primacia que Déu i els valors de l'Evangelí tenen en la vida cristiana. En virtut d'aquesta primacia res no pot ser anteposat a l'amor personal per Crist i per als pobres en els quals Ell viu” (VC 84). Cridats, per tant, a ser profetes de l'amor de Déu, a proclamar amb la vida de primacia de l'amor a Déu i a testimoniar-lo amb un amor gratuït als germans, sobretot als més pobres espiritual o materialment, no oblideu el que diu la mateixa exhortació: “La veritable profecia neix de Déu, de l'amistat amb Ell, de l'escolta atenta de la seva Paraula... El profeta sent cremar en el seu cor la passió per la santedat de Déu i, després d'haver-ne acollit, en el diàleg de la pregària, la paraula, la proclama amb la vida, amb els llavis i amb els gestos, tot fent-se portaveu de Déu contra el mal i el pecat” (VC 84).

El nostre temps necessita aquests profetes de la caritat de Déu com a màxim valor. L'empobriment de valors humans creix i ho fa molt vinculat als models de vida que es basen en la triple concupiscència de l'Apòstol Sant Joan, que podríem identificar amb la cultura hedonista, obsesionada per la recerca del plaer, amb el materialisme àvid de possessió i amb l'ús deformat de la llibertat, concebuda com una plena autonomia. Tot açò fa que la pràctica dels consells evangèlics, com expressió d'amor a Déu i als germans, adquireixi un particular caràcter de signe profètic. Els consells evangèlics “proposen... una teràpia espiritual” per la humanitat, donat que rebutgen la idolatria de les criatures i fan visible d'alguna manera el Déu viu” (VC 87). El món actual té molta necessitat d'aquest signe

profètic, si volem ajudar-lo a viure correctament la llibertat i l'ús dels béns materials com a disponibilitat per a estimar i l'amor com a donació gratuïta. Tot açò és el que necessita la persona humana per créixer com a persona i per a viure com a fill de Déu.

Per tant, el testimoni de la vostra vida, lliurada autènticament i sense reserves a Déu i als germans, és indispensable per fer present Crist en el món i per arribar, amb el seu Evangeli, a les persones del nostre temps, les quals escolten de més bon grat els testimonis que no pas els mestres i son més sensibles als exemples vius que a les paraules. Els consagrats i consagrades heu de ser en el món la sal que no perd el seu sabor, la llum que no deixa d'irradiar lluminositat en el seu ambient, la ciutat que està dalt de la muntanya i atrau la mirada des de lluny (Cfr. Mt 5, 13-16).

Es evident que la realització de l'ideal de santedat en la vostra vida personal i comunitària comporta lluites espirituals i esforços. Els processos de secularització que es produeixen en la societat afecten també les persones consagrades a Déu, que pateixen també la tentació del "fer", de l'agitació i de l'activisme. Sempre cal vigilar i mantenir el discerniment d'esperit per protegir la vida consagrada de la superficialitat i de la mediocritat en el servei diví i als germans. Per tant, "encara que són molt importants les obres que dueu a terme, amb tot, l'obra d'apostolat vertaderament fonamental és sempre el que sou dintre de l'Església" (RD, 15). La força de tota vertadera evangelització és una profunda vida interior, ja que només el qui "permaneix" en Jesús "dóna molt de fruit" (Cfr. Jn 15, 5). Essent el que heu d'ésser, complireu de veritat la missió que esteu cridats i cridades a complir en l'Església i en el món; i només així fareu el que heu de fer. De la vostra vida santa, de la fidelitat als compromisos de la vostra consagració, depenen, en gran mesura, la santedat i la mateixa vitalitat d'aquesta Església local. Les vostres vides han de ser vides que interroguen sobre el sentit de l'existència, tan necessitada de l'experiència de l'amor de Déu, i ens han de cridar a una conversió, que ens encamini cap al seguiment de Jesucrist. Aquest és el vostre carisma específic en el si del poble de Déu.

Un dia vau fer joiosament la consagració religiosa de la vostra vida, responent a la crida del Senyor. Avui, en què ens reunim fraternalment al voltant de l'altar de l'Eucaristia, on Crist renovarà la seva donació al pare per la nostra salvació, jo us invito a donar gràcies pel do immerescut de la vostra elecció i a renovar la vostra consagració, tot demanant-li al Senyor que, per intercessió de la Verge Maria, model de tota persona consagrada, us aconsegueixi la gràcia de viure, amb plenitud i joia creixents, la vostra consagració per ésser, amb les vostres vides, profetes de la caritat de Déu. Que així sigui.

HOMILIA PER L'EUCARISTIA DE "VIDA CREIXENT" (2-II-1998)

En aquesta narració evangèlica hem escoltat les paraules de Simeó, aquella persona gran i justa als ulls de Déu, que esperava en el temple de Jerusalem l'arribada del Messies Salvador: "Els meus ulls han vist el Salvador, que preparàveu per presentar-lo a tots els pobles".

Simeó està content perquè ha vist el Salvador. És curiós constatar, que d'entre la moltíssima gent que segurament hi havia al temple de Jerusalem, sols ell sapigués descobrir i reconèixer el Salvador, el Fill de Déu. L'altra gent sols va veure en Jesús un fillet com els altres. A Simeó, tot i ser una persona gran, no se li van afeblir les pupil·les, sinó que les va tenir més penetrants que ningú. ¿Per què? El motiu ens l'ha ofert el mateix Evangeli: Simeó "tenia en ell l'Esperit Sant". L'Esperit Sant és la tercera persona de la Santíssima Trinitat que té la missió d'afinar la vista interior. Jesús ens el presenta com el qui ens condueix cap a la veritat sencera (cfr. Jn 16, 13). L'Esperit Sant ens ajuda perquè vegem les coses, les persones, tota la vida amb llum nova, amb una llum més penetrant, que és llum de la fe teològica. I ens ajuda, sobretot, a descobrir Jesucrist Salvador present enmig nostre.

Al llarg d'aquest curs vosaltres, germans i germanes de "Vida Creixent", en les vostres trobades de grup, esteu reflexionant i dialogant sobre la figura de Jesucrist, seguint el camí de tota l'Església, que es prepara per a celebrar el Jubileu de l'Encarnació de l'any 2000 amb un esforç per conèixer més profundament cadascuna de les tres persones de la Santíssima Trinitat: el Pare, el Fill i l'Esperit Sant.

És important aprofundir constantment en el nostre coneixement de Jesucrist. Coneixent-lo millor, també l'estimarem més i farem el possible perquè altres també el coneguin. Però, per aprofundir en el coneixement cordial de Jesucrist, ens cal, com Simeó, la llum de l'Esperit Sant, la llum ben viva del do de la fe. Una fe també ben instruïda i formada. Jo us invito, per tant, a invocar amb freqüència l'Esperit Sant i a aprofitar les vostres trobades d'estudi i diàleg, perquè aneu descobrint la riquesa salvadora de Jesucrist, tant en la realitat històrica com en la seva presència actual en l'Església.

Descobrir-lo primer plenament en la seva realitat històrica, reconeixent i acceptant que Jesucrist, aquell personatge, que va néixer i va viure en un lloc concret i en un temps determinat de la història humana, és realment el Fill de Déu fet home. En el curs de la història hi ha hagut, i encara ara hi ha, actituds molt diverses respecte de Jesucrist. Fonamentalment sempre s'ha experimentat la dificultat d'acceptar que aquests dos camins, tan distants l'un de l'altre, el del Déu infinit i omnipotent i el dels homes finits i limitats, s'hagin pogut trobar en Jesucrist i que ell pugui ser alhora Déu i home. Hi ha qui, en nom de la dignitat de la persona humana, nega que Jesucrist fos Déu. Jesucrist –diuen– no és Déu, sinó un home de Déu. Un home admirable, que ha portat un gran missatge ètic per la humanitat, un líder social important, un reformador dels costums... i res més. N'hi

ha altres, qui en nom de la magestat de Déu, neguen la realitat humana de Jesucrist. Llavors, per ells, Jesucrist és un Déu, que ens ha enganyat, aparentant ser home, sense ser-ho realment. Però la nostra fe ens diu que Jesucrist va ser verdader Déu i verdader home. Aquell fillet nascut a Betlem, aquell jove que treballava a Natzaret, aquell mestre que ensenyava, aquell cor compassiu que curava, aquell qui, com un malfactor, moria en la creu, que aparentment era sols un home com un altre, era vertaderament el Fill de Déu, el nostre Salvador, que amb la seva vida, mort i resurrecció ens va alliberar de l'esclavitud del pecat i de la mort, fent-nos fills de Déu i hereus de la glòria eterna.

Però, per aplicar aquesta salvació al llarg de tota la història, Ell va instituir l'Església i en ella deixà uns signes, per mitjà dels quals podem trobar-nos amb Ell, el Senyor Ressuscitat, que ens salva avui per mitjà del ministeri de l'Església. Per no allargar-me, citaré simplement els texts del Concili Vaticà II que parlen d'aquesta presència, real encara que misteriosa, de Jesucrist Ressuscitat enmig nostre. En la Constitució sobre la Sagrada Litúrgia llegim: "Per a la realització d'una obra tan gran –la nostra salvació–, Crist està present sempre en la seva Església, especialment en la celebració litúrgica. Està present en el sacrifici de la missa, ja sigui en la persona del ministre..., ja sigui, sobretot, sota les espècies eucarístiques. Està present en els sacraments... Està present en la seva Paraula, car és Ell el qui parla quan en l'Església es llegeixen les Sagrades Escripures. Quan l'Església prega i canta els salms hi és present..." (SC 7). Aquest text l'hem de completar amb un altre de la Constitució sobre l'Església, on se'ns diu que "l'Església igualment estima de cor tots els malalts, els febles, i en les pobres, en els sofrents oimés, retroba la imatge del seu Fundador pobre i sofrent..." (LG 8).

Si és important creure que Jesucrist és el Fill de Déu fet home també és importantíssim per nosaltres creure, acceptar i aprofitar aquesta presència de Jesucrist enmig nostre, en la seva Església -Sacraments, Paraula, ministeri jeràrquic, pobres-, que potser ens costa més. Per nosaltres Jesucrist va pronunciar aquella benaurança a l'apòstol Tomàs: "Perquè m'has vist has cregut? Felïços els qui creuran sense haver vist!" (Jn 20, 29).

Així com Simeó, il·luminat per l'Esperit, va descobrir, acceptar i acollir la presència del Salvador en aquell fillet que la Verge Maria portava als seus braços, demanem a l'Esperit que ens ajudi, augmentant-nos la llum de la nostra fe, perquè també nosaltres no sols creguem que Jesucrist és realment Déu i home sinó també acceptem i, sobretot, valorem, en la pràctica de la nostra vida cristiana, la presència salvadora de Jesucrist Ressuscitat en la seva Església i ho demostrem amb una celebració freqüent i fructuosa dels sacraments, amb una lectura i audició atenta i dòcil de la Paraula de Déu, amb l'acceptació cordial dels seus ministres, amb l'acolliment compassiu dels pobres...

Deixeu-me acabar amb unes paraules del Papa Pau VI, en la seva primera carta pastoral com arquebisbe de Milà: "Us direm una cosa que tots coneixem, que, tot i la seva importància fonamental i fecunditat inestinguïble no meditem com caldria;

és la següent: Jesucrist ens és necessari. Tu ens ets necessari, o Redemptor nostre, per a descobrir la nostra misèria i per a guarir-la; per a tenir el concepte del bé i del mal i l'esperança de la santedat; per a plànyer els nostres pecats i aconseguir el perdó”.

Germans i germanes, tornem a la font; tornem a la llum; tornem a Jesucrist! Sols Ell té paraules de vida eterna! Caminar sense Ell és caminar en les tenebres; caminar amb Ell és caminar en la llum (Cfr. Jn 8, 12).

HOMILIA EN LA FESTA DE SANTA MARIA EN LA PRESENTACIÓ DEL SENYOR (2-II-1998)

Hem escoltat en l'Evangelí que, en compliment de les prescripcions de la llei de Moisès, els seus pares portaren Jesús al temple de Jerusalem per presentar-lo al Senyor. La litúrgia es centra avui especialment en la figura de Jesús, que s'ofereix al Déu Pare. Però, donat que la nostra Catedral té com a titular la Verge Maria contemplada en aquest misteri de la Presentació, jo voldria centrar aquestes paraules en ella, en el protagonisme que assumeix en presentar el seu Fill al Pare Déu en el temple.

Ella se'ns presenta en aquest fet com la Verge oferent. En altres fets de la seva vida la podem contemplar com a Verge oient de la Paraula de Déu o com a Verge orant. Són diferents aspectes de la seva vida, en els quals Ella és un gran model per la nostra vida cristiana. Avui la contemplem com Verge oferent: que entrega el seu Fill a Déu i, amb el seu Fill, s'entrega també ella.

Si tota la vida de la Verge Maria, començant pel moment solemne de l'Anunciació, va ser un sí generós a la voluntat de Déu, hi ha com a dos moments en els que aquesta voluntat de donació generosa, d'entrega sacrificada es manifesten d'una forma més concreta i exemplar. Són els moments de la presentació del seu Fill en el temple i la seva estada ferma i perseverant al peu de la Creu en el Calvari. Dos moments intensos i dramàtics en la vida de Maria, on Ella ofereix el seu Fill al Pare com a Salvador del món. Sant Bernat, comentant aquest text, escriu: “Ofereix el teu Fill, Verge Sagrada, i presenta al Senyor el fruit de les teves entranyes. Ofereix per la reconciliació de tots nosaltres la víctima santa, agradable a Déu”. Ja en el moment de la Presentació, quan l'ancià Simeó anuncia a la Verge Maria que el seu Fill Jesús serà signe de contradicció i que una espasa li traspasarà l'ànima, s'anticipa d'alguna manera el moment oferent de la creu. Maria, per voluntat de Déu, resta incorporada a la sort del seu Fill. La contradicció, de què serà objecte Jesús, també l'afectarà a ella.

Jo voldria remarcar que, tant en el temple com en la creu, Maria ofereix al Pare allò que, sens dubte, més estima, allò que és el seu gran tresor: el seu Fill. I amb

Ell s'ofereix ella mateixa. Malgrat intuir que el messianisme del seu Fill no serà un messianisme de poder i de glòria terrena, sinó més bé –la profecia de Simeó era ben clara– comportarà incomprensió i dolor, ella es manté fidel en la seva generositat i entrega. S'havia posat en les mans de Déu –“Sóc la serventa del Senyor, que es faci en mi segons la seva paraula”– i aquella voluntat inicial d'oferiment a Déu la manté, amb tota fidelitat i coherència, al llarg de tota la seva vida.

Germans i germanes, també tota la nostra vida a de ser un constant oferiment a Déu. El sí inicial del nostre baptisme i el sí dels nostres compromisos posteriors amb el Senyor, com la consagració sacerdotal i religiosa o el compromís matrimonial, fet en la presència del Senyor, s'ha d'anar continuant al llarg de la nostra vida amb un esforç de fidelitat i coherència. Hem de viure sempre d'acord a aquell oferiment que vam fer un dia. Açò ens pot portar, com a Jesús i a Maria, moments de dificultat, de foscor, d'incomprensió o potser de rebuig. Però, per damunt de tot, no podem viure incoherentment els nostres compromisos; no pot haver-hi divorci entre el que som, el que estem cridats a ser i el que vivim. Sens dubte, el nostre oferiment té la seva prova més delicada i més exigent en el pas del temps. Pot ser fàcil ser coherent, ser fidel uns dies, uns anys. Però és difícil i important ser-ho tota la vida. La donació a Déu de Maria en el moment de l'anunciació troba la seva plenitud en el silenci de la Creu. Ser fidels al nostre baptisme, la nostra consagració, al compromís matrimonial exigeix no traïr en les tenebres, en els moments de dificultat i de creu, el que es va acceptar i es va proclamar en públic. En el moment de la crisi és quan cal encendre més la flama de la confiança en Déu. Ell és el qui pot donar solidesa i força als nostres compromisos. En el moment fosc de la Creu Jesús va renovar la seva confiança en el Pare: “A les vostres mans confío el meu esperit”. I la Verge Maria, va manifestar la seva confiança, perseverant fins l'últim moment al peu de creu amb una gran fortalesa. El Senyor ens demana a tots sobretot fidelitat al nostre oferiment.

Aquesta celebració m'ofereix una altra reflexió: la disponibilitat de la Verge Maria en oferir el seu fill, el seu millor tresor, al Senyor. Potser un dels obstacles importants que tenim perquè no sorgeixin vocacions per al ministeri sacerdotal i per la vida consagrada és la por dels pares en donar els seus fills al Senyor. Hi ha pares cristians que potser són conscients que l'Església necessita aquestes vocacions però pregunten perquè els vocacionats siguin els fills i les filles dels altres matrimonis. Ells tenen, respecte dels seus fills, uns plans d'un cert lluïment humà: una carrera de prestigi, un ofici que doni diners... Portats potser per un fals amor als seus fills i filles, no són capaços de plantejar-se i plantejar-los la possibilitat de que Déu els cridi per a Ell, invitant-los a seguir el camí de servei a la comunitat del poble de Déu, en la vida consagrada o en el sacerdocí.

Pares, jo us demano que, com la Verge Maria, tingueu ben clar que els vostres fills i filles són un do, que heu rebut de Déu i que Ell té per a ells un camí concret, que heu d'ajudar a discernir, a valorar i a recolzar. Heu de seguir l'exemple de la Verge Maria: oferir els vostres fills i filles al Senyor perquè en cadascun d'ells es

compleixi el projecte de Déu. No frustreu aquest projecte des d'una inconsciència o des d'una protecció egoista dels vostres fills i filles! Pregueu perquè, en cada un dels vostres fills i filles, es compleixi la voluntat de Déu!

Estem celebrant l'Eucaristia, on Crist renovarà la seva ofrena al Pare per tots nosaltres. Amb la seva ofrena oferim-nos també nosaltres perquè les nostres vides siguin sempre un voler fer, en tot moment, com Jesús i com Maria, la voluntat del Déu Pare.

HOMILIA DE L'EUCARISTIA DE MANS UNIDES (6-II-1998)

He de dir-vos, en començar, que m'impresiona el lema, amb què aquest any surt al carrer Mans Unides per a conscienciar sobre la XXXIX Campanya contra la Fam. En el cartell llegim aquesta invitació: "Inverteix en justícia. Guanya en solidaritat". És a dir, si invertim en justícia, guanyarem en humanitat, perquè ens farem més solidaris. És la paradoxa constant que ens planteja Jesús: donar la pròpia vida per guanyar-ne una de millor (Cfr. Mt 10, 39); donar-ho tot als pobres per aconseguir un tresor en el cel (Cfr. Mt 19, 21); ser conscients que fa més feliç el donar que el rebre (Cfr. Ac. 20, 35).

La Campanya vol ser una invitació a treballar contra la injustícia que representa la situació de milions i milions de persones, que tenen la nostra mateixa dignitat humana, però condemnades injustament a sofrir la plaga de la fam i tot allò ella que genera. Perquè, quan parlem de fam, ens referim també a la incultura, a la manca d'assistència mèdica i hospitalària, a la desnutrició, a la manca d'higiene, a viure morint-se... Però el terrible rostre de la fam amaga realitats més angoixants i de les quals nosaltres, amb el nostre consumisme desenfrenat, en tenim part de responsabilitat. Detrás de la fam està el pecat de l'egoisme, que es manifesta en la insolidaritat, en el manteniment d'un deute extern asfixiant per als pobles pobres, en l'explotació humana i en la degradació humana i moral de l'abús de fillets i filletes...

Les situacions extremes de fam queden lluny de nosaltres. Les generacions joves de Menorca, que no hem conegut temps de penúria i de privacions, no coneixem, per experiència directa, la grapa dolorosa i cruel de la fam. Sols coneixem la fam convertida en trist espectacle de documentals i noticiaris de televisió. Amb tot, que prop tenim les causes de la fam! La fam mata en països llunyans, en els països pobres del sud però per matar es serveix del nostre pecat d'egoisme, d'acaparament de béns, de malversació, de despeses supèrflues... Aquesta és la dimensió més punyent per nosaltres de la Campanya contra la Fam. Ella ens recorda la crida de Déu a Caïn: "On és el teu germà Abel?" I nosaltres cerquem de fer-nos, com Caïn, els desentesos: "Que potser som el guardià del meu germa?... Què has fet? La sang del

teu germà clama a mi des de la terra!” (Gn 4, 9-10). La nostra actitud insolidària i injusta ens interpel·la en el rostre demacrat i trist de milions de fillets i filletes, de mares impotents per poder alletar els seus fills, d’adults amb una expectativa de vida molt curta.

Però, cada any, la Campanya de Mans Unides ens fa arribar una alenada d’aire fresc i desintoxicant. Ens presenta el desafiament de la fraternitat. Un desafiament que ens cal acceptar perquè nomès en la mesura que fem l’esforç per compartir els béns, segons les nostres possibilitats, ens enriqueim com a persones i ens apropem a l’ideal de vida cristiana d’estimar el pròxim com a nosaltres mateixos, proposat i viscut per Jesús. Essent més germans els uns dels altres som també millors fills de l’únic Pare Déu, que és misericordiós i compassiu amb tothom, sense fer distinció de races o de cultures. Cada persona, també la més allunyada físicament, és el meu semblant, el meu pròxim. No sóc un estrany per ningú i ningú ha de ser un estrany per a mi. Hi ha un vincle de germanor que ens uneix a tots: som fills del mateix Pare Déu.

Aquesta igualtat exigeix a crits un anivellament equitatiu de mitjans i de recursos. Aquest anivellament té el nom de justícia. Quan oferim la nostra col·laboració al Tercer Món no fem altra cosa que retornar als pobres el que és seu, perquè ho necessiten per a viure. Els creients no podem oblidar la queixa condemnatòria de Jesús: “Perquè tenia fam i no em donàreu menjar” (Mt 25, 35). I crec que també hem de tenir ben present aquella regla d’or, que hauria de regular sempre el nostre comportament: “Tot allò que voleu que els altres us facin, feu-ho també vosaltres a ells” (Mt 7, 12). Bé que ens agrada que ens les nostres petites necessitats, ens acompanyin i ens ajudin. Els germans del Sud ens demanen ajuda. Siguem capaços d’identificar-nos amb la seva situació i de posar-nos en la seva pell. Siguem capaços de fer nostre el seu sofriment. Això és la compassió. Patir amb el qui pateix. D’un cor compassiu poden néixer comportaments caritatius, com els del Pare Déu, que és compassiu i bondadós amb tothom.

“Donau-los vosaltres de menjar” (Lc 9, 13). Aquesta és la crida que ens fa avui Jesús, com va fer-la un dia als apòstols, abans de multiplicar els pans i els peixos. Jesús ens demana la nostra senzilla col·laboració. Senzilla, certament. Perquè no tenim a les nostres mans les solucions per als problemes del món, però davant els problemes del món tenim les nostres mans que, si les unim –“Mans Unides”– podem fer, amb l’ajut de Déu, el miracle de solucionar molts problemes. Quan el Déu de la història vindrà a la fi de la nostra vida, ens mirarà les mans. ¿Hauran estat mans de germans unides i obertes a mans insolidàries i tancades?

Un any més us dono gràcies a tots els membres de Mans Unides que col·laboreu amb una exemplar generositat en la tasca de conscienciació sobre les grans necessitats dels països pobres i també dediqueu moltes hores per preparar materials artesanals per tal de recollir l’ajuda necessària per finançar els projectes proposats. Gràcies en nom de Déu i dels pobres! Que la donació de Crist en l’Eucaristia que celebrem segueixi motivant i estimulando la nostra generositat amb els més necessitats!

HOMILIA DEL DIMECRES DE CENDRA (25-II-1998)

Amb la cerimònia de la imposició de la cendra comencem avui la quaresma, aquest temps de preparació per a celebrar i viure més plenament el misteri de la mort i de la resurrecció del Senyor en les festes pasquals. I tot el programa de preparació quaresmal està, d'alguna manera, resumit en les paraules que se'ns diran en el moment de la imposició de la cendra: "Convertiu-vos i creieu en l'Evangelí".

"Convertiu-vos". Sempre ens hem de convertir, perquè la nostra vida cristiana ha de ser un procés de creixement espiritual, però sembla que la Quaresma és el temps, en què la crida a la conversió es fa més insistent i viva. "Ara és l'hora favorable, ara és el dia de la salvació", ens ha dit l'Apòstol Pau en la 2ª Lectura.

La conversió demana un canvi de criteris, un capgirament dels nostres comportaments; però aquest canvi i aquest capgirament no s'han de fer d'una forma cega, com si no sabèssim cap on hem d'anar i quins criteris han de guiar el nostre canvi. Aquest l'hem de realitzar tenint molt present el programa de vida que ens ofereix l'Evangelí. "Creieu en l'Evangelí". Accepteu la jerarquia de valors que ens presenta, cerqueu de viure segons les benaurances, segons l'Esperit de l'amor i no segons els criteris terrenals i mundans; no segons la "carn" sinó segons l'"Esperit", seguint el llenguatge de Sant Pau.

Per Sant Pau la conversió consisteix en un procés constant de purificació, que ens condueix a lluitar contra la "carn", contra l'home terrenal. Perquè és veritat que, pel Sagrament del Baptisme, hem rebut l'Esperit d'amor, que ens mou a estimar Déu com a Pare i els homes com a germans. Però també existeix en nosaltres la possibilitat de tornar a ser "carn", de deixar-nos guiar per criteris purament terrenals i de ser persones dominades per l'egoisme, la ira, l'enveja, l'autojustificació, que ens porten a constituir-nos –com si fóssim déus– en el centre de les nostres vides: a cercar només la nostra conveniència i comoditat, a satisfer els nostres capricis, a cercar el propi plaer com a màxima aspiració, a erigir-os en jutges del bé i del mal... Açò ens fa respirar un aire de mort. Ens ho recorda Sant Pau: "Si visquéssiu així –segons els desigs de la carn– moriríeu; en canvi si per l'Esperit feis morir les obres de la carn, viureu" (Rom 8, 13).

Aquesta confrontació, aquesta lluita continuada entre la "carn" –l'home vell, mogut pels criteris egoistes del món– i l'"esperit" –l'home nou, mogut per l'amor gratuït i desinteressat–, la portem tots en el nostre interior. Som ja fills del Pare Déu, hem rebut l'Esperit d'amor en el Baptisme però persisteixen en nosaltres aquestes possibilitats negatives, que ens poden fer tornar a l'esclavitud del pecat i a apagar en nosaltres els fruits de l'Esperit: "amor, goig, pau, paciència, benivolença, bondat, fidelitat, dolcesa i domini d'un mateix" (Gal 5, 22).

En aquest esforç de purificació, de conversió, de cercar de viure de l'amor i per a l'amor, no estem sols. L'Esperit Sant ens acompanya i ens ajuda. Sant Pau ens recorda que l'Esperit ens guia en la nostra existència cristiana (Cfr. Gal 5, 16-17). Ell és el protagonista en la nostra vida espiritual i treballa en nosaltres, removent

els obstacles del nostre egoisme i inspirant-nos sentiments i actituds d'obediència filial respecte del Pare Déu i de servei fraternal respecte dels germans. Ell és el responsable principal del nostre creixement espiritual. A nosaltres ens correspon col·laborar amb Ell, deixant-lo actuar, així com el malalt deixa actuar el cirurgià en el moment de l'operació, posant-se dòcilment a les seves mans i deixant-lo fer.

La nostra vida de seguidors de Jesucrist ha de ser un avançar constantment en la direcció que ens indica l'Esperit de l'amor, seguint els seus impulsos. Açò, com és natural, demana estar atents a la seva veu, quan ens parla en el silenci interior i ser-li dòcils. D'Ell rebrem sempre tot l'impuls necessari perquè cerquem de viure segons la lògica de les benaurances evangèliques; així obtindrem els seus fruits més preuats: la caritat i, amb ella, la llibertat dels fills de Déu. Recordem les paraules de l'apòstol Sant Pau als cristians de Galàcia: "Vosaltres, germans, heu estat criats a la llibertat. Però mirau que aquesta llibertat no sigui un pretext per satisfer els desitjos de la carn. Més aviat, per l'amor, feis-vos servents els uns dels altres" (Gal 5, 13). La vida nova de Jesucrist, la vida segons l'Esperit és caracteritzada per la llibertat, per la disponibilitat per a poder servir generosament els altres.

La nit de la vetla pasqual renovarem la nostra voluntat de ser lliures essent fidels a la vocació de l'amor de fills de Déu i de germans de tothom. La quaresma vol ajudar-nos a progressar en aquesta llibertat de l'amor. Les pràctiques tradicionals de la quaresma –dijuni i abstinència, pràctica de les obres de misericòrdia amb els més necessitats, la pregària més intensa, sobretot la meditació piadosa dels misteris de la mort i resurrecció del Senyor, com a moment culminant de la seva donació al Pare Déu i a tots els homes i una confessió sacramental ben sincera dels pecats– han de ser uns bons mitjans per créixer en l'amor a Déu i als germans; per morir cada dia una mica més a l'home "vell", que viu segons la carn, mogut pel seu egoisme per tal de ressuscitar a l'home "nou", que, com Jesucrist, posa la seva il·lusió en fer sempre la voluntat d'amor del Pare.

Visquem la quaresma, deixant-nos guiar, com Jesucrist, per l'Esperit de l'amor... Així arribarem a la Pasqua amb una joia ben plena i ben disposats per renovar els nostre compromís baptismal d'estimar Déu per damunt de tot i el pròxim com germà nostre.

PARAULES EN L'OBERTURA DE LA TERCERA SESSIÓ DE L'ETAPA DIOCESANA DE L'ASSEMBLEA (24-I-1998)

1.- Necessitat de la caritat fraterna

De la mateixa manera que és inconcebible l'Església de Jesucrist sense la proclamació i l'explicació de la Paraula de Déu o sense la celebració de la Litúrgia (especialment l'Eucaristia i els Sagraments), tampoc ara no pot ser concebuda

sense la pràctica efectiva i visible de la caritat fraterna. Per tant, després d'haver tractat els temes referents a la proclamació de la Paraula i de la Litúrgia, l'Assemblea dedica aquesta sessió al servei de la caritat.

La cosa més profunda de la vida de l'Església i del cristià és compartir l'amor de Déu, Pare de bons i dolents, que vol la salvació de tots els homes. Els millors cristians, en la mesura que han viscut aquest misteri de comunió amb l'amor de Déu i del Crist, s'han sentit enviats al món, solidaris amb els sofriments i les esperances dels més pobres i necessitats, responsables d'alguna manera, juntament amb el Crist, de la salvació de tothom (Cfr. GS 1).

Déu vol que tots els homes se salvin; tota la creació és objecte del seu amor i de la seva acció salvadora. Per això ha posat l'Església en el món al servei de tots. Tot allò que ella és i tot el que hi ha en ella –doctrina, ministeris, sagraments, carismes...– està ordenat per al bé de totes les persones i de tota la societat.

Aquest servei que l'Església és cridada a prestar a les persones i a la societat, en nom de Déu i de Crist, consisteix a ajudar-les a creure en el Déu de la salvació, oferint la possibilitat de viure ja des d'ara les realitats del Regne i d'inspirar la convivència humana en els valors de l'Evangelí. En anunciar el Regne, els cristians l'hem de fer ja realitat entre nosaltres i amb totes les persones, sobretot amb els més pobres i necessitats, de manera que apareixin signes reals de la presència de l'amor i dels dons de Déu, com a invitació a la fe, estímul per l'esperança, anticipació de la pau i de la felicitat eterna. No hi ha cap oposició entre les dimensions espirituals o escatològiques del cristianisme i la seva força transformadora de la realitat. Esperar un altre món no és desentendre's d'aquest; és fer que el futur actuï sobre el present i el transformi. El món de la salvació acollirà, transfigurant-ho, allò que ací haurem viscut i fet en l'amor i en la fraternitat (Cfr GS 39).

2.- Comunitat cristiana, sagrament de fraternitat

La comunitat cristiana és cridada a ser d'una manera visible un bocí de la humanitat transformada per la força de l'Esperit. La benvolença entre nosaltres i la sol·licitud envers els més necessitats són la realització vital dels misteris que celebrem i el argument més convincent de les coses que anunciem.

Sense un seriós esforç per construir la fraternitat en l'Església i establir especials relacions de sol·licitud i ajuda amb els necessitats i desvalguts, la nostra paraula sobre Déu i les seves promeses de salvació no tendrien fonament i estarien mancades de credibilitat.

3.- Opció dels pobres

L'evangelització i la vida cristiana comporten una preferència especial envers els pobres d'aquest món. Els pobres de la societat, considerats personalment, així com els grups, els malalts, sectors de la població més pobres i marginats, han de constituir una preocupació constant per nosaltres. Cal proseguir amb els esforços

per ser amb ells, sentir-nos cridats per Déu des de les necessitats dels nostres germans, fer que tota la societat canviï per esdevenir més justa i acollidora en favor dels més pobres.

4.- Millorar el servei de la caritat

Hem de seguir treballant per una millor coordinació de l'acció caritativa i social de la nostra Església. Ho requereix la naturalesa mateixa de l'evangelització, ja que l'anunci de l'Evangelí inclou algun senyal que Déu, efectivament, s'apropa a les persones alliberant-les integralment. Ho requereix també el sofriment de tants germans nostres, ja que la nostra societat segrega marginació i sofriment que després sovint ignora i oblida. Ho requereixen els "nous pobres" de la societat moderna: vells abandonats, malalts que ja es troben al final, infants sense llar, mares abandonades, drogaaddictes, alcohòlics, i tants d'altres.

Aquest esforç per la fraternitat i la solidaritat amb els pobres i necessitats, fet amb el món i amb l'Esperit de Déu, serà la millor resposta als qui pensen i ensenyen que Déu és una paraula buida o una esperança il·lusòria.

5.- Transformació de la societat

Però, a més d'aquesta ajuda directa als pobres i necessitats, s'ofereix l'immens camp de l'animació i la transformació de la societat. Aquesta tasca és una missió específica dels esglars com a membres de l'Església que viuen i actuen en el camp de les institucions i activitats pròpies del món. Les associacions cíviques i professionals, els compromisos sindicals o la participació en partits polítics i en tasques de govern són possibles camins per a l'acció dels cristians a favor d'una convivència i d'una vida social cada cop més justa i fraterna.

No vaig a recordar ara tot el que ensenya el Concili Vaticà II pel que fa a la participació dels cristians en les institucions socials i polítiques. Només vull indicar que la participació activa en la vida de l'Església, l'estudi de la seva doctrina moral i social, ajudarà els seglars implicats en afers públics a promoure el bé de la societat amb l'honestedat i la sinceritat que han de posar els cristians en totes les seves actuacions, sobretot quan es tracta del bé dels altres.

Desitjo que l'Esperit ens doni la capacitat contemplativa i la dimensió de la fe per anar descobrint, dia a dia, els pobres, i aquella compassió del Crist que ens ajudi a apropar-nos a ells per proclamar-los el Regne, més com un gest d'amor que no pas amb totes les paraules que hem pogut aprendre.

PARAULES EN L'OBERTURA DE LA QUARTA SESSIÓ DE L'ETAPA DIOCESANA DE L'ASSEMBLEA (28-II-1998)

1.- L'Església no és reductible a una anàlisi sociològica

Anem a tractar en aquesta quarta sessió alguns aspectes organitzatius de l'Església. En fer-ho ens cal tenir present el seva realitat misteriosa: ella és un do de Déu, amb aspectes que nosaltres no podem reinventar de bell nou segons els nostres capricis. L'Església no és sols fruit dels encerts i de les defallences dels homes i de les dones que la formem. És el do perenne de l'Esperit del Senyor, que s'hi fa present i que hi actua misteriosament.

D'ençà d'uns quants anys l'Església s'ha vist sotmesa a una anàlisi sociològica i política. No ens n'hem d'estranyar; és també un organisme social i, com a tal, objecte d'anàlisi. Però pensar que l'Església és reductible a aquestes anàlisis equival a excloure'n el misteri. El lloc, que es tendeix a assignar als ministeris ordenats com si fossin unes simples funcions, n'és un exemple típic.

2.- L'Església, misteri de comunió i missió

Per tant, quan parlem de l'Església com a misteri ho fem en el sentit d'una acció de Déu pels homes i per als homes. I diem que és un misteri de comunió i de missió. És a dir, una acció de Déu que ens reuneix i ens envia perquè testimoniem la seva presència activa.

Al llarg de tota la seva història, l'Església ha obeït sempre la crida del seu Senyor a reunir-se per a celebrar el Misteri de Crist i per a significar el projecte de comunió que Déu té respecte dels homes. Però aquesta Església reunida és cridada a dispersar-se per testimoniar el seu ésser profund: el misteri de l'Amor de Déu, manifestat en Jesucrist, que ha celebrat i ha viscut en el curs de la seva reunió. Comunió i missió constitueixen els dos aspectes fonamentals del misteri de l'Església. S'aguanten o cauen junts. Considerar només la comunió és arriscar-se al grupet. I quedar-se només en la missió és convertir-la en una de tantes accions per canviar o millorar les condicions de vida. La comunió i la missió són obres de Déu, que s'aguanten sobre la Paraula, sobre els Sagraments i sobre el Ministeri ordenat.

3.- Relació entre misteri, Paraula, Sagraments i Ministeri

L'Església existeix com Església de Crist perquè és convocada i enviada per la Paraula de Déu. Aquesta Paraula no és senzillament uns mots que el Senyor li adreça; són també uns gestos creadors i santificadors: els Sagraments. La Paraula de Déu és el mateix Crist, que es dona com a Salvador en les celebracions sacramentals. No es pot separar la Paraula de Déu dels Sagraments, ja que són la Paraula eficaç de Déu, que fa del poble reunit poble de Déu i poble missioner. Tota evangelització, que no estigui impregnada pels Sagraments, és comunicació d'una ideologia. I tota celebració que no sigui evangelització és una pràctica farisaica. Sagraments i evangelització s'aguanten plegats. En la Paraula i en el Sagrament és

on rau el contingut de l'evangelització: el mateix Crist, que, per l'Esperit, ens condueix al Pare.

Perquè l'Església és misteri –acció de Déu pels homes i per als homes–, té un ministeri, que és un servei permanent mantingut per uns cristians, que han rebut el sagrament de l'orde; servei, exercit en nom del Crist, i destinat a la construcció del Cos del Crist. Els actes del ministeri són accions mitjançant les quals l'Esperit Sant actua per a la santificació dels homes.

4.- L'Església és necessàriament institucional

Pel fet de tenir un ministeri i de garantir uns serveis, l'Església és institucional, amb els seus avantatges i els seus defectes. I la institució fonamental és el grup dels Dotze escollit pel Crist, la missió del qual es perpetua i es diversifica en el ministeri ordenat: episcopat, presbiterat i diaconat. “L'Església –diu el P. Congar– són aquells que estan amb els apòstols i els apòstols aquells que estan amb Pere”. La comunió s'expressa lligada a l'apostolicitat de l'Església. A això s'han d'afegir els diferents serveis que l'Església necessita per reunir-se i per dispersar-se: els moviments apostòlics, les associacions espirituals, la pastoral catequètica, sacramental, caritativa i social, els organismes per exercir la corresponsabilitat. Són també institucions. I el nostre esforç ha de ser sempre doble: 1) que s'armonitzin i articulin entre elles, perquè si bé la comunió eclesial és un do, és també una responsabilitat; un do que hem de demanar i un edifici que hem de construir; 2) que estiguin al servei del creixement del Regne de Déu perquè l'Església és per a la missió. Amb aquest doble esforç les institucions eclesials no sols seran eficaces sinó també signes del Regne de Déu que s'acosta.

5.- L'Església local realitza el misteri de l'Església en un lloc concret

Tot açò s'ha de fer realitat en el si de la nostra Església local –la diòcesi. Ella, en la mesura que està lligada al ministeri apostòlic i resta oberta a totes les altres Esglésies, realitza plenament el misteri eclesial de comunió i missió a Menorca.

Però la nostra Església es realitza, també ella, en diferents comunitats restringides, les parròquies, i aquestes, respecte de la diòcesi, tenen la mateixa relació d'aquesta amb l'Església universal: la parròquia no és un tros de l'Església Diocesana; n'és la realització en un territori donat. Es la raó per la qual s'organitza entorn de la Paraula i de l'Eucaristia, presidida per un prevere enviat pel Bisbe. Es la raó per la qual no existeix si no és oberta a les altres comunitats i en lligam amb elles. Realitzades aquestes condicions, cada comunitat és cridada a ser sacrament del Regne de Déu. I hem d'animar-les perquè cadascuna sigui poble de Déu que es reuneix per celebrar el seu Senyor i per dispersar-se a fi de ser testimoni del Crist Resuscitat.

Per realitzar-ho es necessita: aprecí positiu de la riquesa de totes les vocacions; desvetllament d'un laicat madur; formació sobre els continguts essencials, de la fe; promoció d'una espiritualitat sòlida, arrelada en una forta experiència de Déu;

ajuda a viure la fe en la vida de cada dia, que és on s'ha de testimoniar; promoció del treball en comú perquè la Parròquia no és una illa; creixement en la responsabilitat mitjançant el funcionament viu dels consells pastorals; creació d'espais d'informació, reflexió, verificació i consulta amb els religiosos, religioses i laics, camins de cooperació econòmica entre les Parròquies. I moltes altres iniciatives que podrien ajudar-nos a créixer en comunió i a fer més eficaç la missió.

Us animo, per tant, a treballar amb il·lusió aquest tema, que pot semblar més normatiu. Amb tot crec que és molt pastoral, perquè els aspectes organitzatius han d'estar sempre al servei d'aquest misteri de comunió i de missió, que és l'Església.

PARAULES EN L'ACTE DE LLIURAMENT DELS PREMIS DEL DIARI "MENORCA" (16-I-1998)

Digníssimes autoritats. Senyores i senyors.

En primer lloc em plau agrair la tasca generosa dels qui han fet possible, un any més, aquesta trobada festiva del dissabte de Sant Antoni i del Dia del Poble de Menorca. És una contribució de l'Editorial Menorca a la celebració d'aquest esdeveniment del nostre poble.

La meva gratitud s'estén a tots els membres dels diferents jurats que han dictaminat els mèrits dels diferents participants, als quals també dono les gràcies. I tots els guanyadors dels diferents premis i els qui han estat proclamats protagonistes de la vida menorquina rebin la meva més cordial enhorabona. Que aquest guardó els esperoni cap a metes sempre més altes! La nostra cultura necessita creadors que li donin un vigor sempre nou. I la nostra vida social necessita l'exemple de persones i d'institucions que siguin capdavanteres, protagonitzant fets o trajectòries exemplars.

I un any més vull expressar públicament el ferm compromís de l'Editorial Menorca, editora del diari "Menorca", de ser fidel als seus objectius. Aquest any vull ressaltar sobretot el seu objectiu evangelitzador, que ha remarcat recentment l'Assemblea Diocesana, en les propostes de la primera ponència.

El "Menorca", malgrat tenir el seu "punto de mira" –com deia Ortega y Gasset que té tot diari–, és un diari empresarial, professional i comercial d'orientació general, que vol cobrir totes les àrees de l'actualitat. Les innovacions introduïdes en el mes de març de l'any passat –nova maquetació i incorporació del color– responien a aquesta vocació professional del Diari. Professionalitat que ve avalada per una direcció i un equip de redacció que cada dia posen al servei dels lectors les seves innegables qualitats personals i professionals. Avui jo vull reclamar per a ells el reconeixement que mereixen per la seva professionalitat i fidelitat i vull expressar-los públicament la nostra estima.

Però, ¿en què es concreta el “punto de mira” del diari “Menorca”? Des de la fidelitat a la missió evangelitzadora de l'Església, el diari “Menorca” professa un ideari d'humanisme cristià, que compromet a un rigor ètic i a una dignitat professional, amb les conseqüències que açò comporta.

I tot açò per un deure de responsabilitat amb el nostre poble, que té el dret de ser informat segons veritat i rebre aquelles opinions que poden representar un enriquiment integral de les persones. A més, l'Església té dret a exposar les exigències de la seva fe als seus fidels i a oferir la seva manera de veure la vida i la societat des de l'Evangelí en un intent, que hauria de respectar-se sempre –com es respecten en una democràcia les legítimes opinions–, de cercar el bé de tots els ciutadans.

De vegades s'estigmatitza els qui són coherents amb les seves creences sense fer mal a ningú. Des del cultiu de la nostra identitat, els creients treballeu per un respecte dialogant. Desitjo que la nostra societat vagi creixent cada vegada més en aquesta postura respectuosa i dialogant. El diari “Menorca” ha de ser una eina constructiva al servei d'aquest diàleg positiu i integrador de tot el poble de Menorca. Que Déu ens hi ajudi!

Agraeixo a tots vostés la seva presència en aquest acte, signe de l'apreci que els mereix la tasca cultural i social d'Editorial Menorca.

Moltes gràcies a tothom i molt bon Sant Antoni!

EXHORTACIÓ PER LA SETMANA DE PREGÀRIA PER LA UNITAT DELS CRISTIANS

“L'ESPERIT VE A AJUDAR LA NOSTRA FLAQUESA”

Aquesta frase de Sant Pau és el lema escollit per la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians, que comença avui. Se'ns invita a pregar, amb una intensitat especial, per la unitat de totes les Esglésies que seguim Jesucrist. Ens ha de doldre l'espectacle de la desunió, quan precisament Crist posà en la unitat el signe propi dels seus seguidors.

La insistència en aquesta necessitat de la unió entre tots els cristians i la manca aparent de fruits poden portar a un cert desencís i, fins i tot, a un desànim. Sembla que no s'hi pot fer res. Però ¿no hauríem de començar amb el reconeixement que la unió de tots els cristians és una empresa que sobrepassa els nostres càlculs i esforços humans? ¿No és primàriament un do de l'Esperit Sant? Per açò trobo molt adequat el lema inspirador de la present Setmana de Pregària. Ens cal ser molt conscients de la nostra flaqueza i posar tota la nostra confiança en l'acció de l'Esperit, que és el guia de l'Església. Des d'aquesta confiança ens serà més fàcil mantenir l'esperança en l'eficàcia de la nostra pregària. Cal valorar tot el treball de convergència doctrinal que realitzen els especialistes en teologia. Cal tenir en compte

els petits signes d'apropament i de col·laboració que es donen entre les diferents comunitats cristianes. Però, sobretot, no podem oblidar que l'ànima de l'Església és l'Esperit Sant. És Ell qui la vivifica i la condueix cap a la comunió vertadera i plena.

En alguns períodes d'aquests últims trenta anys els cristians de totes les confessions hem viscut en una mena d'agonia perenne, pensant que amb els nostres compromisos, la nostra exemplaritat o els nostres organigrames salvaríem, santificaríem i acreditaríem l'Església davant els homes. La intenció potser era bona; però l'agressivitat reformadora, de vegades fanàtica, buida de caritat fraterna, sense pau interior i sense joia eren un signe que aquests esforços no venien de l'Esperit. I ens cal reconèixer, amb senzillesa, que l'Església és de Crist. És seva. És el seu Cos. És la seva Esposa de la qual Ell en té una cura amorosa (Cfr. Ef 5, 23 ss). Ell n'és el responsable; nosaltres som sempre els seus col·laboradors que hem d'actuar guiats i sostinguts per l'Esperit. Per tant, nosaltres no salvem l'Església; la salva Jesucrist per mitjà del seu Esperit, que “crea i aviva entre els fidels la caritat, fent-s'hi present i informant el cos i unint íntimament els membres amb el seu alè” (LG 7).

“L'Esperit ve a ajudar la nostra flaqueza” (Rom 8, 26). Invoquem-ho amb confiança i siguem dòcils a les seves inspiracions, perquè, superant la nostra flaqueza —egoismes, orgulls, recels, prejudicis—, ens deixem guiar, com Ell vol, per camins d'aproximació i col·laboració, que ens portin a conèixer-nos millor i a estimar-nos com a germans. És l'Esperit el qui va creant el clima de confiança i de col·laboració entre les diferents confessions cristianes per tal que caminem vers aquella unitat, per la qual pregava el Senyor: “que tots siguin u, a fi que el món cregui” (Jn 17, 12).

**Francesc Cavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ PER LA JORNADA DE LA VIDA LA VIDA, UN REGAL DE L'ESPERIT

Avui celebrem la Jornada Nacional per la Vida, que té l'objectiu de fer-nos prendre consciència als fidels catòlics i a totes les persones de bona voluntat de la importància de promoure l'“Evangeli de la vida”. El món actual necessita l'alè fresc d'aquesta “bona notícia” perquè es troba immers en una “cultura de mort”, fruit d'un desviament del sentit de la llibertat i d'un menyspreu de la dignitat de la persona humana.

La llibertat, referida de manera absoluta a l'individu, posa el propi jo com a centre i únic valor respectable de l'existència. Tot es mira des del prisma de la pròpia

utilitat. La justícia, la solidaritat o el respecte dels drets de l'altre, es converteix, en aquest cas, en una qüestió relativa, sempre negociable, cercant la mútua utilitat. D'aquesta manera les normes ètiques es subordinen a l'arbitri de la pròpia voluntat que, amb l'excusa d'una falsa consciència subjectiva, acaba decidint sobre el bé i sobre el mal, normalment des de l'òptica del que és útil per a mi.

La inigualable dignitat de la persona humana –de qualsevol raça, religió, edat i circumstàncies– és una realitat que pot conèixer la raó humana quan es confronta la persona humana amb els altres éssers del món. La persona humana, feta a “imatge i semblança de Déu” (Gen 1, 2-6; 2, 7), no és sols una cosa qualsevol, sinó algú. És capaç de conèixer-se, de posseir-se, de donar-se lliurement i d'entrar en comunió amb altres persones. A més, per l'Encarnació de Jesucrist i l'elevació de la persona humana a la dignitat de fill de Déu, tota persona ha assolit una dignitat més gran. En aquest sentit tot el qui atenta contra la vida humana, la maltracta, la degrada, la subjuga..., en el fons, ataca la gran dignitat amb què Déu ha revestit la persona humana.

Enfront d'aquests plantejaments viciats cal fer un esforç per defensar la vida des d'una visió correcta de la persona humana, la qual porta a considerar la seva vida com un regal de l'Esperit. Ningú no es dóna a si mateix la vida i ningú no pot disposar de la seva vida o de la de l'altre segons el seu caprici. Malgrat les dificultats, la vida humana és un retaule meravellós, que demana una actitud contemplativa, d'admiració i d'agraïment. Suprimir el quadre perquè tingui ombres; menysprear la vida per les dificultats que plateja o pot plantejar, no soluciona res. L'existència és sempre un valor superior a qualsevol deficiència. El nihilisme és incapaç de donar solucions positives; és el fruit de considerar la vida des d'una visió utilitarista, oblidant l'actitud contemplativa i agraïda que ha de néixer en tota persona humana davant qualsevol manifestació de l'esperit humà. Si, a més, des de la fe, s'entén la vida terrena com un pas cap una Vida més plena i definitiva, llavors la valoració de la vida adquireix un relleu i un colorit només comparable a les riqueses infinites a les quals està destinada. Per tant, no sols s'ha de respectar la vida sinó que s'ha de fer tot el que sigui necessari per tal que pugui desenvolupar-se i assolir la perfecció de la seva maduresa.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ PER LA CAMPANYA CONTRA LA FAM “INVERTEIX EN JUSTICIA, GUANYA EN SOLIDARITAT”

Mans Unides ens convoca, amb aquest lema, a col·laborar generosament amb la seva Campanya contra la Fam. El lema escollit per aquesta Campanya és molt sug-

gerent i expressiu. Ens proposa un bon negoci: que invertim la nostra capacitat de col·laborar amb els països subdesenvolupats per tal d'ajudar a superar la seva situació injusta i aquesta inversió produirà un enriquiment en nosaltres; no un enriquiment en la línia d'un "tenir més" sinó en la dimensió profunda d'un "ser més": serem més solidaris i, per tant, més persona humana. "Tenir" objectes i béns no ens perfecciona per si mateix si el fet de "tenir" no contribueix a la maduració i a l'enriquiment del nostre "ser", és a dir, a la realització de la nostra vocació humana com a tal. I la dimensió de solidaritat, com a éssers comunitaris i socials, és inherent a la nostra condició de persones humanes. La solidaritat ens enriqueix; l'egoisme individualista i acaparador ens empobreix. La solidaritat ens ajuda a veure l'"altre" no com un instrument qualsevol per a explotar a poc a poc al seva capacitat de treball i abandonar-lo quan no serveix, sinó com un "semblant" nostre, per fer-lo partícip, com nosaltres, del banquet de la vida, al qual tots els homes som igualment invitats per Déu.

Aquest negoci, al qual ens invita Mans Unides, el formula el Papa Joan Pau II en la seva Carta Encíclica "Centesimus Annus", on escriu: "L'amor a l'home i, en primer lloc, al pobre, en qui l'Església veu el Crist, es concreta en la promoció de la justícia. Aquesta mai no podrà realitzar-se plenament si els homes no reconeixen en el necessitat, que demana ajuda per viure, no un intrús intempestiu que representa una càrrega, sinó l'ocasió de practicar un bé, la possibilitat d'una riquesa més gran" (CA 58).

Mans Unides ens invita a trobar el goig interior i la felicitat que dóna l'amor gratuït i desinteressat. "Fa més feliç donar que rebre", digué Jesucrist (Cfr. Ac 20, 35). Ens hem de convèncer que la mera acumulació de béns no és suficient per a proporcionar la felicitat humana. Aquesta neixerà en el nostre cor si el nostre progrés material va acompanyat també d'un progrés espiritual i moral, que ens faci ser més conscients de la dignitat de la nostra humanitat, més responsables, més oberts als altres, particularment als més necessitat i als més dèbils, més disponibles a donar i prestar ajut a tothom. El nostre vertader enriquiment passa per la nostra capacitat efectiva de despreniment. Aquesta és l'ensenyança viva que ens dóna Jesucrist, la grandesa del qual està en la seva capacitat de donació i de servei als altres. I Ell ens va invitar a seguir el seu mateix camí. Després del rentament de peus dels seus deixebles, com a signe de la seva voluntat de servei, els digué: "Si, doncs, jo que som el Mestre i Senyor, us he rentat els peus, també vosaltres us els heu de rentar els uns als altres. Us he donat exemple, perquè, tal com jo us ho he fet, ho faceu també vosaltres" (Jn 13, 14-15). Cerquem, doncs, el nostre enriquiment profund col·laborant amb iniciatives solidàries, com la de Mans Unides.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

EXHORTACIÓ PER LA QUARESMA UNA QUARESMA VISCUDA EN L'ESPERIT

El pròxim dimecres comença el temps litúrgic de Quaresma, temps de preparació per a la Pasqua, la màxima celebració de la vida cristiana. El temps de Quaresma inclou un programa de renovació personal i comunitària, formulat en la frase que es pronuncia en la cerimònia de la imposició de la cendra: “Convertiu-vos i creieu en l’Evangeli”. Canvi interior i radical de mentalitat i de valors i adhesió a l’Evangeli. Un canvi profund de vida, encara que no cec, sinó guiat per la llum de la fe. La conversió no acaba amb el reconeixement del propi pecat sinó que exigeix una adhesió cordial i completa al Senyor. Perquè la conversió és un retornar, com va fer el fill pròdig de la paràbola de Jesús. Desfer el camí. Suposa certament l’arrepentiment, el canvi de mentalitat i el dolor pel que s’ha fet. Però és més. Es retornar a la casa i a les coses del Pare Déu. Entrar en l’ambient de la família; en allò que és més meu. És, utilitzant una expressió de l’autor de la Carta als Hebreus, “tenir la mirada fixa en Jesús, el qui ens ha de guiar pel camí de la fe i el qui la porta a plenitud” (Hb 12, 2).

L’Evangeli, que llegirem el primer diumenge de Quaresma, ens diu que, després que Jesús va rebre el baptisme en el Jordà, “l’Esperit el va conduir pel desert durant quaranta dies” (Lc 4, 1-2). És significativa la presència i l’influx de l’Esperit sobre Jesús. Després del seu baptisme en el Jordà, Jesús actua sempre sota l’acció de l’Esperit, que l’acompanya, l’inspira, el sosté, l’enforteix perquè sigui fidel al seu camí de Salvador dels homes, mitjançant la seva donació de Servent sofrent (Cfr. Is 42, 1-7). Les temptacions del desert van dirigides a que Jesús assumeixi un messianisme triomfant, de riquesa i de poder i no pas de pobresa, de sofriment i de servei. Però, amb la força de l’Esperit, es manté fidel a la voluntat del Pare. Confia plenament en Ell.

L’experiència de Jesús en el desert defineix també molt bé les característiques que ha de tenir l’itinerari quaresmal que ens invita a recórrer l’Església, seguint l’exemple de Jesús. El desert representa la travessia de la nostra vida cristiana enmig de proves i d’obstacles, però també la tenacitat i la constància en l’esforç amb l’ajut de Déu, que ens sosté amb la força de l’Esperit. Perquè també nosaltres, des del nostre Baptisme, tenim la presència de l’Esperit. Però no sé si som massa conscients de la missió capital de l’Esperit sant en el procés de conversió, de retorn constant al Pare, que ha de tenir la nostra existència de batejats, de fills de Déu, perquè la nostra vida es vagi assemblant cada vegada més a la del Fill per excel·lència, Jesucrist.

Quaresma és el temps de preparació per la renovació pasqual dels nostres compromisos baptismals. ¿Ens hem apartat d’aquells compromisos de fidelitat al Pare Déu? L’Esperit, amb la seva llum i la seva força, ens vol ajudar en el nostre retorn a la casa del Pare. Invoquem-lo i siguem dòcils a les seves inspiracions.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

INVITACIÓ A LA CELEBRACIÓ DE SANT ANTONI

Ciutadella de Menorca, 10 de gener de 1998

Als preveres de la Diòcesi

Benvolguts en Crist:

Em plau desitjar-vos un bon any, ple d'esperança per l'acció continuada de l'Esperit en les nostres persones i en el nostre ministeri eclesial. El segon any de preparació per al Jubileu del 2000 ens invita a aprofundir en la naturalesa i en l'acció de l'Esperit Sant i viure en l'esperança teològica. En el moment actual de la celebració de l'Assemblea i en la seva futura aplicació ens cal aquesta visió esperançadora. És l'Esperit el qui ens va guiant. Cal que nosaltres ens anem convertint per treure els obstacles que impideixen que ell actuï en nosaltres i per mitjà nostre.

Em plau recordar-vos també la pròxima celebració de la Festa de Sant Antoni i Diada del Poble de Menorca. L'Eucaristia tindrà lloc a la Catedral a les 11 del matí. Aquesta celebració té ja, per tradició, un caire diocesà. Per açò us hi convido especialment i us demano que feu extensiva aquesta invitació als fidels de les vostres Parròquies i comunitats, sobretot als membres dels Consells Pastoral Parroquials. El Consell Pastoral Diocesà ha estat invitat de manera especial i assumirà un cert protagonisme en la celebració.

Sempre units en l'afecte i la pregària. Ben cordialment,

† **Francesc Xavier Ciuraneta Aymí**

INVITACIÓ A L'APLEC DE L'ESPERIT

Ciutadella de Menorca, 9 de gener de 1998

Benvolguts preveres, religiosos/es, animadors i responsables de grups i de moviments de joventut:

L'any 1998 toca celebrar l'Aplec de l'Esperit conjuntament amb els altres bisbats de Catalunya i Balears. Està previst celebrar-lo el dia 31 de maig, diumenge de Pentecostés, a Vilafranca del Penedès, amb el lema "Deixa'l fer. L'Esperit és amb tu". En l'any de l'Esperit és important ajudar els joves a descobrir la presència i l'acció de l'Esperit en les seves vides, en l'Església i en el món.

Ja des d'ara em plau anunciar-vos-ho i demanar-vos la vostra col·laboració per tal d'animar molts joves a participar-hi a preparar-se, ja des d'ara, amb els materials que s'ofereixen, a través de la Delegació Diocesana de Joventut, des del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut.

És ja una tradició ben arrelada la participació de joves menorquins en aquesta trobada eclesial i, al mateix temps, és també una experiència contrastada el bé que reben els joves amb la tasca de preparació i amb la participació en l'Aplec.

Ja rebreu des de la Delegació Diocesana de Joventut, encarregada de coordinar totes les tasques de l'Aplec, les informacions oportunes per tal d'organitzar adequadament la preparació i la participació en l'Aplec.

Confiant, idò, en la vostra col·laboració per tal d'animar els joves de les vostres parròquies, col·legis, grups i moviments, us saludo ben cordialment en Crist,

† **Francesc Xavier Ciuraneta**

VICARIA GENERAL

JORNADA DE FORMACIÓ PERMANENT (DIMECRES, 11 DE FEBRER-98)

Com ja es va anunciar en l'anterior carta del dia 2 de desembre passat, tindrem la primera trobada de Formació Permanent el proper dimecres, dia 11 de Febrer, al Seminari Diocesà.

A partir de l'objectiu d'aquest curs: "la nostra missió de guiatge espiritual", tercer del pla trienal que ens havíem proposat dins l'objectiu general de "Créixer com a persones per a servir com a pastors", s'ha preparat aquesta primera sessió titulada "RELACIONS D'AJUDA. Per ajudar als altres cal estar bé amb un mateix" i que serà dirigida pel Dr. Carles Pérez i Testor, Metge psiquiatre, Director del Centre Mèdic Psicològic de la Fundació Vidal i Barraquer, i Vice-degà de recerca de la Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull de Barcelona.

Hem preparat el següent horari:

- 10.00 h. Pregària, presentació i 1ª xerrada: Interacció i relació
- 11.15 h. Preguntes-col·loqui
- 11.45 h. Grups i descans
- 13.00 h. Posada en comú-col·loqui
- 14.00 h. Dinar
- 15.30 h. 2ª xerrada: Aplicacions a diverses tipologies (estructura de personalitat)
- 16.30 h. Col·loqui
- 17.30 h. Final-comiat

Aquesta trobada és la primera part del pla d'enguany que quedarà completat per les Jornades dels dies 20-22 de maig sobre l'acompanyament i guiatge espiritual, anunciades a l'esmentada carta anterior i que seran dirigides pel P. Josep M. Rambla.

Pel fet de no haver-nos trobat enguany en ocasió de la festa de Sant Ildefons, el proper dimecres, dia 11 de febrer-98, ens reunirem al Seminari Diocesà. Ja s'han acabat les obres i disposam dels nous espais i de la calefacció. Convé que com més prest millor, confirmis la teva assistència a les monges del Seminari, tel. 382137, per la qüestió del dinar. La nova entrada és pel c. Castell Rupit, s/n., on hi ha l'escala i l'ascensor que accedeixen als dos pisos de l'edifici.

PUBLICACIÓ “JESUCRISTO, BUENA NOTÍCIA”

Ciudadella de Menorca, 3 de febrer de 1998

Benvolgut/da en el Senyor:

Em plau fer-te arribar aquest llibre “JESUCRISTO, la Buena Notícia”, que ha publicat la Conferència Episcopal Espanyola amb els continguts (ponències, comunicacions, tallers i celebracions) del Congrés de Pastoral Evangelitzadora que, en ocasió de la preparació del Jubileu de l'any 2000, es va celebrar a Madrid (Palau de Congressos) els dies 11-14 de setembre de 1997.

Aquest Congrés va comptar amb la participació de totes les diòcesis. La nostra va ser representada pel Sr. Bisbe, quatre preveres, quatre laics i laiques i una religiosa. El Full dominical (21-IX-97) en va donar detallada i puntual informació a partir de l'experiència eclesial viscuda, com també ja n'havia donat el diumenge abans del Congrés (7-IX-97), donant a conèixer la temàtica, metodologia i participació menorquina.

És cert que la vivència directa d'un esdeveniment dóna una experiència no sempre fàcil de ser compartida, però hem cregut important que l'havíem de fer el màxim d'extensiva als qui d'una manera més directa i per la responsabilitat que teniu de caire diocesà ho podeu fer participar a les parròquies, als consells, a les delegacions, congregacions religioses i grups cristians. Hi trobareu el contingut de les ponències, de les comunicacions, del resultat dels tallers, de les celebracions... Darrere cada cosa hi ha el treball de moltes persones, de comunitats cristianes, de grups que han optat per una pastoral evangelitzadora i que és i pot seguir essent un enriquiment per al nostre treball a la diòcesi.

Esperam que aquest material sigui ben acollit i sigui també una bona eina de reflexió, celebració i formació permanent.

Una abraçada fraternal,

Sebastià Taltavull Anglada

Vicari General

SECRETARIA GENERAL

NOMENAMENT

El Sr. Bisbe ha signat el següent nomenament:

Amb data 15 de febrer de 1998, D. Pilar Català Campins, membre del Consell Pastoral Diocesà en representació del Consell Arxiprestal de Ciutadella. Substitueix D. M. Ignàsia Gener Fernández per haver cessat com a membre del Consell Arxiprestal de Ciutadella.

DIES DE DIJUNI I ABSTINÈNCIA

Durant l'any 1998 han d'observar-se:

- a) Dijuni i abstinència: El dia 25 de febrer (Dimecres de Cendra) i el 10 d'abril (Divendres Sant).
- b) Sols abstinència: Tots els divendres de Quaresma.
- c) Els altres divendres de l'any i els dies de Quaresma, excepte les Solemnitats, són dies penitencials en la forma que s'indica en el Decret de la Conferència Episcopal Espanyola, de 21 de novembre de 1986.

SOLEMNITAT DE SANT JOSEP I DIA DEL SEMINARI

La Solemnitat de Sant Josep, 19 de març, no figura aquest any com a festa laboral en el Calendari de la Comunitat Autònoma de Balears. Per açò el Sr. Bisbe ha tingut a bé donar aquestes disposicions:

1. Es dispensa aquest any, en la Diòcesi de Menorca, el precepte de participar en l'Eucaristia.
2. Donada la importància de la Festa, es recomana vivament a tots els fidels cristians de la Diòcesi, ateses les seves obligacions laborals, la participació en l'Eucaristia.
3. Els Rectors de les parròquies i dels llocs de culte disposaran l'horari de les celebracions que estimin més adient per facilitar la participació dels fidels.
4. El Dia del Seminari es celebrarà el diumenge 22 de març. La col·lecta d'aquest diumenge es destinarà a les necessitats dels seminaristes. Aquest dia hi haurà al Seminari una pregària vocacional, organitzada pels responsables del Seminari i de la Delegació de Pastoral Vocacional. Es recomana que, amb aquesta ocasió, a totes

les parròquies i llocs de culte es celebrin actes de pregària per les vocacions al ministeri presbiteral.

ORGANISMES DIOCESANS

ASSEMBLEA DIOCESANA

CONVOCATÒRIA DE REUNIÓ

29 de desembre de 1997

Benvolgut/da:

Em plau convocar-te a la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana de Menorca que tindrà lloc, com ja es va anunciar a la darrera sessió plenària, el dissabte, dia 10 de gener de 1998, a la sala de conferències del Seminari Diocesà, a les 10.30 del matí. La nova entrada, superades les barreres arquitectòniques, és pel carrer Castell Rupit.

L'ordre del dia té un sol punt i és fer un poc de revisió de la marxa de l'Assemblea, ara que estam a mig camí de l'etapa diocesana. Ho farem des de totes les aportacions i suggeriments que hi hagi, tant per part de tots els membres del Consell Pastoral com dels qui tenen la responsabilitat dels equips de treball, a partir del que hem viscut en les dues primeres sessions plenàries.

Hi seguiran algunes informacions.

Una abraçada,

Joan Mercadal Victory
Secretari del CPD

ACTA DE LA REUNIÓ (10 DE GENER DE 1998)

Ordre del dia: Revisió de la marxa de l'Assemblea Diocesana

A les 10.30 del matí, amb la pregària, comença la reunió en el Seminari Diocesà. Es proposa una pluja d'idees sobre les impressions generals, tant personals com rebudes, respecte del desenvolupament de l'Assemblea. Obert el torn d'intervencions, aquestes són algunes de les idees aportades:

* La gent va sortir més satisfeta de la 1ª Sessió que de la 2^a. Les segons redaccions han dificultat la dinàmica de les sessions. Dóna la impressió que es

cerca més un document molt consensuat que arribar a unes conclusions. En la segona ponència es van recollir tan literalment les aportacions dels grups que mancava cohesió interna en la ponència. Aquesta ha de servir de punt de partida per als debats. La gent veu més ben incorporada la seva esmena quan és debatuda i no sols incorporada en una segona redacció.

* S'adverteix que la 3ª ponència tindrà també segona redacció; precisament s'ha avançat la recollida d'esmenes per tal de donar temps a l'equip de ponència a fer-la i enviar-la novament als grups.

* Es proposa que la ponència es presenti a dues columnes: una amb primera redacció i l'altra amb les esmenes incorporades.

* S'indica el mètode que estava previst originalment i que la segona redacció ha motivat el seu canvi. També es comenta que els representants dels grups, sigui quin sigui el mètode de treball de les sessions, han de decidir personalment si el que es proposa a votació correspon o no al criteri del seu grup.

* S'adverteix que de vegades el treball de la ponència de recollir esmenes és difícil perquè s'envien simples comentaris, sense concretar esmenes. S'esposa que el debat no s'ha de personalitzar amb els membres de la ponència, creant una contraposició ponència-assemblea.

* Es demana que la ponència pugui disposar de temps per discernir si una esmena s'accepta i es rebutja.

* S'indica que en les intervencions orals, durant el debat, no s'haurien d'introduir nous temes; sols matitzacions o concrecions d'esmenes ja fetes.

* Es recorda que en la 1ª ponència es van votar temes concrets, mentre que la 2ª ponència es van votar blocs de redacció complets. Açò pot provocar confusions. Es demana fer els debats sobre temes concrets i no sobre apartats.

* Un altre membre abunda en aquesta opinió que s'han de votar els punts concrets.

* Es matisa que cal fer una presa de posició prèvia al conjunt de la ponència per poder detectar els punts de cal debatre.

* Es comenta la manca de temps per dialogar amplament sobre els temes. Caldria prioritzar els temes que realment interessin. Es reconeix que l'Assemblea és una experiència eclesial molt rica, de la qual se'n podria aprofitar altra gent. Cal reconèixer aquesta frescor de l'Esperit. Si cal, s'ha de canviar l'esquema de funcionament.

* Es pregunta si hi haurà debat sobre les dades de l'enquesta sociològica.

* S'apunta que en les dues sessions celebrades hi ha hagut la impressió que hi ha un fre que impideix intervenir algunes persones. S'ha de plantejar si s'han d'introduir noves temàtiques.

* S'ha de recollir l'impuls inicial dels 150 grups que han participat a les parròquies. El mètode pot canviar sense tenir por. La perfecció només pot quedar reflectida en els documents perquè serà difícil dur-la a la pràctica.

* Es demana si els experts han ajudat.

* Han estat a disposició dels ponents. Per la 3ª ponència se'ls ha demanat ajuda; també per la 4^a.

* Es diu que hi ha un treball a fer per tothom. Els debats s'han de concretar en propostes d'esmenes. Altrament, les sessions plenàries no acabaran mai.

* Un membre diu que es percep una actitud de desencant, compaginable no sols amb els desànim sinó també amb l'esperança. Cal afavorir la comunicació, la qual cosa no vol dir multiplicar les reunions. Preocupa el després de l'Assemblea. No es poden mirar models externs. Hem de cercar el nostre propi estil. Si els joves passen de l'Assemblea, ens cal preguntar el per què. Açò vol dir l'Assemblea és un punt d'arranc. Es transmet la sensació de que no es pot parlar lliurement. Cal cercar espais de diàleg.

* Cal estalonar la tasca feta pels moderadors. Potser encara haurien de moderar més, per tal de que tothom pugués intervenir. No es comprèn que les queixes sobre el material de treball de l'etapa parroquial arribin ara a la Comissió Organitzadora. El fet que es presenti una segona redacció sempre crearà la sensació que els representants dels grups estan sols per decidir.

* S'insisteix en el tema d'un cert desencant. No es tracten temes de fons i ha pobresa de continguts. Si cal saltar les normes, fer-ho.

* En aquest punt intervé el Sr. Bisbe per destacar els aspectes positius que té l'Assemblea i la importància del treball posterior.

* Es reconeix que hi ha moltes coses positives, com per exemple, la unió entre la gent, però podrien esperar-se més fruits.

* Es fa notar que potser manca una visió de conjunt del treball de l'Assemblea, ja que algunes qüestions es plantegen en diferents ponències.

* S'insinua la necessitat d'una comissió de seguiment dels acords. Respecte de la funció dels moderadors s'insisteix que de vegades cal escurçar les intervencions per tal de facilitar més la participació de tothom.

* Es destaca que possiblement el resultat final de l'Assemblea no encaixi amb el que a priori hi havia en el cap de la gent. Sempre hi ha decepcionats; sempre hi ha satisfets; sempre hi ha indecisos. Hem d'estar tots d'acord que els fruits seràn de l'Esperit. Seria temerari donar un judici de si ho hem fet bé o malament.

* Es diu que som capaços de dubtar i de canviar d'opinió molt fàcilment.

* S'opina que manca una conversió personal. Ens quedem molt en el jo o en el que pensa el meu grup. I cal fer el pas de pensar en la comunitat. Encara queda la 5ª sessió per centrar alguns debats.

* Es destaca que realment ens manca un entrenament.

* Es destaca també com a valor la importància d'haver-se trobat en petits grups, que són la llavor de la parròquia. A aquest nivell de petits grups, l'Assemblea ha ajudat a fer Església.

* Es demana si hi haurà segona redacció de la pròxima ponència. Es proposa que la presentació de les esmenes es faci a doble columna. S'accepta aquesta proposta.

* Es ressalta que caldrà prioritzar les propostes d'actuació.

* Es demana, en nom de la Taula de Secretaris fer un imprès per tal que totes les esmenes tinguin el mateix format. S'accepta la proposta.

* Es planteja la possibilitat de deixar assistir observadors a les sessions de l'Assemblea. Aquest tema suscita una roda d'opinions: no es creu adient per manca d'espai; es diu simplement que no; caldria precisar qui són aquests "observadors" i com marcar límits a l'hora d'acceptar-los; l'Assemblea no s'ha de convertir en un espectacle; potser seria interessant limitar-se als joves; entre lo factible i lo perfecte hem d'arribar on sigui possible; l'assemblea és representativa i no pública. Donada la varietat de posicions es passa a votar la proposta: Observadors sí o no? El resultat és el següent: Sí, 6 vots; No, 9 vots; Blanc, 7.- El resultat, per majoria simple, és No.

Per a concloure, es recorda que els equips de la 1^a i 2ª ponència no han entregat encara les seves redaccions revisades; que les despeses de l'Assemblea són assumides pel Bisbat; que el grup "Xirat" ja està contractat.

Es concreta l'horari de la jornada de cloenda: celebració eucarística, a les 19.30 a la Catedral i concert, a les 21.30 a la plaça de la Catedral. Es comenta que s'està preparant l'acte sacramental "El Teatro del Mundo", de Calderón de la Barca. Està prevista la seva representació al teatre del Born per al dia 25 d'abril. Es demana que es pot assumir com a acte celebratiu de l'Assemblea. Ningú es manifesta en contra. La representació tindrà caràcter benèfic per alguna institució o intenció especial.

S'informa que la peregrinació diocesana a Terra Santa serà possiblement dintre de la 1ª setmana de juny.

Finalment el Sr. Bisbe recorda la pròxima celebració de la Festa diocesana de Sant Antoni, a la qual s'hi convida especialment els membres del Consell Pastoral Diocesà.

* S'aixeca la sessió a les 13.30 hores.

CONVOCATÒRIA DE REUNIÓ

10 de febrer de 1998

Benvolgut/da en el Senyor:

Em plau convocar-te a la reunió de la Comissió organitzadora de l'Assemblea que tindrà lloc, si Déu ho vol, el dissabte, dia 21 de febrer, a les 10 h. del matí, al Seminari Diocesà.

A la reunió de la Comissió Permanent tinguda al Toro el dimecres passat, dia 4, vam preparar el següent ordre del dia:

1. Preparar la cinquena sessió del cap de setmana 28 i 29 de març, estudiant junts el contingut que hem donar a aquesta darrera sessió. La proposta a reflexionar seria

dedicar la cinquena sessió a “assimilar” tot el que hem treballat a les quatre sessions anteriors, fixant-nos en les “propostes operatives ja aprovades” i assenyalant “Prioritats” i “camins” per a dur-les a terme. Per tant, haurem d’organitzar la sessió amb horaris i mètode de feina, el qual podria incloure aquesta vegada un treball de grups.

2. Comentar aspectes concrets del final de l’Assemblea Diocesana:

a) Publicació o publicacions

b) Eucaristia de clausura del dissabte, dia 18 d’abril. Sugeriments per a la participació de tot el Poble de Déu. Sugeriments per a la celebració.

c) Invitació als representants d’altres esglésies cristianes

d) Concert del grup Xirat a la plaça de la Catedral

e) Acte sacramental “El teatro del mundo” al teatre Born. Proposta que la recaptació sigui per al Projecte Home, com a projecte social.

f) Cartell anunciador de la celebració de la clausura.

3. Precs i suggeriments.

Una abraçada,

Joan Mercadal Victory
Secretari

CONSELL DIOCESÀ D’ECONOMIA

REUNIÓ ORDINÀRIA. ACORDS (13-II-1998)

Ciutadella de Menorca, 29 de gener de 1998

Benvolgut/da:

Em plau convocar-te a la reunió del Consell Diocesà d’Economia que tindrà lloc, si Déu ho vol, el proper divendres, dia 13 de febrer de 1998, a les 19.30 del capvespre, a Cal Bisbe, a Ciutadella, i amb el següent ordre del dia:

1.- Previsió despeses 1998

2.- Situació qüestions pendents

3.- Informacions

Amb tot l’afecte,

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari General

ACORDS

El Consell Diocesà d'Economia, en la seva reunió ordinària del dia 13 de febrer de 1998, entre tots els temes tractats, ha pres els següents acords:

1. Procedir a la taxació de l'església de Sant Diego d'Alaior per part dels arquitectes del Bisbat.
2. Comunicar la resolució del Consell sobre els pressupostos econòmics de les parròquies que han estat aprovats: Sant Francesc, Sant Rafael i Sant Esteve de Ciutadella, Sant Bartomeu de Ferreries, Sant Francesc i Sant Antoni de Maó, Ntra. Sra. del Roser des Castell i Sant Climent, i fer una nova crida a les parròquies i organismes diocesans que encara no l'han presentat.

Ciutadella, 13 de febrer de 1998

COMISSIÓ DE PATRIMONI

REUNIÓ ORDINÀRIA. ACORDS (5-II-1998)

Ciutadella de Menorca, 2 de febrer de 1998

Benvolgut:

Em plau convocar-te a la reunió de la Comissió Diocesana del Patrimoni que tindrà lloc el proper dijous, dia 5 de febrer de 1998 al Seminari Diocesà, a les 16 hores.

Ordre del dia

1. Lectura i aprovació de l'Acta de la sessió anterior.
2. Informe sobre les obres de l'ermita de Sant Joan de Missa.
3. Informe sobre les obres de l'oratori de Sant Miquel de Ciutadella.
4. Sol·licitud de la parròquia de Sant Francesc de Ciutadella de restauració i canvi d'ús de la capella del baptisme.
5. Sol·licitud de supressió de la gelosia de fusta del cor de l'església del Socors de Ciutadella.
6. Remodelació d'espais a l'edifici del Seminari-Socors i noves propostes.
7. Informació sobre el Pla Director de Catedrals i la seva incidència en la continuació d'obres de restauració de la Catedral.
8. Informació sobre l'inici de l'inventari dels béns mobles de la diòcesi per part del Ministeri de Cultura i Govern Balear.
9. Informació sobre les obres de Santa Eulàlia i Sant Diego d'Alaior.
10. Precs i preguntes.

Atentament,

Jordi Pons Mercadal

ACORDS

La Comissió ha pres els següents acords en la seva reunió ordinària del dia 5 de febrer de 1998.

1. Donar pas als darrers detalls de la restauració de l'ermita de Sant Joan de Missa: paviment antic i graons de marbre, parets a pedra vista. Previsió de final d'obra: finals de febrer.

2. Fer el projecte de l'ornamentació dels presbiteri i església de Sant Miquel, ara que s'ha acabat la restauració i rehabilitació de tot el recinte: col·locació d'imatges, sagrari, etc.

3. Aprovar el projecte de la capella del baptisme i capella destinada a rebedor, a la parròquia de Sant Francesc de Ciutadella.

4. Preparar el pressupost i memòria de la façana nord i façana principal de la Catedral per a entregar-lo al Ministeri de Cultura en el moment en què es faci la petició prevista per principis del mes de març. Hi entraria fer les cates corresponents a l'antiga façana gòtica per a conèixer la seva situació i pendre les conseqüents determinacions.

5. Gestionar la tramitació de la personalitat jurídica del Museu Diocesà.

6. S'informa sobre el conveni entre el Bisbat de Menorca i el Govern Balear sobre l'inventari dels béns mobles de l'església diocesana. S'ha començat per la parròquia de Santa Maria de Maó.

Ciutadella, 5 de febrer de 1998

DELEGACIÓ DIOCESANA DE JOVENTUT

APLEC DE L'ESPERIT

Ciutadella, a 16 de Gener de 1998

Benvolgut

El proper dia 31 de Maig, Festa de la Pentecosta, es celebrarà a Vilafranca del Penedès la trobada de l'Aplec de l'Esperit, per a tots els joves de les diòcesis de Catalunya i les Illes Balears.

És una trobada a la que hi són convidats a participar tots els joves a partir dels 16 anys, però sobretot els seus animadors, responsables, caps, consiliaris i catequistes.

Des de sempre, la participació de joves de la nostra diòcesi ha estat activa i nombrosa, tant en el que fa referència a la preparació i treball dels materials, com en l'assistència a la mateixa trobada.

Ens dirigim a tu, perquè ben segur que compartim la preocupació pel com es viu, a uns pobles més que a altres, aquesta festa tan important per l'Església. L'Aplec pot i ha de ser una alternativa que, des de les parròquies, comunitats, grups, moviments, col·legis religiosos, classes de religió als Instituts, famílies... presentem als nostres joves.

Per açò convocam per al proper dia 30 de Gener, a les 8.30 del capvespre, a Ca Ses Monges des Mercadal, a tots els responsables de la pastoral juvenil de les parròquies i comunitats, dels col·legis religiosos, als professors de religió de secundària, caps escoltes, monitors d'esplai, equips diocesans i responsables dels moviments juvenils, per a presentar el material de preparació de l'Aplec i parlar de com organitzar la nostra participació (viatge, economia, possibilitats reals...).

Junt amb aquesta carta, us envii una carta del Sr. Bisbe de Menorca, Mns. Ciurana, convidant-nos a participar i preparar aquesta trobada, i un exemplar de la documentació que ens han fet arribar des de la Secretaria de l'Aplec, on hi podreu trobar un avanç del treball que s'està preparant i de l'organització prevista.

Perdoneu que insisteixi, però és molt important la vostra presència i la vostra implicació en tot aquest treball.

Per açò, fent nostres les paraules que s'han escollit com a lema de la trobada: deixem-lo fer, l'Esperit és amb nosaltres, en cada un dels nostres joves... facilitem-li entre tots la feina!

Fins ben prest, rep una salutació ben cordial i el desig de tota la Delegació que el 1998 es noti en tots la força i el coratge de l'Esperit enmig nostre.

Mª Ignàsia Gener Fernández

DELEGACIÓ D'ECUMENISME

ANTE LA SEMANA DE LA UNIDAD (18-25 ENERO 1998)

Como todos los años, desde el próximo día 18 de Enero, los cristianos, lastimosamente divididos, nos uniremos en la oración para implorar la gracia del Señor, a fin de que sepamos superar lo que nos divide y potenciar lo que nos une, y así demos testimonio unánime de Cristo ante el mundo, que necesita su salvación.

Nos encontramos en el segundo año de preparación para el Año Santo que pondrá fin al segundo milenio de cristianismo, durante el cual milenio, como nos ha recordado el Papa, se han realizado las mayores divisiones entre quienes creemos en Cristo.

Este año está dedicado a orar de modo especial al Espíritu Santo y fomentar en nosotros la virtud de la esperanza.

El Espíritu Santo es quien nos transmite los frutos de la Redención de Cristo, y por ello resulta especialmente oportuno confiarle nuestra plegaria en favor de la unidad.

El folleto con las lecturas y oraciones para este año, preparado conjuntamente por el Consejo Pontificio para la Unidad y el Consejo Ecuménico de las Iglesias, lo mismo que el que ha editado la Delegación de la Conferencia Episcopal Española, adaptado a la celebración de la misa, contiene abundantes sugerencias para la oración de estos días.

Que en todas las Eucaristías, clases de religión y reuniones de formación y apostolado, al menos en estos días se recuerde esta intención tan importante y se rece por ella.

El próximo Domingo día 18 no dejen los párrocos y rectores de iglesias de rezar en las Eucaristías por esta intención, invitando a los fieles a proseguir participando en los actos de plegaria hasta el Domingo día 25.

M^{ra} Ignacia Genet Fernández

DELEGACIÓ DIOCESANA DE JOVENTUT

DELEGACIÓ D'ECUMENISME

TREBALL A L'ESPIRIT

ANTE LA SEMANA DE LA UNIDAD (8-25 ENERO 1998)

Como todos los años, desde el próximo día 18 de Enero, los cristianos, llamados a la unidad, nos encontramos en la oración para implorar la gracia del Señor, a fin de poder superar la división y alcanzar la paz y la unidad. Y así, demos testimonio unánime de Cristo ante el mundo, que necesita la salvación. Nos comprometamos en el segundo año de preparación para el Año Santo que comienza el 25 de Enero, durante el cual, como nos ha recordado el Papa, se han realizado las mayores divisiones entre quienes creemos en Cristo. Este año, dedicado a la unidad, es un momento especial para el Espíritu Santo y tomaremos en nosotros la virtud de la esperanza.

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de gener

- 4.- Retorna de La Palma d'Ebre, on ha passat uns dies amb la família
- 5.- Celebra l'Eucaristia en una casa de religioses.
- 6.- Visita uns malalts.
- 7.- Rep visites. Celebra l'Eucaristia en el Seminari amb els components d'una associació.
- 8.- Es reuneix amb els responsables dels diferents serveis de l'edifici del Seminari: museu, biblioteca, casa sacerdotal i residència. Presideix el funeral del pare de Mn. Gerardo Villalonga Hellín.
- 9.- Rep visites. Es reuneix amb el Delegat d'Ensenyança de Menorca. Institueix en els ministeris de lector i acòlic el seminarista Josep Lluís Ponsetí.
- 10.- Presideix la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana. Dina amb els membres de la Delegació Diocesana de la Joventut. Presideix a Ferreries l'Eucaristia amb què s'inauguren els actes commemoratius dels 200 anys de la Parròquia de Sant Bartomeu.
- 11.- Celebra l'Eucaristia amb un grup de matrimonis.
- 12.- Rep visites.
- 13.- Rep visites.
- 14.- Rep visites a Maó.
- 15.- Despatx.
- 16.- Participa en els actes del Dia del Poble de Menorca. Presideix el sopar del diari "Menorca".
- 17.- Presideix l'Eucaristia i la processó de la Festa de Sant Antoni. Celebra també l'Eucaristia en l'Hospital Municipal de Ciutadella.
- 18.- Presideix l'Eucaristia dominical en la Parròquia des Castell, on seguidament té lloc la Pregària Ecumènica. Participa en la pregària vocacional que se celebra a la Parròquia de la Concepció, de Maó.
- 19 i 20.- Reunió de la CEAS a Madrid.
- 21.- Es reuneix amb el Conseller de Cultura del Consell Insular. Rep visites a Maó.
- 22.- Rep visites.
- 23.- Despatx.
- 24 i 25.- Participa en la 3ª Sessió de l'Assemblea Diocesana.
- 26.- Visita unes religioses.
- 27.- Es reuneix amb els arxiprestos.
- 28.- Rep visites a Maó.

- 29.- Reunió amb l'àrea d'economia de la Cúria Diocesana. Visites.
- 30.- Despatx i visites.
- 31.- Participa en l'Aplec Infantil Missioner al poliesportiu des Castell. Celebra l'Eucaristia en el Santuari de Maria Auxiliadora, de Ciutadella en la Festa de Sant Joan Bosco.

Mes de febrer

- 1.- Participa en els actes de la festa anual de la Unió dels Antics Alumnes dels Salesians. Presideix en el monestir de Santa Clara, de Ciutadella l'Eucaristia en la Jornada de la Vida Consagrada amb participació dels religiosos i religioses de Menorca.
- 2.- Assisteix als actes organitzats per Vida Creixent en la Parròquia de Ferreries, on presideix l'Eucaristia. Celebra també l'Eucaristia a la Catedral en la festa de la titular de Parròquia.
- 3.- Visita la classe de Religió de 1 A d'ESO del Col·legis dels Salesians de Ciutadella. Rep visites.
- 4.- Visita la classe de Religió de 1 B d'ESO del Col·legi dels Salesians de Ciutadella. Rep visites a Maó. Es reuneix al Toro amb la Permanent del Consell Pastoral Diocesà.
- 5.- Visita la classe de Religió de 2 A d'ESO del Col·legi dels Salesians de Ciutadella. Es reuneix amb la Comissió de Patrimoni.
- 6.- Visita la classe de Religió de 2 B d'ESO del Col·legi dels Salesians de Ciutadella. Presideix l'Eucaristia organitzada per Mans Unides en l'església de les Concepcionistes de Maó.
- 7.- Assisteix a l'inauguració d'unes instal·lacions radiofòniques. Visita dos preveres malalts.
- 8.- Participa en la pregària vocacional que se celebra en la Parròquia del Carme, de Maó.
- 9.- Despatx.
- 10.- Rep visites. Assisteix a una conferència sobre tema familiar.
- 11.- Participa en la jornada de formació permanent del clergat.
- 12.- Rep visites.
- 13.- Es reuneix amb els membres de l'IDEC i amb el Consell Diocesà d'Economia.
- 14.- Visita unes religioses. Assisteix al partit de bàsquet en benefici del Projecte Home.
- 15.- Celebra l'Eucaristia amb un grup de matrimonis.
- 16.- Rep visites. Assisteix a Migjorn a una conferència sobre Sor Mª Rafela del Sagrat Cor, Fundadora de la Congregació de les Germanes Missioneres dels Sagrats Cors.
- 17.- Rep visites. Visita les obres de restauració de l'ermita de Sant Joan de Missa.

- 18.- Rep visites a Maó.
- 19 i 20.- Visita canònica al Monestir de les Clarisses de Ciutadella.
- 21.- Es reuneix amb la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana.
- 22.- Visita un prevere malalt.
- 23.- Rep visites.
- 24.- Diferents gestions a Barcelona.
- 25.- Presideix a la Catedral l'Eucaristia del Dimecres de Cendra.
- 26.- Rep visites. Celebra l'Eucaristia amb un grup de laics.
- 27.- Rep visites i grava un programa per a COPE.
- 28.- Participa en la 4ª Sessió de l'Assemblea Diocesana.

CRÒNICA DIOCESANA

PREGÀRIA ECUMÈNICA

CRÒNICA

2 LLENGÜES, 1 VEU

Diumenge passat, dia 18 de gener, a migdia novament la parròquia del Roser (ES CASTELL) acollí creients de l'Església Catòlica i de l'Església Anglicana per a una pregària ecumènica. Va ser presidida conjuntament pel Bisbe de la Diòcesi i pel capellà anglicà. La pregària, que va comprendre cants, lectura de l'evangeli, credo apostòlic, peticions, es va fer en català i en anglès, de forma que cadascú hi pogués participar en la seva pròpia llengua. Tant el bisbe com el capellà anglicà van parlar cadascú en la seva llengua, però els assistents podien seguir l'homilia segons el text traduït. Després del Parenostre i l'abraçada de pau, la celebració es va cloure amb l'himne "La terra lloï el Senyor" ("Praise to the Lord"). Es pot dir que les bones relacions anglicano-catòliques van quedar ben paleses en aquesta pregària feta amb 2 llengües i 1 sola veu.

HOMILIA DEL SR. BISBE

Tots els seguidors de Jesucrist som conscients que, per la fe i el baptisme, som fills del Pare Déu. Tots hem rebut l'Esperit de filiació, que ens fa clamar "abba Pare". Per tant, som germans perquè, en Crist, ens uneix el mateix Esperit de filiació. Per l'Esperit tots hem estat fets fills en el Fill. Gràcies al do de l'Esperit formem una sola família. Amb tot, som molt conscients que, malgrat ser més nombroses les coses que ens uneixen, encara n'hi ha que ens separen. La nostra fraternitat no és plena. Encara hem de progressar en la nostra comunió fins a

poder arribar a la plena comunió eucarística. Encara segueix l'escàndol de la nostra divisió perquè no podem presentar davant el món el testimoni d'una comunió plena.

És possible que davant el fet de la nostra divisió, ens hagi vingut més d'un cop aquest pensament: "Déu ho vol així!" O bé, amb una distinció sàvia: "Déu ho permet! Ell sabrà el perquè!". Germans, també el sabem nosaltres el perquè de les nostres divisions! El perquè no és altre que l'egoisme o el desamor dels homes i de les dones, el mateix perquè de tot pecat. Els seguidors de Jesucrist estem dividits perquè no hem estimat ni estimem prou. I per tant no hem guardat la seva paraula. "Qui m'estima, guardarà la meua paraula", hem escoltat en la lectura evangèlica. I la paraula, el manament de Jesucrist va ser molt clar: "Aquest és el meu manament: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat. Ningú no té un amor més gran que el qui dóna la vida pels seus amics" (Jn 15, 12-13). No hem estimat ni estimem, com Jesucrist, d'una forma gratuïta, desinteressada. Certament hi ha obstacles doctrinals, històrics, a la nostra unitat, però m'atreveixo a dir que aquests obstacles no són els més importants. Potser, al llarg dels segles, hem invocat massa les veritats que ens separen i no ens hem esforçat per fer realitat l'amor que ens hagués ajudat a conèixer-nos millor, a apreciar-nos i a apropar-nos.

I avui Jesucrist ens acaba de dir que l'Esperit ens fa recordar tot el que ell ens ha dit i ens ho farà entendre. L'Esperit Sant és esperit d'amor; és l'amor del Pare i del Fill. Per ell la caritat de Déu habita en nosaltres; la seva presència fa que ens adonem que el Pare ens estima, ens fa possible de correspondre a aquest amor i ens fa capaços d'estimar els nostres germans com Jesucrist ens estima a nosaltres. L'Esperit Sant ens recorda un cop més el manament de l'amor de Jesucrist i ens dóna la força necessària per a complir-lo. L'Esperit, que és esperit d'amor ve, com ens ha dit Sant Pau, "a ajudar la nostra flaqueza"; tots l'hem rebut precisament en el baptisme per ajudar-nos a estimar el pare Déu i els germans, sobretot els germans en la fe. L'Esperit és el qui ve per canviar el nostre cor de pedra per un cor de carn: un cor disposat a estimar (cfr. Ez 11, 19). Perquè el camí cap a la nostra unitat demana, sobretot, una conversió de cor, una conversió a la humilitat, a la senzillesa, a la pobresa, a una disponibilitat total, que ens faci adonar d'aquells camins d'unió que ara el cap no veu potser perquè el cor no els vol veure.

Preguem per demanar la gràcia de la nostra reconciliació, per la conversió de tots a Crist i per la conversió recíproca en Crist. Que el Senyor ens concedeixi la saviesa de conèixer la voluntat del pare Déu i la docilitat a les mocions del Sant Esperit per a complir-la. Que la unitat dels cristians serà un do de Déu, n'estem convençuts, de tan difícil com la trobem per les nostres pobres forces; però estem convençuts, al mateix temps, que, si nosaltres no ens afanyem a fer-nos capaços d'unitat, el do de Déu no trobarà qui l'aculli. Fer-nos capaços d'unitat, amb un esforç de fidelitat als impulsos de l'Esperit de l'amor, aquest és el

nostre treball.

Dono gràcies a Déu perquè un any més ens ha permès de retrobar-nos i reconèixer-nos mútuament com a germans en Crist, que ho manifestem a través d'aquesta pregària i d'altres accions conjuntes de solidaritat amb els més necessitats. Mitjançant aquest testimoniatge, sabem que ja compartim la comunió, gràcies a la misericòrdia de Déu, i manifestem el nostre propòsit que arribi a la plenitud que Crist vol. Entretant seguirem pregant i estimant-nos per tal de fer-nos dignes del do de la unitat.

HOMILIA DEL RVND. DR. S. E. STEPHENS

En el nom de l'Església Anglicana de l'illa de Menorca, es un plaer especial per a mi de poder manifestar el nostre amor i agraïment al Sr. Bisbe de Menorca, al Sr. Rector d'aquesta Parròquia i a tots els nostres germans i germanes en Crist, amb motiu del començament de la setmana de pregària per la unitat dels cristians. Aquesta reunió d'un nombre considerable de cristians ens recorda a cadascú de nosaltres que l'Esperit Sant desitja aquesta unitat dins de l'Església, per la qual va pregar Nostre Senyor.

En l'Evangelí que s'ha proclamat fa uns moments, Jesús diu que si un home m'estima mantindrà la meua paraula, i el meu pare l'estimarà, i vindrem a fer-hi estada en ell. Aquest és el repte que Jesucrist ens posa al davant nostre, catòlics i anglicans, units en aquesta hermosa església des Castell: ser testimonis del seu desig de treballar junts per la pau i la reconciliació dins l'Església. Fa pocs mesos de la meua arribada a Menorca i puc manifestar amb tota claretat que a moltes parts del nostre món tindrien enveja d'aquesta relació especial que gaudim ambdues denominacions cristianes. Segles de manca de confiança i inclús d'enemistat, s'han baratat en aquesta illa per un enteniment i amor entre nosaltres. Aquesta nova relació, que a la força ha d'alegrar al Cor del Senyor, és un legat d'amorosa confiança dels qui ens han precedit en la fe cristiana. Avui volem honrar la seva memòria i pregam perquè tots junts, l'Església en Menorca, pugui ser un exemple resplendent d'amor cristià i de reconciliació per les altres comunitats cristianes d'Europa.

Però hem de tenir en compte que el fet d'estar units aquí és perquè l'Església està desunida a causa dels pecats dels homes i dones. Sense excepció, tots hem faltat a la glòria de Déu i a la seva esperança en nosaltres. I és per aquest coneixement dels nostres pecats que ens hem reunit durant aquest matí, en un acte de penitència i d'agraïment. Tots junts hem d'admetre l'origen pecaminós de la desunió i de la divisió; però també hem de lloar a Déu per tot el que compartim entre nosaltres.

És el gran amor de Crist que ens ha mogut a reunir-nos en aquesta església. A través de l'oració en comú i de la lectura de les Sagrades Escripures, tant els

catòlics com els anglicans cercam de trobar la voluntat del Senyor per la seva Església i per el món. Esteim aquí reunits en obediència al seu manament d'estimar-nos els uns als altres, amb els cors oberts i amb el desig de cercar el guiatge de l'Esperit Sant.

Per a molta de gent, la setmana de pregària per la unitat dels cristians, és una gran oportunitat per a revitalitzar la nostra vida espiritual, tant a través dels sacraments de l'Església com per l'oració quotidiana i l'estudi de la Bíblia; els cristians de totes les denominacions poden créixer junts en l'amor i en el servei a Déu i al món.

Si Déu, per mitjà de Jesucrist, ha acampat entre nosaltres, el repte d'aquesta setmana de pregària per la unitat és morir a nosaltres mateixos perquè l'amor i la llum de Crist pugui habitar en nosaltres. El pecat de la desunió entre els cristians és gran, però hi ha un pecat molt més gran per l'Església Cristiana: conduir aquest món sangrient, per el qual Crist va donar la vida, cap a una més gran foscor.

Encara que siguem cristians de diferents denominacions, vosaltres i jo, hem de reflectir la presència de Jesucrist en les nostres vides, de pensament, de paraula i de fet. Només a través de la Paraula i del Sagrament som cridats a atracar-nos al nostre Salvador. A la vegada, la llum i l'amor que surti de les nostres vides farà possible que molts d'altres, perduts en la Vall de les Ombres, puguin agafar el bon camí que condueix a la salvació. AMÉN.

Vè. APLEC MISSIONER INFANTIL

Casi un millar de niños y niñas procedentes de todos los centros catequéticos de la diócesis, acompañados de sus párrocos y catequistas se concentraron en el Polideportivo Municipal de Es Castell para celebrar la Jornada de la Infancia Misionera, organizada conjuntamente por las delegaciones de Catequesis y Misiones.

Este encuentro ha sido precedido de varias sesiones de catequesis en las que se ha tratado de profundizar en un pasaje evangélico (Jn. 1, 35-51) en el que se pone de manifiesto el progresivo descubrimiento que hacen los discípulos de la persona de Jesucristo y de cómo lo dan a conocer a los demás, de manera que nuestros niños y niñas adquieran cada vez mayor conciencia del don de la fe y de la necesidad de transmitirla al resto de niños y niñas del mundo que todavía no conocen a Jesucristo, especialmente aquellos que viven en los países de misión de Asia, África y América. Para mejor identificarse con ellos, habían preparado unos sombreros o distintivos propios de aquellos continentes y unas vistosas pancartas alusivas a cada arciprestazgo y centro catequético.

La animación musical corrió a cargo de Nito Martí, que supo infundir a los niños y niñas sentimientos de fe, de amor y de solidaridad a través del ritmo de su guitarra. Un grupo procedente del Centro Catequético de María Auxiliadora (Ciutadella) escenificó la escena evangélica referida y, a partir de este momento, cada centro catequético tuvo ocasión de poner en común el trabajo preparatorio realizado, es decir, explicar cada uno a su manera, cómo darían a conocer a Jesucristo: canciones, escenificaciones, carteles, manifestos, etc., que ponen de manifiesto el amor infinito de Jesucristo por todos nosotros, fueron los medios escogidos para anunciar nuestra fe a los niños y niñas de los países de misión.

Una vez terminadas estas intervenciones, el Obispo de Menorca consiguió captar la atención de todos los presentes, enlazando lo mejor de todas las aportaciones con el mensaje de la Jornada, suscitando el entusiasmo misionero en nuestros niños y niñas.

A continuación, todos los centros catequéticos entregaron su aportación económica para las Obras Misionales y para concluir, después de unas palabras del delegado diocesano de Misiones, tres catequistas dirigieron unas oraciones en favor de los niños y niñas de aquellos continentes.

La bendición de monseñor Francesc Xavier Ciuraneta y unos cantos dieron por finalizada la Jornada, que se vio deslucida por el mal tiempo, que obligó a suprimir los actos previstos para la concentración y despedida.

Nuestro agradecimiento para todos los participantes y también para el Ayuntamiento de Es Castell, personal del polideportivo Municipal, Policía Local, Grupo Folklórico Castell de Sant Felip y Cruz Roja de Mahón.

DIADA DE “VIDA CREIXENT”

La Diada de Vida Creixent, moviment cristià de persones majors de cinquanta cinc anys, que a Menorca es va crear ara fa cinc anys, celebrà la festa de la Candelera entre un molt numerós públic a l'església Santa Maria de Ferreries. La celebració va començar a primeres hores de la tarda amb les intervencions dels coordinadors del grup, el matrimoni format per Pau Gorrias Marquès i Paula Pons Pons, i del viceconsiliari Cristòfol Vidal. Els seus parlaments van voler remarcar la importància de la comunicació de la gent gran per obrir i intensificar les relacions amb les persones, o com digué Pau Gorrias, per créixer i difondre el missatge en el qual els 400 membres del moviment cristià, creats en torn de les parròquies de l'illa, estan treballant durant aquest any: Jesús, responent al consell del Papa d'aprofundir en les tres persones de la Santa Trinitat. Vidal, per altra banda, va voler remarcar amb les seves paraules la necessitat de comunicació entre els joves i la gent gran per tal de compartir,

intercanviar experiències i enriquir-nos mútuament. Els grans no s'han de tancar als joves i els joves han de poder treure profit de la seva saviesa, va venir a dir Cristòfol Vidal.

L'Eucaristia, després presidida pel bisbe de Menorca, Francesc Xavier Ciuraneta, va recobrar les paraules de les Sagrades Escripures del dia de la Presentació del Senyor al temple i que expliquen com Simeó un home gran, just i piatós, va reconèixer Déu el Salvador en el fillet Jesús il·luminat per l'Esperit Sant. És, per això, que la seva intervenció a l'homilia es va centrar en la importància d'obrir-nos a la seva llum, que ens dona la fe i a reflexionar sobre Jesús, perquè coneixent-lo millor també, l'estimem més. "L'Eucaristia ens dona els instruments per apropar-nos a Déu" i acabà recordant les frases de Pau VI on deixa constància de que "Jesucrist ens és necessari i que cal que el sapiguem descobrir per viure la seva presència salvadora avui i sempre". La festa continuà acte seguit amb una intervenció d'un grup de fillets de Ferreries, ball de fangando, recital de poemes i gloses, a més d'un recital de la mà de la coral de l'Associació de Gent Gran i Pensionistes de l'Esplai de Ciutadella.

EL NIÑO MISIONERO

Casi un millar de niños y niñas procedentes de todos los centros catequéticos de la diócesis, acompañados por sus familias, se concentraron en el Polideportivo Municipal de Es Castell para celebrar la Jornada de la Infancia y la Juventud. El día 15 de mayo, a las 10 de la mañana, se inició la celebración con una misa celebrada por el sacerdote de Es Castell, don Juan María de Ferrer. A las 11 de la mañana se celebró un momento de oración con la participación de todos los asistentes. Después de un momento de descanso, se inició la celebración con una misa celebrada por el sacerdote de Es Castell, don Juan María de Ferrer. A las 11 de la mañana se celebró un momento de oración con la participación de todos los asistentes. Después de un momento de descanso, se inició la celebración con una misa celebrada por el sacerdote de Es Castell, don Juan María de Ferrer.

SECCIÓ DOCUMENTAL

MISSATGE DEL SANT PARE PER A LA QUARESMA DE 1998

Veniu, beneïts del meu Pare, perquè era pobre i marginat i m'heu acollit!

Estimats germans i germanes:

1. La Quaresma ens proposa cada any el misteri de Crist, al qual "l'Esperit va conduir pel desert" (Lc 4, 1). Amb aquesta singular experiència, Jesús va donar testimoniatge del seu lliurament total a la voluntat del Pare. L'Església ofereix aquest temps litúrgic als fidels per tal que es renovin interiorment, mitjançant la paraula de Déu, i puguin manifestar en la vida l'amor que Crist infon en el cor de qui creu en Ell.

Aquest any, l'Església, en la seva preparació per al Gran Jubileu de l'any 2000, contempla el misteri de l'Esperit Sant. Per ell es deixa guiar "pel desert", per a experimentar amb Jesús la fragilitat de la criatura, però també la proximitat del Déu que ens salva. El profeta Osees escriu: "Jo la seduiré, la portaré al desert i li parlaré al cor" (Os 2, 16). La Quaresma és, doncs, un camí de conversió en l'Esperit Sant, per a trobar Déu en la nostra vida. En efecte, el desert és un lloc d'aridesa i de mort, sinónim de soledat, però també de dependència de Déu, de recolliment i de retorn al que és essencial. L'experiència de desert significa per al cristià sentir en primera persona la pròpia petitesa davant Déu i, d'aquesta manera, fer-se més sensible a la presència dels germans pobres.

2. Aquest any vull proposar, per tal que tots els fidels en facin reflexió, les paraules inspirades en l'Evangeli de Mateu: Veniu, beneïts del meu Pare, perquè era pobre i marginat i m'heu acollit (cf. Mt 25, 34-36).

La pobresa té diferents significats. El més immediat és la manca de mitjans materials suficients. Aquesta pobresa, que per a molts dels nostres germans arriba fins a la misèria, constitueix un escàndol. Es manifesta de múltiples maneres i està en connexió amb molts i dolorosos fenòmens: la mancança de l'aliment necessari i de l'assistència sanitària indispensable; la manca o la penúria de l'habitatge, amb les conseqüents situacions de promiscuïtat; la marginació social per als més dèbils i dels processos productius per als desocupats; la soledat de qui no té ningú amb qui comptar; la condició de pròfug de la pròpia pàtria i de qui sofreix la guerra o les seves ferides; la desproporció en els sous; la manca d'una família, amb les greus conseqüències que se'n poden derivar, com la droga i la violència. La privació del que és necessari per a viure humilia l'home: és un drama davant el qual la consciència de qui té la possibilitat d'intervenir no pot romandre indiferent.

Existeix també una altra pobresa, igualment greu, que consisteix en la mancança no de mitjans materials, sinó d'un aliment espiritual, d'una resposta a les qüestions essencials, d'una esperança per a la pròpia existència. Aquesta pobresa que afecta l'esperit provoca gravíssims sofriments. Tenim davant nostre les conseqüències, freqüentment tràgiques, d'una vida buida de sentit. Aquesta forma de misèria es

manifesta sobretot en els ambients on l'home viu en el benestar, materialment satisfet, però espiritualment desproveït d'orientació.

Es confirma la paraula del Senyor en el desert: "L'home no viu només de pa: viu de tota paraula que surt de la boca de Déu" (Mt 4, 4). En el més íntim del seu cor l'ésser humà demana sentit i demana amor.

A aquesta pobresa es respon amb l'anunci, corroborat amb els fets, de l'evangeli que salva, que fa llum també en la foscor del dolor, perquè comunica l'amor i la misericòrdia de Déu. En última instància allò que consumeix l'home és la fam de Déu: sense el consol que prové d'Ell, l'ésser humà es troba abandonat a si mateix, necessitat perquè li manca la font d'una vida autèntica.

Des de sempre l'Església combat totes les formes de pobresa, perquè és Mare i es preocupa que cada ésser humà pugui viure plenament la seva dignitat de fill de Déu. El temps de Quaresma és especialment indicat per a recordar als membres de l'Església aquest compromís seu en favor dels germans.

3. La sagrada Escripura conté contínues crides a la sol·licitud envers el pobre, perquè en ell es fa present Déu mateix: "Qui es compadeix del pobre presta al Senyor, i ell li retornarà el préstec" (Pr 19, 17). La revelació del Nou Testament ens ensenya a no menysprear el necessitat, perquè Crist s'hi identifica. En les societats opulents, i en un món cada vegada més marcat per un materialisme pràctic que envaeixi tots els àmbits de la vida, no podem oblidar les enèrgiques paraules amb què Crist amonesta els rics (cf. Mt 19, 23-24; Lc 6, 24-25; Lc 16, 19-31). No podem oblidar, especialment, que Ell mateix "es va fer pobre" perquè nosaltres ens enriquíssim amb la seva pobresa (cf. 2Co 8, 9). El Fill de Déu "es va fer no res: prengué la condició d'esclau [...], s'abaixà i es féu obedient fins a la mort, i una mort de creu" (Fl 2, 7-8). L'assumpció per part de Crist de la realitat humana en tots els aspectes, inclosos el de la pobresa, el sofriment i la mort, fa que en Ell s'hi pugui reconèixer tota persona.

Fent-se pobre, Crist ha volgut identificar-se amb cada pobre. Per això, també el judici final, les paraules del qual inspiren el tema d'aquest MISSATGE, presenta Crist beneït qui ha reconegut la seva imatge en l'indigent: "Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu" (Mt 25, 40). Per això, qui veritablement estima Déu acull el pobre. Sap, en efecte, que Déu ha pres aquesta condició i ho ha fet per a ser solidari fins a l'extrem amb els homes. L'acollida del pobre és signe de l'autenticitat de l'amor a Crist, com ho demostra sant Francesc, que besa el leprós perquè en ell ha reconegut Crist que sofreix.

4. Tots els cristians estan cridats a compartir les penes i les dificultats del proïsme, en el qual Déu mateix s'hi troba amagat. Però obrir-se a les necessitats del germà implica un acolliment sincer que només és possible amb una actitud personal de pobresa d'esperit. En efecte, no hi ha únicament una pobresa de signe negatiu; hi ha també una pobresa que és beneïda per Déu. L'evangeli l'anomena "feliç" (cf. Mt 5, 3). Gràcies a ella el cristià reconeix que la pròpia salvació prové exclusivament de Déu i, al mateix temps, es fa disponible per a acollir i servir els germans, als quals considera superiors a ell mateix (cf. Fl 2,3).

La pobresa espiritual és fruit del cor nou que Déu ens dóna; en el temps de Quaresma aquest fruit ha de madurar en actituds concretes, com ara l'esperit de servei, la disponibilitat per a buscar el bé dels nostres semblants, la voluntat de comunió amb el germà, el compromís de combatre l'orgull que ens impedeix obrir-nos al proïsme.

Aquest clima d'acollença és potser més necessari en els nostres dies, en què es constaten diverses formes de rebuig del proïsme, les quals es manifesten de manera preocupant en el problema dels milions de refugiats i exiliats, en el fenomen de la intolerància racial –fins i tot pel que fa a persones l'única culpa de les quals és cercar treball i millors condicions de vida fora de la seva pàtria–, en la por a tot el que és diferent i, per aquest motiu, considerat com una amenaça.

La paraula del Senyor adquireix així nova actualitat davant les necessitats de tantes persones que demanen un habitatge, que lluiten per un lloc de treball, que reclamen educació per als seus fills. Pel que fa a aquestes persones l'acolliment segueix essent un repte per a la comunitat cristiana, que no pot deixar de sentir-se compromesa per aconseguir que cada ésser humà pugui trobar condicions de vida d'acord amb la seva dignitat de fill de Déu.

Exhorto cada cristià, en aquest temps quaresmal, a fer visible la seva conversió personal amb un signe concret d'amor envers qui té una necessitat, reconeixent-hi el rostre de Crist que li repeteix, gairebé de tu a tu: “Era pobre, era marginat [...] i tu m'has acollit”.

5. Gràcies a aquest compromís, es tornarà a encendre la llum de l'esperança per a moltes persones. Quan, amb Crist, l'Església serveix l'home en necessitat, obre els cors per entreveure, més enllà del mal i del sofriment, més enllà del pecat i de la mort, una nova esperança. En efecte, els mals ens afligeixen, la dimensió dels problemes, el nombre dels qui sofreixen, representen una frontera humanament infranquejable. L'Església ofereix la seva ajuda, també material, per alleugerir aquestes dificultats. Però sap que pot i ha de donar molt més: el que se n'espera és sobretot una paraula d'esperança. Allí on els mitjans materials no són capaços de mitigar la misèria, com, per exemple, en el cas de les malalties del cos o de l'esperit, l'Església anuncia al pobre l'esperança que ve de Crist. En aquest temps de preparació a la Pasqua, vull repetir aquest anunci. En l'any en què l'Església, com a preparació del Jubileu de l'any 2000, dedica a la virtut de l'esperança, repeteixo a tots els homes, però especialment a qui se sent més pobre, sol, afligit, marginat, les paraules de la Seqüència pasqual: “Certament va ressuscitar el meu amor i la meva esperança!” Crist ha vençut el mal que incita l'home a l'embrutiment, al pecat que tortura el cor en l'egoisme i al temor de la mort que l'amenaça.

En el misteri de la mort i resurrecció de Crist, nosaltres albirem una llum per a cada home. Aquest missatge quaresmal és una invitació a obrir els ulls de la pobresa de moltes persones. Vol indicar també un camí per a trobar en la Pasqua Crist, que, donant-se com a aliment, inspira confiança i esperança en els nostres

cors. Espero, doncs, que la Quaresma d'aquest any 1998 sigui per a cada cristià una ocasió per a fer-se home amb el Fill de Déu, per a ser instrument del seu amor al servei del germà necessitat.

Vaticà, 9 de setembre de 1997

Joannes Paulus II pp

MENSAJE DEL PAPA CON OCASIÓN DE LA VI JORNADA MUNDIAL DEL ENFERMO (11 de febrero de 1998)

¡Amadísimos hermanos y hermanas!

1. La celebración de la próxima Jornada mundial del enfermo, el 11 de febrero de 1998, tendrá lugar en el santuario de Loreto. Al recordar el momento en el que el Verbo se hizo carne en el seno de la Virgen María por obra del Espíritu Santo, el lugar que ha sido elegido nos invita a fijar nuestra mirada en el misterio de la Encarnación.

En mis diversas peregrinaciones a este "primer santuario de alcance internacional dedicado a la Virgen y, por varios siglos, auténtico centro mariano de la cristiandad" (Carta a mons. Pasquale Macchi, delegado pontificio para el santuario de Loreto, 15 de agosto de 1993: *L'Osservatore Romano*, edición en lengua española, 24 de septiembre de 1993, p. 6), siempre he sentido la cercanía especial de los numerosos enfermos que acuden aquí con gran confianza. "¿Dónde podrían ser acogidos mejor que en la casa de Aquella que precisamente las letanías lauretanas nos llevan a invocar como Salud de los enfermos y Consuelo de los afligidos?" (ib.).

La elección de Loreto, por consiguiente, se armoniza bien con la larga tradición de la amorosa atención de la Iglesia hacia los que sufren en el cuerpo y en el espíritu. Este lugar estimulará la oración que los fieles elevan al Señor por los enfermos, confiando en la intercesión de María. Asimismo, esta importante cita es para la comunidad eclesial una ocasión para detenerse con devoto recogimiento ante la santa Casa, imagen de un acontecimiento y de un misterio fundamental cual es la encarnación del Verbo, para acoger la luz y la fuerza del Espíritu, que transforma el corazón del hombre en morada de esperanza.

2. "Y el verbo se hizo carne" (Jn 1, 14). En el santuario de Loreto, más que en otros lugares, es posible comprender el profundo sentido de estas palabras del evangelista Juan. Dentro de las paredes de la santa Casa, Jesucristo, "Dios con nosotros", nos habla con especial vigor sobre el amor del Padre (cf. Jn 3, 16), que en la Encarnación redentora encontró su más alta manifestación. Buscando al hombre, Dios mismo se hizo hombre, estableciendo un puente entre la

trascendencia divina y la condición humana. “A pesar de su condición divina, no hizo alarde de su categoría de Dios; al contrario, se despojó de su rango (...), se rebajó hasta someterse a la muerte, y una muerte de cruz” (Flp 2, 6-8). Cristo no vino para eliminar nuestras penas, sino para compartirlas y, asumiéndolas, darles un valor salvífico: haciéndose partícipe de la condición humana, con sus límites y sus dolores, él la ha redimido. La salvación realizada por él, ya prefigurada en las curaciones de los enfermos, abre horizontes de esperanza a quienes se encuentran en el difícil tiempo del sufrimiento.

3. “Por obra del Espíritu Santo”. El misterio de la Encarnación es obra del Espíritu, que en la Trinidad es “la Persona-amor, el don increado (...), fuente eterna de toda dádiva que proviene de Dios en el orden de la creación, el principio directo y, en cierto modo, el sujeto de la autocomunicación de Dios en el orden de la gracia” (Dominum et vivificantem, 50). A él ha sido dedicado el año 1998, segundo de la preparación inmediata al jubileo del 2000.

Derramado en nuestros corazones, el Espíritu Santo hace que sintamos de manera inefable al “Dios cercano” que Cristo nos ha revelado: “La prueba de que sois hijos es que Dios ha enviado a nuestros corazones el Espíritu de su Hijo que clama ‘¡Abbá, Padre!’” (Ga 4, 6). Él es el verdadero custodio de la esperanza de todas las criaturas humanas y, de manera especial, de las que “poseen las primicias del Espíritu” y “anhelan la redención de su cuerpo” (cf. Rm 8, 23). Como proclama la Secuencia litúrgica de la solemnidad de Pentecostés, en el corazón del hombre el Espíritu Santo se convierte en verdadero “padre de los pobres, dador de dones, luz de los corazones”; se vuelve “dulce huésped del alma” que da “descanso” en la fatiga, “frescura” en el “calor” del día, “consuelo” en las inquietudes, en las luchas y en los peligros de todo tiempo. Es el Espíritu quien da al corazón humano la fuerza para afrontar las situaciones difíciles y para superarlas.

4. “En el seno de la Virgen María”. Al contemplar las paredes de la santa Casa, nos parece escuchar aún el eco de las palabras con las que la Madre del Señor dio su consentimiento y su cooperación en el proyecto salvífico de Dios: heme aquí, el abandono generoso; hágase, la sumisión confiada. Siendo capacidad pura de Dios, María hizo de su vida una cooperación constante en la obra salvífica realizada por su Hijo Jesús.

En este segundo año de preparación para el jubileo, debemos contemplar e imitar a María “sobre todo como la mujer dócil a la voz del Espíritu, mujer del silencio y de la escucha, mujer de esperanza, que supo acoger como Abraham la voluntad de Dios “esperando contra toda esperanza” (Rm 4, 18): (Tertio millennio adveniente, 48). Cuando se declaró esclava del Señor, María sabía que se ponía también al servicio de su amor a los hombres. Mediante su ejemplo ella nos ayuda a comprender que la aceptación incondicional de la soberanía de Dios pone al hombre en una actitud de total disponibilidad. De este modo, la Virgen se convierte en modelo de la atención vigilante y de la compasión por el que sufre. Después de haber acogido con generosidad el mensaje del ángel, tiene un significado especial

el hecho de que inmediatamente la Virgen se dirigió para servir a Isabel. Más tarde, ante la situación embarazosa de los esposos en Caná de Galilea, captará su petición de ayuda, convirtiéndose así en el reflejo elocuente del amor benévolo de Dios. El servicio de la Virgen encontrará su manifestación máxima al participar en el sufrimiento y en la muerte de su Hijo cuando, al pie de la cruz, aceptará la misión como Madre de la Iglesia.

Contemplando a la Virgen, Salud de los enfermos, muchos cristianos, a lo largo de los siglos, han aprendido a revestir de ternura materna su asistencia a los enfermos.

5. La contemplación del misterio de la Encarnación, que con tanta inmediatez nos recuerda la Casa de Loreto, hace revivir la fe en la obra salvífica de Dios, que ha liberado en Cristo al hombre del pecado y de la muerte y ha abierto el corazón a la esperanza de unos cielos nuevos y una tierra nueva (cf. 2 P 3, 13). En un mundo lacerado por sufrimientos, contradicciones, egoísmos y violencias, el creyente está convencido de que “la creación entera gime hasta el presente y sufre dolores de parto” (Rm 8, 22) y asume el compromiso de ser, con su palabra y con su vida, testigo de Cristo resucitado.

Por esta razón, en la carta apostólica Tertio millenio adveniente he invitado a los creyentes a valorar “los signos de esperanza presentes en este final de siglo, a pesar de las sombras, que con frecuencia los esconden a nuestros ojos”, y a poner particular atención en “los progresos realizados por la ciencia, por la técnica y sobre todo por la medicina al servicio de la vida humana” (n. 46). Sin embargo, los resultados positivos obtenidos para eliminar las enfermedades y aliviar los sufrimientos no deben hacernos olvidar las numerosas situaciones en las que se ignora y atropella el valor central y la dignidad de la persona humana, como sucede cuando se considera la sanidad como un lucro y no como un servicio solidario; cuando se deja sola a la familia ante los problemas de la salud; o cuando las personas más débiles de la sociedad se ven obligadas a soportar las consecuencias de una injusta falta de atención y de discriminaciones.

Con ocasión de esta Jornada mundial del enfermo deseo animar a la comunidad eclesial a renovar el compromiso para transformar la sociedad humana en una casa de esperanza, en colaboración con todos los creyentes y los hombres de buena voluntad.

6. Este compromiso requiere que la comunidad eclesial viva la comunión: sólo donde los hombres y las mujeres, mediante la escucha de la Palabra, la oración y la celebración de los sacramentos, se vuelven “un solo corazón y una sola alma”, se desarrolla la solidaridad fraterna, se comparten los bienes y se cumple lo que san Pablo recuerda a los cristianos de Corinto: “Si sufre un miembro, todos los demás sufren con él” (1 Co 12, 26).

La Iglesia, mientras se prepara para el gran jubileo del año 2000, está llamada a intensificar sus esfuerzos para traducir en proyectos concretos la comunión sugerida por las palabras del Apóstol. Las diócesis, las parroquias y todas las

comunidades eclesiales han de hacer lo posible para presentar los temas de la salud y de la enfermedad a la luz del Evangelio; han de animar la promoción y la defensa de la vida y de la dignidad de la persona humana, desde su concepción hasta su fin natural; deben realizar de manera concreta y visible la opción preferencial por los pobres y los marginados y, entre éstos, dedicar una amorosa atención a las víctimas de las nuevas enfermedades sociales, a los minusválidos, a los enfermos crónicos, a los moribundos y a los que a causa de desórdenes políticos y sociales se ven obligados a abandonar su tierra y a vivir en condiciones precarias o incluso inhumanas.

Las comunidades que saben vivir la auténtica diaconía evangélica, viendo en el pobre y en el enfermo “a su Señor y Amo”, son el anuncio valeroso de la resurrección y contribuyen a renovar eficazmente la esperanza “en la llegada definitiva del reino de Dios”.

7. Queridos enfermos, en la comunidad eclesial se os reserva un puesto especial. La condición de sufrimiento en la que vivís y el anhelo de recuperar la salud os hacen particularmente sensibles al valor de la esperanza. Confío a la intercesión de María vuestra aspiración al bienestar del cuerpo y del espíritu y os exhorto a iluminarla y a elevarla con la virtud teologal de la esperanza, don de Cristo.

Ella os ayudará a otorgar un significado nuevo al sufrir, transformándolo en camino de salvación, en ocasión de evangelización y redención. En efecto, “el sufrir puede tener también un significado positivo para el hombre y para la misma sociedad, llamado como está a convertirse en una forma de participación en el sufrimiento salvador de Cristo y en su alegría de resucitado y, por tanto, una fuerza de santificación y edificación de la Iglesia” (Christifideles laici, 54; cf. Salvifici doloris, 23). Vuestra experiencia del dolor, a ejemplo de la de Cristo y habitada por el Espíritu Santo, proclamará la fuerza victoriosa de la Resurrección.

8. La contemplación de la santa Casa nos lleva naturalmente a detenernos en la Familia de Nazaret, en la que no faltaron las pruebas: en un himno litúrgico se le llama “experta en el sufrir” (Breviario Romano, Oficio de lectura en la solemnidad de la Sagrada Familia). Sin embargo, esa “santa y dulce morada” (ib.) vivía también en la alegría del más límpido gozo.

Mi deseo es que de esa morada llegue a cada familia humana, herida por el sufrimiento, el don de la serenidad y de la confianza. Al mismo tiempo que invito a la comunidad eclesial y civil a ocuparse de las difíciles situaciones en las que se encuentran muchas familias bajo el peso impuesto por la enfermedad de un pariente, recuerdo que el mandamiento del Señor de visitar a los enfermos se dirige en primer lugar a los familiares del enfermo. La asistencia a los familiares enfermos, realizada con un espíritu de amorosa entrega de sí y sostenida por la fe, por la oración y por los sacramentos, puede transformarse en instrumento terapéutico insustituible para el enfermo y ser para todos ocasión para descubrir preciosos valores humanos y espirituales.

9. En este marco, dirijo un pensamiento especial a los agentes sanitarios y pastorales, a los profesionales y a los voluntarios, que viven continuamente pendientes de las necesidades de los enfermos. Deseo animarlos para que mantengan siempre un elevado concepto de la tarea que les ha sido confiada y nunca se dejen agobiar por las dificultades y las incomprendimientos. Estar comprometidos en el mundo sanitario no sólo quiere decir combatir el mal, sino sobre todo promover la calidad de la vida humana. Asimismo, el cristiano, consciente de que la “gloria de Dios es el hombre vivo”, honra a Dios en el cuerpo humano tanto en sus aspectos exaltantes de fuerza, vitalidad y belleza como en los de fragilidad y desmoronamiento. Proclama siempre el valor trascendente de la persona humana, cuya dignidad permanece intacta no obstante la experiencia del dolor, de la enfermedad y del avanzar de los años. Gracias a la fe en la victoria de Cristo sobre la muerte, espera con confianza el momento en el que el Señor “transfigurará este miserable cuerpo nuestro en un cuerpo glorioso como el suyo, en virtud del poder que tiene de someter a sí todas las cosas” (Flp 3, 21).

A diferencia de los que “no tienen esperanza” (cf. 1 Ts 4, 13), el creyente sabe que el tiempo del sufrimiento representa una ocasión de vida nueva, de gracia y de resurrección. Expresa esta certeza por medio del compromiso terapéutico, la capacidad de acogida y de seguimiento, la participación en la vida de Cristo comunicada en la oración y en los sacramentos. Ocuparse del enfermo y del moribundo, ayudar al hombre exterior que se va desmoronando, para que el hombre interior se renueve cada día (cf. 2 Co 4, 16), ¿no es, quizás, cooperar en el proceso de resurrección que el Señor ha puesto en la historia de los hombres con el misterio pascual y que encontrará su plena realización al final de los tiempos? ¿No es dar razón de la esperanza (cf. 1 P 3, 15) que nos ha sido dada? En cada lágrima enjugada está presente el anuncio de los tiempos últimos, una anticipación de la plenitud final (cf. Ap 21, 4 e Is 25, 8).

Consciente de esto, la comunidad cristiana hace todo lo que está a su alcance para asistir a los enfermos y promover la calidad de vida, colaborando con todos los hombres de buena voluntad. Realiza su delicada misión al servicio del hombre tanto en la confrontación respetuosa y firme con las fuerzas que expresan diferentes visiones morales, como en su contribución efectiva a la legislación sobre el ambiente, en el apoyo a una distribución equitativa de los recursos sanitarios y en la promoción de una mayor solidaridad entre pueblos ricos y pobres (cf. Tertio millennio adveniente, 46).

10. Confío a María, Consuelo de los afligidos, a los que sufren en el cuerpo y en el espíritu, al igual que a los agentes sanitarios y a todos cuantos generosamente se dedican a la asistencia de los enfermos.

A ti, Virgen de Loreto, dirigimos con confianza nuestra mirada.

A ti, “vida, dulzura y esperanza nuestra”, te pedimos la gracia de saber esperar el alba del tercer milenio con los mismos sentimientos que vibraban en tu corazón, mientras esperabas el nacimiento de tu Hijo Jesús.

Que tu protección nos libre del pesimismo, haciéndonos entrever en medio de las sombras de nuestro tiempo las huellas luminosas de la presencia del Señor.

A tu ternura de madre confiamos las lágrimas, los suspiros y las esperanzas de los enfermos. Te pedimos que descienda sobre sus heridas, benéfico, el bálsamo de la consolación y de la esperanza y que su dolor, unido al de Jesús, se transforme en instrumento de redención.

Que tu ejemplo nos guíe para que nuestra existencia sea una continua alabanza al amor de Dios. Haz que estemos atentos a las necesidades de los demás, y que seamos solícitos para ayudar a los que sufren, capaces de acompañar al que está sólo, constructores de esperanza allí donde se desarrollan los dramas del hombre.

En cada etapa, alegre o triste, de nuestro camino, con amor de madre muéstranos a “tu Hijo Jesús, ¡oh clemente, oh piadosa, oh dulce Virgen María!”. Amén.

Vaticano, 29 de junio de 1997, solemnidad de los apóstoles san Pedro y san Pablo.

Joannes Paulus Pp. II

MENSAJE DEL SANTO PADRE PARA LA XXXV JORNADA MUNDIAL DE ORACIÓN POR LAS VOCACIONES

(3 de Mayo de 1998)

Tema: “EL ESPÍRITU Y LA ESPOSA DICEN: ¡VEN!” (Ap. 22, 17).

¡Venerados Hermanos en el Episcopado!

¡Queridísimos Hermanos y Hermanas de todo el mundo!

El camino de preparación al Gran Jubileo del Dos Mil pone este año la Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones bajo la “nube luminosa” del Espíritu Santo, que actúa perennemente en la Iglesia enriqueciéndola de aquellos ministerios y carismas que necesita para llevar a cumplimiento su misión.

1. “Jesús fue conducido por el Espíritu al desierto...” (Mt 4, 1).

Toda la vida de Jesús se desarrolla bajo la acción del Espíritu Santo; al comienzo es Él quien cubre con su sombra a la Virgen María en el misterio inefable de la Encarnación; en el río Jordán es también Él quien da testimonio del Hijo predilecto del Padre y quien lo conduce al desierto. En la sinagoga de Nazareth Jesús en persona afirma: “El Espíritu del Señor está sobre mí” (Lc 4, 18). Este mismo Espíritu, Él lo promete a los discípulos como garantía perenne de su presencia en medio de ellos. Sobre la cruz lo devuelve al Padre (cfr Jn 19, 30), sellando de este modo, al amanecer de la Pascua, la Nueva Alianza. Él, el día de Pentecostés, por fin, lo derrama sobre toda la comunidad primitiva para consolidarla en la fe y lanzarla por los caminos del mundo.

Desde entonces la Iglesia, cuerpo místico de Cristo, recorre los senderos del tiempo impelida por el soplo del mismo Espíritu, iluminando la historia con el fuego ardiente de la palabra de Dios, purificando el corazón y la vida de los hombres con los ríos de agua viva que surgen de su seno (cfr Jn 7, 37-39).

De este modo, se realiza su vocación a ser “pueblo congregado por la unidad del Padre, del Hijo y del Espíritu Santo” (S. Cipriano, De Dominica Oratione, 23: CCL 3/A, 105), y “depositaria del misterio del Espíritu Santo, que consagra para la misión a los que el Padre llama mediante su Hijo Jesucristo” (Pastores dabo vobis, 35).

2. “Vosotros sois carta de Cristo... escrita con el Espíritu de Dios vivo... en tablas de carne que son vuestros corazones” (2 Cor 3,3).

En la Iglesia cada cristiano comienza por el Bautismo a vivir bajo “la ley del Espíritu que da vida en Cristo Jesús” (Rm 8, 2) y, bajo la guía del Espíritu Santo, entra en diálogo con Dios y con los hermanos, y conoce la extraordinaria grandeza de la propia vocación.

La celebración de esta Jornada es una ocasión para anunciar que el Espíritu Santo de Dios escribe en el corazón y en la vida de cada bautizado un proyecto de amor y de gracia, que sólo puede dar sentido pleno a la existencia, abriendo el camino a la libertad de los hijos de Dios y capacitando para el ofrecimiento del propio, personal e insustituible concurso al progreso de la humanidad en el camino de la justicia y de la verdad. El Espíritu no sólo ayuda a situarse con sinceridad ante los grandes interrogantes del propio corazón –de dónde vengo, a dónde voy, quién soy, cuál es el fin de la vida, en qué empeñar mi tiempo–, sino que abre el camino a respuestas valientes. El descubrimiento de que cada hombre y mujer tiene su lugar en el corazón de Dios y en la historia de la humanidad, constituye el punto de partida para una nueva cultura vocacional.

3. “El Espíritu y la Esposa dicen: ¡Ven!” (Ap 22, 17)

Estas palabras del Apocalipsis nos llevan a considerar la relación fecunda entre el Espíritu Santo y la Iglesia de la que nacen las diversas vocaciones, y a recordar aquel “Pentecostés” en el que cada comunidad cristiana fue engendrada en la unidad, modelada por el fuego del Espíritu en la multiplicidad de dones y enviada a llevar la Buena Nueva al corazón que la espera.

En efecto, si es verdad que la llamada tiene su origen en Dios, es igualmente cierto que el diálogo vocacional se realiza en la Iglesia y por medio de la Iglesia. La fuerza del Espíritu que impulsó a Pedro a ir a casa del centurión Cornelio para llevarle la salvación (Act 10, 19) y que dijo: “Separadme a Bernabé y a Saulo para la obra a que los llamo” (Act 13, 2), no se ha agotado. El Evangelio continúa difundándose “no sólo con palabras, sino también con poder y con el Espíritu Santo” (1 Ts 1, 5).

El Espíritu Santo y la Iglesia, su mística Esposa, repiten también a los hombres y a las mujeres de nuestro tiempo su “¡Ven!”.

¡Ven a encontrar el Verbo encarnado, que quiere hacerte partícipe de su misma vida!

¡Ven a acoger la llamada de Dios, venciendo titubeos y rémoras! Ven y descubre la historia de amor que Dios ha entretejido con la humanidad: Él quiere realizarla también contigo.

¡Ven y saborea el gozo del perdón recibido y otorgado! El muro de separación que existía entre Dios y el hombre, y entre los mismos seres humanos ha sido abatido. Se perdonan las culpas y el banquete de la vida está preparado para todos.

Dichosos aquellos que, atraídos por la fuerza de la Palabra y marcados por los Sacramentos, pronuncian su “¡Heme aquí!”. Estos se encaminan por el camino de la total y radical pertenencia a Dios, fuertes en la esperanza que no defrauda, “porque el amor de Dios se ha derramado en nuestros corazones por virtud del Espíritu Santo que nos ha sido dado” (Rm 5, 5).

4. “Hay diversidad de dones, pero el Espíritu es el mismo” (1 Cor 12, 4).

En la vida nueva, que brota del Bautismo y se desarrolla mediante la Palabra y los Sacramentos, encuentran su sustento los dones, los ministerios y las diversas formas de vida consagrada. Suscitar en el Espíritu nuevas vocaciones es posible cuando la comunidad cristiana vive en actitud de total fidelidad a su Señor. Esto supone un fuerte clima de fe y de oración, un generoso testimonio de comunión y de estima en relación con los múltiples dones del Espíritu, una pasión misionera que, venciendo los fáciles e ilusorios egoísmos, impulse a la donación total de sí por el Reino de Dios.

Cada Iglesia particular está llamada al compromiso de promover el desarrollo de los dones y de los carismas que el Señor suscita en el corazón de los fieles. No obstante, nuestra atención en esta Jornada, se dirige, de modo particular, a las vocaciones al sacerdocio y a la vida consagrada, por el rol fundamental que éstas tienen en la vida de la Iglesia y en el cumplimiento de su misión.

Jesús, ofreciéndose a sí mismo al Padre en la cruz, ha hecho de todos sus discípulos “un reino de sacerdotes y una nación santa” (Ex 19, 6) y los ha constituido como “un edificio espiritual”, “un sacerdocio santo, para ofrecer sacrificios espirituales aceptos a Dios” (1 Pt 2, 5). A ejercer este sacerdocio universal de la Nueva Alianza, él llamó a los Doce, a fin de que “permanecieran con Él y también para enviarlos a predicar, con poder de expulsar a los demonios” (Mc 3, 14-15). Hoy, Cristo, continúa su acción salvadora por medio de los Obispos, de los sacerdotes, que “son, en la Iglesia y para la Iglesia, una representación sacramental de Jesucristo, Cabeza y Pastor, proclaman con autoridad su palabra, renuevan sus gestos de perdón y de ofrecimiento de la salvación” (Pastores dabo vobis, 15).

“¿Cómo no recordar –a continuación– con gratitud al Espíritu Santo la multitud de formas históricas de vida consagrada, suscitadas por Él y todavía presentes en el ámbito eclesial? Estas aparecen como una planta llena de ramas que hunde sus

raíces en el Evangelio y da frutos copiosos en cada época de la Iglesia” (Exh. Apost. “vita consecrata” 5). La vida consagrada se sitúa en el corazón mismo de la Iglesia como elemento decisivo para su misión, ya que expresa la íntima naturaleza de la vocación cristiana y la tensión de toda la Iglesia-Esposa hacia la unión con el único Esposo.

Estas vocaciones, necesarias en todo tiempo, lo son todavía más hoy en un mundo marcado por grandes contradicciones y tentado de marginar a Dios en las opciones fundamentales de la vida. Vienen a la mente las palabras evangélicas: “¡La mies es mucha, pero los obreros pocos! ¡Rogad al dueño de la mies que envíe obreros a su mies!” (Mt 9, 37-38; cfr Lc 10, 2). La Iglesia recoge cada día este mandato del Señor y eleva con confiada esperanza sus oraciones al “dueño de la mies”, reconociendo que sólo Él puede llamar y enviar sus obreros.

Mi deseo es que la celebración anual de la Jornada Mundial de Oración por las Vocaciones suscite en el corazón de los fieles una oración más insistente para obtener nuevas vocaciones al sacerdocio y a la vida consagrada, y reanime la responsabilidad de todos, en especial de los padres y de los educadores en la fe, en el servicio a las vocaciones.

5. Dad razón de la esperanza que hay en vosotros (cfr 1 Pt, 3-15).

En primer lugar os invito a vosotros, queridísimos Obispos, y con vosotros a los sacerdotes, a los diáconos y a los miembros de los Institutos de vida consagrada, a dar incansablemente testimonio de la plenitud espiritual y humana que impulsa a cada uno de vosotros a hacerse “todo para todos”, para que el amor de Cristo pueda alcanzar al mayor número posible de personas.

Estableced relaciones apropiadas con todos los componentes de la sociedad; valorad las vocaciones ministeriales y carismáticas que el Espíritu suscita en vuestras comunidades, favoreciendo la complementariedad y la colaboración recíprocas; dad vuestro aporte para que cada uno crezca hacia la plena madurez cristiana. Que mirándoos a vosotros, gozosos servidores del Evangelio, puedan los jóvenes sentir la fascinación de una existencia enteramente dedicada a Cristo en el ministerio ordenado o en la opción radical de la vida consagrada.

Vosotros, esposos cristianos, estad prontos a dar testimonio de la realidad profunda de vuestra vocación matrimonial: la armonía en el hogar, el espíritu de fe y de oración, el ejercicio de las virtudes cristianas, la apertura a los otros, sobre todo a los más pobres, la participación en la vida eclesial, la serena fortaleza para afrontar las diarias dificultades, constituyen el terreno favorable para la maduración vocacional de los hijos. Considerada como “iglesia doméstica” la familia, sostenida por la gracia sacramental del matrimonio, es la escuela permanente de la “civilización del amor”, donde es posible aprender, que sólo del don libre y sincero de sí mismo, brota la plenitud de la vida.

Y vosotros, educadores, catequistas, animadores pastorales y cuantos desempeñáis funciones educativas, sentíos, en el desempeño de vuestro importante

y laborioso servicio, cooperadores del Espíritu. Ayudad a la juventud para que libere sus corazones y sus mentes de cuanto obstaculiza su camino; espoleadlos a dar lo mejor de sí mismos en una tensión constante de crecimiento humano y cristiano; moldead en ellos, con la luz y la fuerza de la palabra evangélica, los sentimientos más profundos, para que así puedan, si son llamados, realizar su vocación para el bien de la Iglesia y del mundo.

Este año, el camino de preparación al Jubileo del Año 2000, poniendo en el centro al Espíritu Santo, nos invita a prestar una atención particular al sacramento de la Confirmación. Por esto, en este momento, deseo dirigir unas palabras más concretas a aquellos que en este tiempo reciben dicho sacramento. Amadísimos, el Obispo, dirigiéndose a vosotros en el curso del rito de la Confirmación, dice: “El Espíritu Santo que vais a recibir como don, como sello espiritual, completará en vosotros la semejanza con Cristo y os unirá más fuertemente, como miembros vivos, a la Iglesia”. Comienza, por tanto, para vosotros un tiempo privilegiado, durante el cual se os invita a cuestionaros y a cuestionar a la comunidad cristiana, de la que habéis sido hechos miembros vivos, sobre el sentido pleno que dar a vuestra existencia. Es un tiempo de discernimiento y de opción vocacional. Escuchad la invitación de Jesús: “Venid y veréis”. Dad vuestro testimonio de Cristo en la comunidad eclesial, según el designio del todo personal e irrepetible que Dios tiene sobre vosotros. Dejad que el Espíritu Santo, derramado en vuestros corazones, os conduzca a la verdad y os haga testigos de la libertad auténtica y del amor. No os dejéis sojuzgar por los fáciles y falaces mitos del efímero éxito humano y de la riqueza. Al contrario, no tengáis miedo en recorrer los caminos exigentes y valientes de la caridad y del compromiso generoso. Preparaos para “dar razón de la esperanza que hay en vosotros delante de todos” (1 Pt 3, 15).

6. “El Espíritu viene en ayuda de nuestra flaqueza” (Rm 8, 26)

La Jornada Mundial por las Vocaciones se distingue, ante todo, por la oración por las vocaciones al sacerdocio y a la vida consagrada, manifestación culminante de un habitual clima de oración, del que la comunidad cristiana no puede prescindir. Queremos, también, este año dirigirnos con confianza al Espíritu Santo, a fin de que obtenga para la Iglesia de hoy y de mañana el don de numerosas y santas vocaciones:

Espíritu de Amor eterno,
que procedes del Padre y del Hijo,
te damos gracias por todas las vocaciones
de apóstoles y santos que han fecundado la Iglesia.
Continúa, todavía, te rogamos, esta tu obra.
Acuérdate de cuando, en Pentecostés,
descendiste sobre los Apóstoles reunidos en oración
con María, la madre de Jesús,

y mira a tu Iglesia que tiene hoy una particular necesidad de sacerdotes santos, de testigos fieles y autorizados de tu gracia; tiene necesidad de consagrados y consagradas, que manifiesten el gozo de quien vive sólo para el Padre, de quien hace propia la misión y el ofrecimiento de Cristo, de quien construye con la caridad el mundo nuevo. Espíritu Santo, perenne Manantial de gozo y de paz, eres tú quien abre el corazón y la mente a la divina llamada; eres tú quien hace eficaz cada impulso al bien, a la verdad, a la caridad.

Tus "gemidos inenarrables" suben al Padre desde el corazón de la Iglesia, que sufre y lucha por el Evangelio.

Abre los corazones y las mentes de los jóvenes, para que una nueva floración de santas vocaciones manifieste la constancia de tu amor, y todos puedan conocer a Cristo, luz verdadera del mundo, para ofrecer a cada ser humano la segura esperanza de la vida eterna. Amén.

A todos imparto con afecto una especial Bendición Apostólica.

En Castel Gandolfo, 24 de setiembre de 1997

Juan Pablo II

CARTA DE JUAN PABLO II CON OCASIÓN DEL 50 ANIVERSARIO DE LA PROMULGACIÓN DE LA CARTA DE CONSTITUCIÓN DE LOS EQUIPOS DE NUESTRA SEÑORA

Al señor y la señora Gerard de Roberty, responsables nacionales de los Equipos de Nuestra Señora:

El próximo 8 de diciembre, los Equipos de Nuestra Señora, fundados en 1937 por el padre Henri Caffarel, celebrarán el quincuagésimo aniversario de la promulgación de su Carta. En esta feliz circunstancia, al recordar la eminente figura del fundador de vuestro movimiento, me complace unirme mediante el pensamiento y la oración a la acción de gracias de las parejas y familias llegadas de Francia, Luxemburgo y Suiza, junto con delegados de cincuenta y tres países, para participar en las celebraciones que tendrán lugar en París. Me alegra

vivamente ese encuentro, que demuestra la vitalidad de los Equipos de Nuestra Señora y su presencia en todos los continentes.

El camino de vuestro movimiento constituye una escuela de vida conyugal y familiar. El sacramento del matrimonio, signo de la alianza entre Dios y su pueblo, entre Cristo y su Iglesia, es al mismo tiempo camino de santidad (*Lumen gentium*, n. 11; cf. n. 41), servicio a la vida (cf. *Evangelium vitae*, n. 93: ECCLESIA, núms. 2.731-32 [1995/1], págs. 543-544) y lugar del testimonio esencial de los cónyuges. La misión primordial de la pareja cristiana consiste en vivir plenamente las exigencias de la unión: “la indisolubilidad y la fidelidad de la donación recíproca definitiva” (*Catecismo de la Iglesia católica*, n. 1643) y la apertura a la fecundidad, para ser “testigos de aquel misterio de amor que el Señor reveló al mundo con su muerte y resurrección” (cf. *Ef 5, 25-27*)” (*Gaudium et spes*, n. 52). Los miembros de los Equipos toman “conciencia de su misión de ‘paternidad responsable’”, que comporta sobre todo “una vinculación más profunda con el orden moral objetivo, establecido por Dios, cuyo fiel intérprete es la recta conciencia” (*Pablo VI, Humanae vitae*, n. 10: ECCLESIA, núm. 1.401 [1968/II], pág. 1143). Los esposos descubren pues que en su matrimonio “es el misterio pascual de muerte y de resurrección el que se realiza” (*Pablo VI, Discurso a los Equipos de Nuestra Señora, 4-5-70: ECCLESIA, núm. 1.491 [1970/1], pág. 658*); y ello porque, progresando en la vida moral, cada uno va purificándose paulatinamente, y en la entrega y en el sacrificio de sí, así como en las inevitables dificultades que pueden poner a prueba el amor conyugal, la pareja y la familia se edifican y robustecen. En la Iglesia, la comunidad familiar se halla a sí misma como una pequeña Iglesia, formada por pecadores perdonados que marchan por el camino de la santidad gracias al apoyo de aquellos a quienes el Señor ha reunido en un mismo hogar.

Las parejas que participan en un movimiento como el de los Equipos de Nuestra Señora prestan especial atención al empleo de medios particulares para reforzar el “sí” de su compromiso y para vivir su amor con la ayuda de otras parejas. Durante sus encuentros, los miembros de los Equipos tienen la posibilidad de perfeccionar su formación humana y cristiana, así como de compartir lo que constituye su vida conyugal y familiar, respetando la intimidad de cada hogar. Dan gracias por el camino recorrido y piden la asistencia del Señor. Reciben nuevo impulso para el futuro y encuentran apoyo para superar las dificultades y las inevitables tensiones de la vida diaria. Las parejas cristianas tienen también un deber misional y un deber de ayuda a las demás parejas, a las que desean legítimamente comunicar su experiencia y manifestar que Cristo es la fuente de toda vida conyugal. “Una nueva e importantísima forma de apostolado entre semejantes se inserta de este modo en el amplio cuadro de la vocación de los laicos: los mismos esposos se convierten en guía de otros esposos” (*Pablo VI, Humanae vitae*, n. 26: ECCLESIA, cit., pág. 1147).

Los encuentros regulares en el seno de un Equipo llevan a cada uno a adquirir compromisos personales y conyugales, con vistas a la plena realización de su

propia vocación y para el fortalecimiento del hogar. Fomentando el sentido de la escucha y de la acogida con el fin de mantener y acrecentar el amor en el seno de la pareja, el movimiento oportunamente propone a los cónyuges el “deber de apoyarse el uno al otro”. En su diálogo confiado, los esposos pueden expresar su amor, sin querer juzgar al otro y sin miedo a ser juzgados, preocupándose legítimamente por la transparencia interior y en un espíritu de afectuosa ternura y perdón, propicio al intercambio y al desarrollo personal y fuente de felicidad. De esta forma se manifiesta concretamente la responsabilidad conyugal que cada uno recibe en el sacramento: ocuparse del otro y ser “testigos, el uno para el otro y ambos para sus hijos, de la fe y del amor de Cristo” (Lumen gentium, n. 35). la comunicación que abre a la comunión profunda favorece el crecimiento de las personas.

Incesantemente renovados por el diálogo de amor que hace posibles unas relaciones de calidad, los cónyuges van viviendo en paz y alegría, ejerciendo plenamente sus responsabilidades de esposos y padres (cf. Evangelium vitae, n. 92: ECCLESIA, cit., pág. 543). Ello constituye un testimonio elocuente en primer lugar para los hijos. La educación de los hijos pasa a la vez por el ejemplo dado de un amor sereno que vence las dificultades y por las muchas enseñanzas que pueden dispensarse diariamente. En un mundo que tiende a olvidar el papel de la familia, hay que recordar incesantemente la importancia del hogar para los hijos. Mediante una vida familiar cálida y abierta a todos, los jóvenes pueden superar las diferentes etapas de su crecimiento humano y espiritual. En su calidad de lugar importante para el apostolado, “para que la fuerza del Evangelio brille en la vida diaria familiar” (Lumen gentium, n. 35) y, mediante la vida familiar, en el mundo, las familias deben también tomar conciencia de su cuota especial de responsabilidad en el despertar de las vocaciones y en la formación de los jóvenes que piensan en el sacerdocio o en la vida religiosa (cf. Pastores dabo vobis, n. 68: ECCLESIA, núms. 2.577-78 [1992/1], págs. 663-664; Vita consecrata, n. 107: ECCLESIA, núms. 2.783-84 [1996/1], pág. 545).

Me uno también en la oración a todos esos hogares y familias que se encuentran puestos a prueba y se esfuerzan con tesón por salvar el vínculo que los une y por educar a sus hijos. ¡Ojalá hallen en la Iglesia parejas cercanas que los ayuden! Asimismo encomiendo al Señor a quienes están separados o divorciados y a los divorciados que han vuelto a casarse. Que acogiendo en la fe la concepción auténtica del matrimonio enseñada por la Iglesia, acepten continuar su vida cristiana en el seno de la comunidad, con vistas a su crecimiento espiritual, cultivando un espíritu de perdón y penitencia y ejerciendo conjuntamente sus responsabilidades familiares, especialmente la educación de los hijos (cf. Familiaris consortio, n. 84: ECCLESIA, núm. 2060 [1982/1], págs. 45-46).

Animo a los sacerdotes que se prestan a ser consejeros espirituales de los Equipos de Nuestra Señora. Ellos cumplen una misión sacerdotal eminente, y en la amistad compartida hallan nuevo dinamismo para su ministerio. Me alegra también

que algunos hombres casados pertenecientes a vuestro movimiento hayan acogido la llamada de la Iglesia haciéndose diáconos permanentes. También quiero recordar el movimiento de los Equipos de Nuestra Señora Jóvenes, nacido hace algo más de veinte años. Es fruto del compromiso de padres que han transmitido a sus hijos el gusto por la vida espiritual, por la compartición fraterna y por la búsqueda de su vocación auténtica, gracias a la ayuda de otros cristianos.

Que los miembros de los Equipos de Nuestra Señora prosigan con confianza y humildad en sus esfuerzos por tender a la perfección cristiana en la vida conyugal y familiar. En este espíritu, encomendando a todos los Equipos y a sus familias a la intercesión de Nuestra Señora, les imparto de todo corazón una afectuosa bendición apostólica.

Vaticano, 27 de noviembre de 1997

Joannes Paulus II

SUBCOMISIÓN EPISCOPAL PARA LA FAMILIA Y DEFENSA DE LA VIDA

“LA VIDA: UN REGALO DEL ESPÍRITU”

La Jornada Nacional por la Vida, que celebramos el primer domingo de febrero, tiene como objetivo concienciar a los fieles católicos y a todas las personas de buena voluntad, sobre la importancia de promover el Evangelio de la vida que Dios nos grita. Es necesario, pues, que abramos el corazón a este anuncio de la Buena nueva y la dejemos penetrar en la existencia personal y en los entresijos de la sociedad humana. El lema de esta Jornada es: La vida un regalo del Espíritu.

El Espíritu de Cristo, en efecto, es espíritu de vida. Así lo afirma la Escritura (1) y así lo recoge la fe tradicional de la Iglesia (2). “Esta fe, profesada ininterrumpidamente por la Iglesia, debe ser siempre fortalecida y profundizada en la conciencia del Pueblo de Dios” (3). Una vida que se refiere, ciertamente, al desarrollo espiritual del hombre; pero que no deja también de hacer referencia a la vida natural, condición y soporte del espíritu (4). Por eso el Magisterio puede llamar Evangelio de la vida al mensaje y ejemplo de Jesucristo (5), asociándolo indisolublemente al Evangelio del amor y al Evangelio de la dignidad de la persona (6).

Amenazas a la vida humana

Desde siempre, la vida humana se ha visto amenazada por muchos que deberían defenderla. Los odios, los rencores, los egoísmos, etc., han convertido a los hombres, en algunos casos, en enemigos de la vida humana.

Especialmente el siglo actual ha sido testigo de atentados, únicos en la historia, contra la vida del individuo y de pueblos enteros (7). Y no sólo los momentos de violencia internacional, también las investigaciones y los adelantos científicos han sido utilizados no infrecuentemente como medios para atentar contra la vida, a veces, de los más inocentes e indefensos (8).

Por supuesto que los adelantos científicos y el perfeccionamiento de la medicina, han contribuido como nunca en la historia de la defensa de la vida humana, a su longevidad, etc. El problema no es el progreso técnico, a todas luces beneficioso, sino la formación ética de quienes hacen uso de esos adelantos. Los medios materiales no son, en sí mismos, buenos o malos; pero exigen, al ser cada vez más poderosos, un mayor cuidado en su utilización y un más hondo criterio moral a la hora de ser aplicados a la persona humana.

Raíces de la “cultura de la muerte”

Las actitudes profundas que han llevado al Papa Juan Pablo II a calificar aquellos aspectos de civilización moderna como una cultura de muerte (9), se pueden resumir –en función de la brevedad– en una desviación del sentido de la libertad y en un olvido de la dignidad de la persona.

La libertad de los seres humanos, en muchísimas ocasiones se entiende como si tuviera su origen exclusivo en el individuo; con lo cual, se pone al propio sujeto como centro y único valor respetable de la existencia (10).

Por esta razón, piensa hoy mucha gente que la justicia, la solidaridad o el respeto a los derechos de los demás es algo siempre negociable con vistas a una mutua utilidad, para sacarle mejor provecho. Lo cual parece aceptable para muchos (11). Lo que sucede es que, con semejante visión, las normas éticas, por ejemplo, quedan al arbitrio de lo que decida la propia voluntad de las personas, sin tener en cuenta la verdad objetiva. De modo que, con la excusa de una falsa conciencia subjetiva, se acaba decidiendo sobre el bien y el mal según las modas o conveniencias (12).

La inigualable dignidad de la persona humana –de cualquier raza, religión, edad y circunstancias– es algo cognoscible por la razón humana al colocar al hombre en confrontación con las demás criaturas del mundo; sólo él está hecho “a imagen y semejanza de Dios” (13). Además, la Encarnación de Jesucristo y la elevación del hombre a la categoría de hijo de Dios, concede a éste una dignidad todavía mayor (14). En este sentido, todo lo que atenta contra la vida humana, o la subyuga, la maltrata, recorta su libertad, etc., en el fondo, está prescindiendo de aquella magnífica dignidad con que Dios ha adornado al hombre.

Actitudes fundamentales ante la vida

Ante estos planteamientos viciados, se presenta la necesidad de defender la vida apoyando las convicciones en argumentos también sustanciales y básicos.

Considerar la vida como don del Espíritu de Dios (15) es la primera actitud coherente en un planteamiento antropológico recto. Nadie se da a sí mismo la vida

y nadie puede, tampoco, disponer a su antojo de la vida propia o de la ajena. A pesar de las dificultades, la vida de cada persona es un retablo maravilloso, donde se entrecruzan el bien y el mal, la felicidad y la desgracia. Una actitud contemplativa, de admiración y de agradecimiento, es necesaria para valorar adecuadamente ese retablo de la existencia humana. Suprimir el cuadro porque tenga sombras; despreciar la vida por las dificultades que plantea o puede plantear, no arrela nada. Existir es siempre un valor superior a cualquier deficiencia. El nihilismo es incapaz de dar soluciones positivas; es el fruto de considerar la vida bajo el aspecto utilitarista, olvidando aquella actitud contemplativa que debe surgir en todo hombre ante la menor manifestación del espíritu humano.

Cuando, además, la vida terrena se entiende tal y como la ha revelado Dios –un paso hacia otra Vida más plena y definitiva–, entonces cada detalle de esta vida humana cobra un relieve y un colorido sólo comparables a las infinitas riquezas a que está destinada. Por eso la fe cristiana descubre al hombre el incalculable valor de esta vida (16).

La consecuencia de tal valoración es inmediata: el deber primero de cualquier persona y de cualquier institución, legislación o modo de pensamiento, es respetar la vida (17). Y no sólo respetarla, sino hacer todo lo posible por facilitarle los medios necesarios para desarrollarse y alcanzar la perfección de la madurez. Una antropología que no mantuviese este principio, no sería antropología; sería cosificación de la existencia humana. Una legislación que no defendiera tal derecho como el primero, no sería propiamente legislación y, en consecuencia, no habría obligación en conciencia de acatarla (18).

Una cultura de vida que destierre las amenazas de muerte

No es suficiente con tener firmemente asentados los principios. Todos los hombres y, en concreto, los cristianos, tienen la responsabilidad de extender esta cultura de la vida hasta informar la entera sociedad: legislaciones nacionales e internacionales, foros de discusión, medios de opinión pública, arte, cultura, etc., deben reflejar –cada uno a su manera– este derecho fundamental del hombre y la riqueza inestimable de cualquier vida humana.

En este sentido, todo lo que atente contra la vida, debe ser denunciado y superado por una conciencia social que, sin violencia, por sincero convencimiento, imponga un modo de vivir acorde con la citada dignidad humana. Por ello, casos concretos como el aborto y la eutanasia, que constituyen una lacra de muchas sociedades modernas, deben ser evitados y rechazados por todos los medios; del mismo modo que el mundo entero rechaza la guerra, los genocidios, las torturas y cualquier otra actuación indigna del hombre.

No obstante, además de estas actuaciones calificables de “negativas”, contra lo que atenta a la vida humana, también resultan necesarias las actuaciones “positivas”. La propaganda a favor de la vida; las ayudas a personas o familias en dificultad (madres solteras, hijos deficientes, etc.); las leyes favorecedoras de la

natalidad, al menos en los países donde el índice ha descendido tan exageradamente; y otras actuaciones análogas, parecen a todas luces urgentes en la sociedad en que vivimos. También grava esta responsabilidad, a nivel personal sobre quienes intervienen en los diversos momentos en que está en juego la vida humana: matrimonios, educadores, orientadores familiares, médicos y personal sanitario, etc. (19).

Se trata, pues, de un esfuerzo ético común, una movilización general de las conciencias, para construir una estrategia global en favor de la vida (20). Esta tarea magnánima podría parecer insuperable al contar las dificultades que se presentan. Es el momento de confiar en Jesucristo, cuya “palabra de vida” (21) fecunda continuamente el mundo y promete “la paz a los hombres de buena voluntad” (22).

Esta Jornada de la vida, que celebramos, pretende precisamente ser esa llamada a la entera sociedad para sensibilizar la opinión pública, de modo que aquellos aspectos de la cultura de muerte que nos rodean, se vean sustituidos por una nueva cultura de vida, intrínsecamente unida al mensaje de amor que Jesucristo vino a comunicar a la tierra.

Victorio Oliver, *obispo de Orihuela-Alicante*;

Braulio Rodríguez, *obispo de Salamanca*;

Francisco Ciuraneta, *obispo de Menorca*;

Miguel Asurmendi, *obispo de Vitoria*;

Juan Antonio Reig, *obispo de Segorbe-Castellón*

Notas

(1) Cfr. Jn 7, 37 y ss.

(2) Cfr. Símbolo Niceno-Constantinopolitano (Credo).

(3) Juan Pablo II, Enc. Dominum et vivificantem, 2.

(4) Las referencias a las cualidades humanas necesarias para desarrollar la vida del espíritu y la caridad pastoral en Presbiterorum ordinis, n. 3, y en Pastores dabo vobis, n. 23.

(5) Juan Pablo II. Enc. Evangelium vitae, 2.

(6) Ibid.

(7) Cfr. Ibíd. cap. I.

(8) “La difusión del aborto”; “las técnicas de reproducción artificial”; el mal uso de “los diagnósticos prenatales”; “las amenazas a los enfermos incurables y terminales” (cfr. Ibíd., nn. 13-15).

(9) Exh. Ap. Christifideles laici, 38; cfr. también CEE, La verdad os hará libres (1990), n. 20.

(10) Cfr. Evangelium vitae, n. 19.

(11) Cfr. Evangelium vitae, n. 20.

(12) Cfr. CEE, La Verdad os hará libres, n. 23 “Reivindicar el derecho al aborto, al infanticidio, a la eutanasia y reconocerlo legalmente, significa atribuir a la libertad humana un significado perverso e inicuo: el de un poder sobre los demás y contra los demás” (Evangelium vitae, n. 20).

(13) Gén. 1, 2-6; 2-7. “Por haber sido hecho a imagen de Dios, el ser humano tiene la dignidad de persona: no solamente es algo, sino alguien. Es capaz de conocerse, de poseerse y de darse libremente y entrar en comunión con otras personas” (Catecismo de la Iglesia, 357).

- (14) “Cuando la Tradición de la Iglesia quiere definir la naturaleza del hombre, no recurre a la definición aristotélica –el hombre es un animal racional– sino a aquella teología: él es un ser viviente capaz de ser divinizado (S. Gregorio Nac. Discursos, 45, 7)” (Comité para el año 2000, El Espíritu del Señor, p. 54).
- (15) “Modelo Yahveh Dios al hombre de la arcilla y le inspiró en el rostro su espíritu de vida” (Gén. 2, 7).
- (16) Gaudium et spes. 22; cfr. comentarios en Veritatis splendor, 2.
- (17) “La vida humana es sagrada, porque desde su inicio comporta la acción creadora de Dios y permanece siempre en una especial relación con el Creador, su único fin. Sólo Dios es Señor de la vida desde su comienzo hasta su término; nadie, en ninguna circunstancia, puede atribuirse el derecho de matar de modo directo a un ser humano inocente” (Congr. Doctr. Fe, Intr. Dominum vitae, 22), recogido en Catec. de la Iglesia, n. 2258.
- (18) Cfr. Tomás de Aquino, Summa Theologiae, 1-11, q. 96, n. 4.
- (19) Cfr. Evangelium vitae, nn. 87-101.
- (20) Cfr. Evangelium vitae, nn. 95.
- (21) 1 Jn. 1, 1; cfr. Evangelium vitae, n. 29.
- (22) Mat. 2, 14.

COMISIÓN EPISCOPAL DE RELACIONES INTERCONFESIONALES SEMANA DE ORACIÓN POR LA UNIDAD DE LOS CRISTIANOS 1998

Nuevamente la Semana de la oración por la unidad de los cristianos golpea la puerta de nuestras conciencias para invitarnos a la oración por una de las causas más hermosas y más urgentes que interpelan a todos los seguidores de Jesucristo; la de su unidad. Todos los años del 18 al 25 de enero, aunque en algunos sitios por motivos circunstanciales se celebre en la Semana de Pentecostés, los cristianos de cualquier parte del mundo se dan cita para orar juntos por aquello que a todos les preocupa: la unidad de la Iglesia. Esta Semana es una gran ocasión, además, para que todos los cristianos den testimonio ante el mundo de la unidad que ya comparten en razón del bautismo válidamente recibido y de su pesar por no haber llegado todavía a la plenitud de unidad exigida entre ellos en razón de la dinámica unificadora de la gracia bautismal. La Semana de la unidad tiene ante todo una gran fuerza testimonial: la de testificar un bautismo válidamente compartido y pedir al mismo tiempo para las Iglesias todavía separadas el don de la unidad.

El Espíritu Santo en el centro del problema

Problema, y grande, es el de la unidad de los cristianos. Así lo entendían los pioneros del Ecumenismo, cuando se reunieron en Edimburgo en 1910 para poner en marcha lo que ha dado en llamarse movimiento ecuménico, del que Juan Pablo II, hablando durante su viaje a los países escandinavos, decía que es “la gran gracia de Dios a su Iglesia en el momento actual”. Así lo creían los Padres del Vaticano

II, tal como lo dejaron estampado en el Decreto “Unitatis Redintegratio”: “Este santo Sínodo exhorta a todos los fieles católicos a que, reconociendo los signos de los tiempos, participen diligentemente en el trabajo ecuménico” (U.R. 4). Y da la razón de esta urgencia, porque la división de los cristianos “contradice clara y abiertamente la voluntad de Cristo, es escándalo para el mundo y perjudica a la santísima causa de predicar el Evangelio a toda criatura” (U.R. 1).

Así lo ha proclamado muchas veces Su Santidad, el Papa Juan Pablo II, particularmente en su encíclica ecuménica: “Todos los fieles, también son invitados por el Espíritu de Dios a hacer lo posible para que se afiancen los vínculos de comunión entre todos los cristianos y crezca la colaboración de los discípulos de Cristo” (Ut unum sint, n. 101).

En esta misma línea se expresó la II Asamblea Ecuménica Europea, reunida en Graz (Austria) a finales del pasado mes de junio, en la que convivieron más de 10.000 cristianos de diferentes Iglesias y de todos los países de Europa, cuando dejó escrito en el “Acta Final” del encuentro las siguientes palabras: “Confesamos juntos ante Dios que hemos velado la unidad por la que Cristo oró. Hemos presentado ante el mundo el espectáculo indigno de una cristiandad desgarrada por nuestras divisiones... De esta manera la credibilidad de nuestro mensaje cristiano común se ha debilitado” (A 14).

Esta es una triste y penosa realidad, para la prueba de cuya veracidad podríamos aducir textos incontables sacados de fuentes autorizadas. Por eso hay que decir que trabajar por el ecumenismo es una exigencia del Evangelio. Apoyados en esta constatación, y viendo la dificultad de responder convenientemente a sus exigencias, el equipo interconfesional encargado de preparar la Semana de oración por la unidad de los cristianos de este año 1998, ha apelado a la ayuda del Espíritu Santo siguiendo la consigna de San Pablo a los fieles de Roma, “el Espíritu viene en ayuda de nuestra debilidad” (Rom 8, 26).

Perseverancia en el empeño

Todos los ecumenistas de raza están plenamente convencidos de que, para llegar a la unidad de los cristianos, se necesita un milagro, ya que el camino hacia la misma se encuentra poblado de dificultades, no sólo doctrinales sino también ambientales, históricas, culturales, difíciles de superar. Los milagros solamente los realiza Dios. Pero a Dios tenemos acceso mediante la oración. Por eso, la oración es el medio principal para la consecución de la unidad, por encima de otros también necesarios, como son el diálogo doctrinal y la colaboración interconfesional. Todos imprescindibles, pero entre todos ellos prima la necesidad de la oración.

Y una oración centrada de un modo particular este año en la Tercera de las Personas de la Trinidad Santa. Bien acertados en la elección han estado los organizadores de la Semana de la Unidad 1988. Y, teniendo en cuenta el deseo del Papa, que propone a la Iglesia católica como programa de estudio, reflexión y vivencia espiritual, la realidad del Espíritu Santo dentro del misterio trinitario y su

influjo en el devenir misterioso de la Iglesia, nos han propuesto centrar nuestra mirada en el Santo Espíritu, el cual viene en nuestra ayuda, que tanto necesitamos, para poder cumplir las exigencias de nuestro empeño ecuménico.

El texto de San Pablo nos habla de nuestra grandeza como hijos de Dios (8, 1), a quien nos podemos dirigir llamándole “Abba, Padre” (8, 15). En el intento de realizar nuestro deber ecuménico, nos topamos con nuestra propia realidad: nuestro pecado, nuestra falta de unidad como cristianos. Nuestras aspiraciones, a veces, están limitadas, nos conformamos con nuestra pobre situación; esperamos poco; no nos atrevemos a creer en aquello que Dios quiere hacer en los que le aman. Precisamente en esos momentos de apatía y desmayo es cuando Dios acude en nuestra ayuda, ya que somos débiles y flacos y no sabemos orar como es debido (8, 26-27).

Es especialmente en esos instantes cuando nos empuja y estimula a no bajar el punto de mira, a no tirar la toalla, a permanecer en la brecha, a no desmayar sino a continuar trabajando y orando por la santa causa de la Unidad.

¿Qué hacer?

Ante todo, debemos dar gracias a Dios por el camino ya recorrido hacia la meta de la unidad, como fruto del diálogo teológico y del diálogo de la caridad sostenidos y alimentados mediante la gracia de Dios a lo largo de estos años. Además debemos hacernos sabedores de las dificultades que todavía se interponen en el camino hacia la meta propuesta. Es claro que la consecución del objetivo que nos preocupa supera nuestras fuerzas. Por eso debemos acudir insistentemente al Padre por medio del Espíritu. Cristo es el Fundador de la Iglesia. El Espíritu Santo es el alma de la misma. Y es en el “Espíritu en el que se realiza la unidad de la Iglesia”, como dice el Decreto de Ecumenismo (U.R. 2B). Se pone así de manifiesto el aspecto pneumatológico de la Iglesia, tan del gusto de los orientales, quienes han subrayado siempre el papel del Espíritu Santo en la unidad eclesial.

Partiendo de nuestro compromiso en pro de la unidad de los cristianos, la oración de la Semana de este año se desdobra en dos direcciones: pedir al Padre que nos envíe su Espíritu en ayuda de nuestra flaqueza y dejarle que transforme nuestros corazones, para que, mediante “la conversión interior y la reforma de nuestra vida” (U.R. 8), desaparezcan los obstáculos que se oponen a la consecución del objetivo de nuestras plegarias.

En esta línea de actuación, al mismo tiempo que nos entregamos a la oración por esta santa causa, tarea que nos compromete no sólo durante la semana sino a lo largo de todo el año, debemos caminar por las otras sendas complementarias que conducen al mismo destino. Así debemos reconocer que lo que nos une es mucho más que lo que nos separa. Hechos hijos de Dios por la fe y el bautismo, todos los cristianos somos hermanos y formamos una auténtica familia, aunque todavía no unida en plenitud. Conscientes de esta gozosa realidad que nos aporta nuestra fe, queremos avanzar hacia una fraternidad más profunda.

Por ello hemos de tratar de convertir nuestras comunidades en lugares de reconciliación fraterna y eclesial a nivel local, y nacional. Todo esto exige de cada uno de nosotros, de nuestras comunidades parroquiales, una auténtica conversión, entendida la palabra en su más pleno sentido bíblico.

El camino hacia la unidad, objeto de nuestra oración, está lleno de obstáculos, algunos heredados del pasado; otro, creados por nosotros mismos, pero somos conscientes de que, como alguien ha dicho, “el muro de nuestras divisiones no llega hasta el cielo”.

† **Agustín García-Gasco**, arzobispo de Valencia

† **Ramón Torrella**, arzobispo emérito de Tarragona

† **Ambrosio Echevarría**, obispo de Barbastro-Monzón

† **Rafel Palmero**, obispo de Palencia

† **Adolfo González**, obispo de Ávila

† **José Antonio Infantes**, obispo emérito de Córdoba

† **Rafael González**, obispo emérito de Huelva

† **Jesús Esteban Catalá**, obispo auxiliar de Valencia

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

ÍNDEX ANY 1997

N o t a :

En el núm. 5 (Novembre-Desembre 1997) del Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca, es va publicar l'Índex de l'any 1997 amb alguns defectes, que s'han corregit. Cal tenir-ho en compte en enquadrar els números de 1997.

ÍNDIX

ANY 1997

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

- * Secretaría de Estado - Obolo de San Pedro 7
- * Congregatio pro Clericis - Trobada sacerdotal 7
- * Congregatio pro episcopis - Presentació de la Relació Quinquenal 9
- * Tribunal de la Signatura Apostòlica. Pròrroga de la competència del Tribunal de Mallorca 103
- * Congregació per les Esglésies Orientals. Preocupació per Terra Santa 104
- * Congregación para los Obispos. Congregación para la Evangelización de los Pueblos - Instrucción sobre los Sínodos Diocesanos 183
- * "Stella Maris" Carta Apostólica "motu proprio" de Joan Pau II 303
- * Carta Apostòlica de Joan Pau II d'aprovació i de promulgació de l'edició típica llatina del Catecisme de l'Església Catòlica 419
- * Discurs del Papa en la presentació de l'edició típica llatina del Catecisme 421
- * Carta Apostòlica "Divini Amoris Scientia", declarando a Santa Teresa Doctora de la Iglesia Universal 424
- * Oración del Santo Padre Juan Pablo II para el segundo año de preparación al Gran Jubileo del Año 2000 435

PRELAT

- * Decret de l'aprovació de les Normes sobre l'Assemblea Diocesana de Menorca (Etapa Diocesana) 9
- * Decret d'aprovació del Reglament Intern de les Cases Sacerdotals de la Diòcesis de Menorca. Reglament Intern de les Cases Sacerdotals 105
- * Decret d'aprovació dels Estatuts de l'Institut Diocesà d'Economia del Clergat (I.D.E.C.) del bisbat de Menorca. Estatuts de l'I.D.E.C. 201
- * Decret d'aprovació de l'Apèndix a les Normes sobre l'Assemblea Diocesana de Menorca 204
- * Decret sobre la participació dels representants dels grups en l'etapa diocesana de l'Assemblea 309
- * Homilia de la festa de Sant Antoni (17-I-1997) 13
- * Homilia de la trobada sacerdotal en la Festa de Sant Ildefons,

Patró del Seminari Diocesà (22-I-97)	15
* Homilia de la Festa de Sant Joan Bosco (31-I-1997)	17
* Homilia de la Festa de la Presentació (2-II-1997)	21
* Homilia per l'Eucaristia de Mans Unides (7-II-1997)	22
* Homilia del funeral de Sor Lourdes Allés Goñalons	24
* Homilia del Dimecres de Cendre (12-II-1997)	26
* Homilia per la Missa Crismal (26-III-1997)	108
* Homilia per al Corpus Cristi (1-VI-1997)	205
* Homilia per la celebració dels 225 aniversari de la fundació de la Confraria de la Sang de Sant Josep de Maó (28-VI-1997)	207
* Homilia de l'enviament missioner de Llorenç Vidal i Maria Cifre (6-9-1997)	309
* Homilia de la festa Mare de Déu de Gràcia (8-9-1997)	312
* Homilia d'acció de gràcies per la Beatificació de Frederic Ozaman (4-X-1997)	314
* Homilia del recés preparatori de l'etapa diocesana de l'Assemblea (27-IX-1997)	316
* Homilia en la commemoració dels 50 anys de Caritas (15-IX-1997)	439
* Homilia de la Celebració de Crist Rei i de la Festa de la "Capella Davídica" de la Catedral de Menorca (23-X-1997)	441
* Exhortació sobre la Setmana de Pregària per la unitat dels cristians. Trobar-nos en el Crist	28
* Exhortació per la Campanya contra la Fam. "Canvia la teva vida per canviar el món"	29
* Exhortació sobre la Jornada de la Vida. "He vingut perquè tinguin vida"	30
* Exhortació per al dia de la Infància Missionera. "Estén les teves mans al món"	31
* "Exhortació sobre el dia del Seminari	111
* Exhortació per la Jornada "Menorca Missionera"	112
* Exhortació per la Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions	113
* Exhortació per la Jornada Mundial dels Mitjans de Comunicació Social	114
* Exhortació sobre el dia del Malalt	214
* Exhortació per al "Mes de Maria	215
* Exhortació per la Jornada de la Vida Contemplativa	216
* Exhortació per al Dia Nacional de Caritat	217
* Exhortació per al Dia del Papa	218

* Exhortació sobre el nou curs pastoral	322
* Exhortació en XX aniversari del Secretariat dels Joves Cristians	323
* Exhortació sobre la visita del Sr. Nunci Apostòlic	324
* Exhortació per al Domund 97	325
* Exhortació amb ocasió dels 50 anys de Caritas	446
* Exhortació per al Dia de l'Església Diocesana	447
* Exhortació per al Dia de la Catequesi	448
* Exhortació per al Dia de la Família	449
* Carta als preveres sobre la festa de Sant Antoni	32
* Carta als religiosos i religioses sobre la Jornada de la Vida Consagrada	32
* Paraules en l'acte de lliurament dels premis del Diari "Menorca"	34
* Paraules per les Trobades Arxiprestals de l'Assemblea Diocesana	209
* Paraules en l'obertura de la primera sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (25-X-1997)	318
* Paraules en l'obertura de la segona sessió de l'etapa diocesana de l'Assemblea (25-X-1997)	444
* Invitació a la Missa Crismal	115
* Invitació als preveres als Exercicis Espirituals	212
* Invitació als Exercicis Espirituals	219
* Invitació als preveres i religiosos/es a la trobada amb el Nunci	321
* Convocatòria als preveres a participar en l'Etapa Diocesana de l'Assemblea	211
* Biografia del Servent de Déu Mn. Joan Huguet Cardona	213
* Benvinguda als estiuejants	220
* Edicte de Benedicció Papal	438
* Salutació en l'acte commemoratiu dels 50 anys de Caritas	450
* Nadal, Festa dels senzills. Escrit publicat en l'Anuari del Diari "Menorca"	452

VICARIA GENERAL

* Homilia en la Jornada de la Pau 1997	35
* Homilia de la Jornada de la Pau 1998	454
* Comunicació als preveres sobre la festa de Sant Ildefons	38
* Comunicació sobre el dia del Seminari	116
* Comunicació sobre el recés	326
* Comunicació sobre el Dia de l'Església Diocesana	453
* Carta als preveres sobre el recés de Quaresma	38
* Carta als preveres sobre el recés del Dimecres Sant	118
* Carta invitant a la trobada de Preveres, Religiosos i Religioses	118
* Jornada de formació permanent dels preveres	222

* Reunió de Delegats Diocesans	223
* Participació en l'Assemblea Diocesana	327
* Calendari diocesà 1997-98	328
SECRETARIA GENERAL	
* Confirmacions	39, 119, 224, 332, 459
* Calendari de les festes laborals de la Comunitat Autònoma de Balears 1997	39
* Calendari de les festes laborals en la Comunitat Autònoma Balear 1998	460
* Dies de dijuni i abstinència	40
* Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari	40
* Advertiment sobre alguns sacerdots	41
* Intencions de Sant Pare 1997	41
* Jornades eclesials per al 1997	42
* In pace Cristi: Rvnd. Josep Bosch Benejam. Gna. Lourdes Allés Goñalons	44
Sor Maria Sintes Anglada	120
* Nomenaments	119, 223, 331, 459
* Propostes per a professors de Religió	331
* Ajuda a l'Església de Cuba	459
* Jornades de l'Església Espanyola per a l'any 1998	460
ORGANISMES DIOCESANS	
* Consell Pastoral Diocesà	
- Reunió extraordinària (4-I-1997)	46
- Reunió ordinària (15-II-1997)	46
- Acta de la reunió (19-X-1996)	47
- Acta de la reunió (19-X-1996)	47
- Acta de la reunió extraordinària (4-I-1997)	125
- Acta de la reunió ordinària (11-X-1997)	461
- Acta de la reunió extraordinària (15-II-1997)	239
- Convocatòria de reunió (14-VI-1997)	241
- Crònica de la reunió (14-VI-1997)	242
* Consell Diocesà d'Economia	
- Convocatòria	51
- Crònica de la reunió (26-II-1997)	52
- Reunió ordinària. Acords. (29-V-1997)	243
- Reunió ordinària. Acords. (26-IX-1997)	358
- Reunió ordinària. Acords. (13-XII-1997)	468
- Pressupost 1998	469
- Relació de les Col·lectes de 1997	471

* Comissió Diocesana del Patrimoni	
- Convocatòria	52
- Crònica de la reunió (20-II-1997)	53
* Delegació Diocesana de Joventut	
- Exercicis per a joves	53
- Comunicació sobre reunió d'estudiants	126
- Trobada Commemorativa dels 20 anys de la constitució del Secretariat de Joves Cristians de Menorca	243
- Reunió de finals curs	245
- Informació sobre la Trobada Mundial de la Joventut a París	247
- Carta als pares i mares de joves universitaris	359
* Delegació Diocesana d'Ensenyança	
- Xifres i reflexions sobre la població escolar a Menorca	54
* Delegació Diocesana d'Ecomenisme	
- Ante la Semana de la Unidad (18-25 Enero 1997)	55
- Semana de Pentecostés	129
* Delegació Diocesana de Missions	
- Visita del Servei d'Animació Missionera	56
- "Menorca Missionera"	129
* Delegació Diocesana de Litúrgia	
- Festa de la Presentació	57
- Pregària Universal	57
* Delegació diocesana de Família i Vida	
- Jornada por la Vida, 97	58
* Assemblea Diocesana	
- Reunió de Moderadors i Secretaris dels Grups d'Assemblea Diocesana	120
- Convocatòria de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea	225
- Ordre de la reunió (17-V-1997)	225
- Reunió de constitució de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana	226
- Relació dels membres de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana	228
- Relació dels Equips de Ponència de l'Assemblea Diocesana	229
- Ordre de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana	230
- Ordre del dia de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana (11-X-1997)	332
- Canvi d'un membre de l'Equip "Santificar"	333
- Convocatòria a la 1ª Sessió: Evangelitzar	333

- Acta de la reunió de la Comissió Organitzadora de l'Assemblea Diocesana (11-X-1997)	465
- Convocatòria a la 2 ^a Sessió: Santificar	464
* Consell del Presbiteri	
- Convocatòria de reunió (15-III-1997)	121
- Convocatòria de reunió (26-VI-1997)	230
- Convocatòria de la sessió ordinària (17-XII-1997)	465
- Full informatiu. Sessió del 18-12-1996	122
- Full informatiu. Sessió del 15-III-1997	123
- Full informatiu. Sessió del 26-VI-1997	231
- Relació dels acords del Consell del Presbiteri (1991-1997)	233
- Full informatiu de la sessió extraordinària (7-X-1997)	335
- Full informatiu de la sessió extraordinària (18-X-1997)	337
- Full informatiu de la sessió ordinària (17-XII-1997)	466
* Delegació Diocesana de Vocacions	
- XXXIV Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions. Grups inscrits per a les 24 hores de pregària a l'Església de Menorca	127
- Comunicació als Delegats i Delegades diocesans	361
* Consells del Presbiteri i de Pastoral Diocesà	
- Ordre del dia de la reunió extraordinària i conjunta dels dos Consells amb ocasió de la visita del Sr. Nunci Apostòlic (18-X-1997)	337
- Continguts d'aquesta reunió:	
· Paraules de salutació i presentació del Sr. Bisbe	338
· Informacions sobre l'Assemblea Diocesana, el Consell Presbiteral, el Consell Pastoral Diocesà, Arxiprestats i Delegacions	339
* Delegació de Catequesi	
- Inici d'un nou curs	360
* Seminari Diocesà	
- Pastoral vocacional	479

SECCIÓ INFORMATIVA

* Activitats del Sr. Bisbe	62, 130, 250, 363, 482
* Crònica Diocesana	
- Pregària per la Unitat dels Cristians	64
- Homilia de Rvnd. F. Holt	64
- Homilia del Sr. Bisbe	65
- Trobada dels Joves de la Frater	67

- Jornada Sacerdotal en el Seminari	68
- Aplec Infantil Missioner	69
- Jornades de formació per monitors	69
- Jornada de "Vida Creixent"	70
- Diada del Pensament	71
- Trobada dels Grups de Confirmació	131
- El procés de beatificació de Joan Huguet Cardona	132
- Escola-Taller "Calabria"	132
- Diada de Sant Jordi	133
- Unió Eucarística Reparadora	133
- Prop de 2.000 persones preguntant per les vocacions	134
- 225 aniversari de la Confraria de la Sang, de Sant Josep de Maó	
(I) Crònica. (II) Saludo del Santo Padre	254
- Trobada de Catequistes	255
- Trobada de Preveres, Religiosos i religioses	255
- Trobades Arxiprestals de l'Assemblea Diocesana	256
- Trobada de Grups d'Assemblea de l'Arxiprestat de Ciutadella	256
- Trobada de fi de curs de Vida Creixent	257
- Reunió de Delegats Diocesans	258
- Actes de la visita del Sr. Nunci a la Diòcesi de Menorca	365
- Homilia del Sr. Nunci, Mons. Lajos Kada, en la Catedral	366
- Paraules del Sr. Bisbe en acabar l'encontre del clergat, dels religiosos/es i laics del Consell Pastoral Diocesà amb el Sr. Nunci	369
- Paraules del Sr. Bisbe en acabar l'Eucaristia presidida pel Sr. Nunci a la Catedral	370
- "20 anys de fe jove"	371
- Trobada d'inici de curs dels Equips de la Mare de Déu	372
- La classe de religió a l'UIB-Menorca	373
- 50 anys de Caritas de Menorca	484
- Inauguració de Curs 1997-98 en el Seminari Interdiocesà	485
- La vida de l'Església Diocesana durant l'any 1997	485

SECCIÓ DOCUMENTAL

* Mensaje del Papa para la Jornada de la Vida Consagrada (2-II-1997)	73
* Missatge del Papa Joan Pau II per a la Quaresma del 1997	76
* Mensaje del Papa par ala XXXIV Jornada Mundial de Oración por las vocaciones 1997	78
* Discurso del Papa al nuevo embajador de España	83

* El Orden de las Vírgenes, nueva realidad eclesial	85
* El Santuario de la Virgen de Monte Toro entre los megalitos de la isla de Menorca	91
* Mensaje del Papa con ocasión de la Jornada Mundial del Enfermo	135
* Carta del Santo Padre a los sacerdotes con ocasión del Jueves Santo 1997	138
* Mensaje del Santo Padre para la XXXI Jornada Mundial de las Comunicaciones Sociales	142
* Discurso del Papa en la XIII Asamblea Plenaria del Pontificio Consejo para la Familia. Sufrimiento y tensión pastoral de la Iglesia por los hogares disgregados (24-I-1997)	145
* Pontificio Consejo para la Familia. ¿Liberación de las drogas?	148
* Conferencia Episcopal Española. Acuerdo con el Ministerio de Educación y Cultura para el Plan Nacional de Catedrales	153
* Comisión de Obispos y Superiores Mayores. Día pro Orantibus 1997	156
* Comisión Episcopal de Pastoral Social. Comunicado para el día del Amor Fraternal	157
* Pregó de Setmana Santa 1997. Mn. Guillem Pons Pons	159
* Pontificio Consejo para la Familia. Vademecum para los confesores sobre algunos temas de moral conyugal	259
* Mensaje de la Conferencia Episcopal Española con motivo de la Beatificación del ciervo de Dios Ceferino Giménez Malla	276
* Comisión Episcopal de Apostolado Secular. Mensaje para el Día de la Acción Católica y del Apostolado Secular	281
* Solidaridad y compromisos social. Comunicado de la Conferencia Episcopal de Pastoral Social para el día de Caridad	284
* Conselleria de la Presidència del Govern Balear. Extinció de la Fundació Calàbria	287
* Bartolomé Pons Sintés, un sacerdote mártir natural de Maó, por Mn. Guillem Pons Pons	288
* Missatge del Sant Pare al Congrés europeu sobre les vocacions	375
* Missatge del Sant Pare al Congrés de Pastoral Evangelitzadora	378
* Congreso europeo sobre las vocaciones. Mensaje para las comunidades eclesiales	380
* Mensaje del Santo Padre para la Jornada Mundial de las Misiones	384

88	* Comisión Episcopal para la Doctrina de la Fe. Nota sobre la enseñanza de la moral	387
91	* Comisión Episcopal de Migraciones. "En casa hay sitio para un hermano más"	399
132	* Col·laboració P. Jean-Louis Brugués, O.P. "Elementos de una pastoral para las personas homosexuales"	402
138	* Missatge del Sant Pare per la celebració de la Jornada Mundial de la Pau	501
142	* Carta del Papa a Mons. Josep M. Guix Ferreres, Obispo de Vic en la commemoración de los 50 años de Caritas	509
142	* Comisión Episcopal del Clero - El sacerdote Jubilado en nuestras Iglesias Diocesanas	511
148	* Comisión Episcopal de Liturgia - Memoria agradecida de los 50 años de la Encíclica "Mediator Dei"	523